

EVANGÉLIKUS Élet

Luther
a korrupció ellen

A legökumenikusabb
ünnep

Várkonyi János
olajba öntött
imái

*Csodák
Pusztaföldváron*
Madarász Géza
Luther-kabátra cserélte
a rendőregyenruhát

MEGJELENT!

MENNYEI HÁLÓZATBAN

CSERMELY PÉTER

akadémikussal beszélget

Boda Zsuzsa

3700 Ft

**Kérdések és válaszok láncolatán végighaladva
e beszélgetőkönyv végére kirajzolódik előttünk
a tudós-akadémikus jézusi mosolytól ragyogó arca.**

/ Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök

**Aki Péter közelébe kerül, hamar úgy érezheti: Isten gyermekeként
nincsenek egymástól elválasztó korosztálybeli különbségek.**

/ Boda Zsuzsa, a beszélgetőtárs

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

LUTHERÁNUS LÉTEZÉS

„Fogyasztható-e a reformáció 2021-ben? Fogyasztható-e még, fogyasztható-e egyáltalán, fogyaszthatónak kell-e lennie? Úgy is kérdezhetném: az a gyöngyszem, az a kincs, amelyet Luther és társai felhoztak a mélyről, mennyire jön át 1517-ből 2021-be? És ha átjön, mi jön át belőle?” – teszi fel húsba vágó kérdéseit Gáncs Tamás az *Élő víz* rovatban. A kelenföldi lelkész egyházunk legökumenikusabb ünnepéről szól, és szívünkre helyezi a reformáció máig érvényes feladatát, lényegét.

„Beleszülettem a lutheranizmusba. Az őseim apai és anyai ágon is evangélikusok voltak, így evangélikusnak lenni számomra lételem” – vallja Várkonyi János festőművész. A többek között Székely Bertalan-díjjal és Békéscsabért kitüntetéssel elismert alkotó fontosnak érezte, hogy művei ne csak közintézményeket díszítsenek, illetve magánemberek otthonaiban függjenek, hanem szeretett egyházának tulajdonában is legyenek. Képein szülővárosának múltját is igyekszik megörökíteni. Riportunkban vele beszélgettünk a békéscsabai és a családi örökségről, a festészet és a tanítás öröméről.

Népszerű teológia rovatunkban ezúttal *A reformáció hajnala* címmel D. Szebik Imre nyugalmazott püspök cikkét közöljük, amelyben a reformáció három vonatkozásáról: a személyes megújulás fontosságáról, a család értékének felismeréséről, a világi tudományok kutatásának szabadságáról is szó esik. A reformáció elindította lelki-szellemi változást Isten megújító ajándékának tekinthetjük.

Különös napokat élünk ilyenkor, hiszen a reformáció felemelő ünnepe után hagyományosan halottainkra is emlékezünk. Ezért ajánlom olvasóink figyelmébe Hulej Enikő személyes hangvételű írását, amelyben a „halál árnyékának völgyében” járókról, az előrementekről, az itt maradtakról és az Úr-istenbe vetett bizalom fontosságáról ír.

■ KÉZDI BEÁTA

Csodák Pusztaföldváron

Nem minden templomnak adatik meg, hogy a falai között lelkészavatásra kerüljön sor. A pusztaföldvári lelki hajlék történetében Madarász Géza ordinációja különleges nap volt. A teológiánk másoddiplomás lelkészképzésén elsőként végzett lelképásztornal szolgálati helyén beszélgettünk.

20. oldal

Színekkal festett hitvallás

Kocsik Mónika Hatvanban szolgáló evangélikus lelkésszel művészi talentumának kibontakozásáról, tájképeinek, vallási témájú festményeinek hátteréről beszélgettünk, és a Heves megyei településen élő gyülekezet történetéről, a sztehli örökségről, a közösség jelenéről is kérdeztük.

28. oldal

Épített közösség

Egyházi építkezésekkel, felújításokkal kapcsolatban időnként felmerül a kérdés: nem lettünk-e túlságosan „állványimádók”? A Teleki család története és sziráci kriptájuk sorsa azt példázza, hogy ha a kellő mértéket megtaláljuk, akkor az anyagi és a lelki gyarapodás egyszerre valósulhat meg.

38. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Gömbös Tamás	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Lázárné Tóth Szilvia	6
Az ünnep igéje • Smidéliusz András	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Fabiny Tamás püspök írása	14
Portré • Mészáros Attila egyházunk hazai menekültügyi munkájáról	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Ajánló • Mit olvassunk a reformáció hónapjában? 2.	18
Jegyzet • Mindig találok valamit • Füller Tímea írása	19
Interjú • Találkozás Madarász Gézával	20
Jegyzet • A halál árnyékának völgyében... • Hulej Enikő írása	22
Riport • Várkonyi János festőművész a hajdani Békéscsaba megörökítője	23
Népszerű teológia • A reformáció hajnala	26
Interjú • Beszélgetés Kocsik Mónikával alkotásról és gyülekezetplántálásról	28
Deutsche anlage	30
Slovenská príloha	32
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	34
Krónika • Hírek, tudósítások	37
A hónap igéje • Balicza Iván	43
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Gerófiné dr. Brebovszky Éva	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Koháry Ferenc	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Bogdán István közfoglalkoztatott – Pálfa. Amikor iskolás koromban Karl Jánosné Csepregi Erzsébet lelkész nő hittanóráira jártam, akkor valamilyen mag elvetődött a szívemben. Ezzel hosszasan nem foglalkoztam. Huszonhat-huszonhét éves lehettem, amikor ez a mag elkezdett hajtást hozni, majd virágozni. Ekkor fedeztem fel Isten szeretetét. Már ezt megelőzően is többször megfordult a fejemben, hogy istentiszteletre menjek, de tartottam tőle, hogy esetleg kinéznék onnan. Világi emberekhez mértem a gyülekezetet is. Az áttörést Bakay Péter lelkésznek, cigánymisszós referensnek köszönhetem. Ő sokat járt édesanyámhoz, hogy a cigánymisszióról egyeztessenek. Ekkor velem is beszélgettünk. Egyre erősebb lett bennem a vágy, hogy megismerjem Istent. Megkértem, hogy tanítson a Bibliáról. Két éven keresztül hetente kétszer – volt, hogy háromszor – jártam hozzá bibliáórára. A Biblia olvasása megváltoztatta az életemet, kinyílt előttem a világ, békességre találtam. Boldog vagyok Isten jelenlétében, és azt szeretném, hogy mások is átéljék azt a szeretetet, amit Istentől kaphatunk. Több cigány testvéremnek is beszéltem Istenről, biztattam őket, hogy ők is járjanak a gyülekezetbe. Sokan attól féltek, hogy majd kinézik őket onnan. De aztán többen vették a bátorságot, és velem tartottak. Így ők is megtapasztalták, hogy valóban befogadó a közösség. Pálfán én viszem el mindenkinek a gyülekezeti újságot, valamint az egyházközség cigánymissziós Facebook-oldalát is én kezelem. A templom körül is segíteni szoktam. Úgy érzem, mintha a második családomat találtam volna meg az evangélikus közösségben.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Rómában mutatkoztak be a roma szakkollégiumok. Konferencia keretében számoltak be a világon egyedülálló Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (KRSZH) működéséről a Római Magyar Akadémián. Az alkalmon a nyíregyházi és a pécsi evangélikus intézmény képviselői is jelen voltak. Az október 12-ei rendezvényt Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolita kezdeményezésére tartották, és a tíz éve fennálló KRSZH által eddig elért eredményeket ismertet-

ték a hallgatósággal. Az előadók között Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke és Molnár Erzsébet, a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium igazgatója is szót kapott. A konferencián a Szentszék is képviseltette magát. Az ötvenhat fős delegáció október 13-án pápai audienciára is hivatalos volt. Az alkalom után a fiatalok a cigány himnuszt is elénekelték Ferenc pápának.

Evangelikus.hu

ORATIO OECUMENICA

Szerető mennyei Atyánk! Arra gondolkodunk, hogy figyelsz ránk most, és fontos neked az, amit a világgal kapcsolatban érzünk és gondolunk. Még arra is biztatsz, hogy merjünk befolyásolni téged kéréseinkkel.

Előtted állunk történelmi múltunkkal. Abban bízunk, hogy te is a bibliai igazság keresésének, az egyház tisztaságáért való küzdelemnek látod a reformációt. Ez a vágy azóta is bennünk van. Sajnáljuk, hogy ez néha botránkozásokkal és szakadásokkal járt, de őseinket nem a szakadás szelleme, hanem az irántad érzett szenvedélyes szeretet vezette. Add nekünk ezt a lelkületet napjainkban is.

Előtted állunk korunk egyházával, az egyházzal, melyben élünk. Bocsásd meg nekünk cinkos némaságunkat, tétlenségünket a cselekvés idején, lelkesedésünk elvesztését a lehetőségek idején. Nem emeltük fel szavunkat a világ szenvedéseivel és igazságtalanságaival, kegyetlenségével és cinikus hatalmaskodásaival szemben. Adj nekünk igaz bűnbánatot!

Ugyanakkor köszönjük, hogy az evangélikus egyházon keresztül megajándékozol bennünket még mindig szavad erejével, a gondolkodás nyitott tereivel, szentségeid elragadó voltával. Velünk vagy örömeinkben és bánatainkban. Tudjuk és érezzük, hogy itt vagy velünk, és nem hagyysz el minket. Mi másban reménykedhetnénk?

Atyánk, hordozd világunkat szeretettel! Add az élet védelmének lelkét, add a szegények felé forduló felelősség lelkét, add a jövevények felé való nyitottság lelkét, add a másképpen élők elfogadásának lelkét! Add, hogy szenvedélyesen keressük és cselekedjünk a jót! Ne fáradjunk el az igazság keresésében, és add, hogy bizalommal legyünk a világ felé!

Urunk, tégy minket embereiddé korunkban, hogy akikkel találkozunk, lássák cselekedeteinket, és dicsérjenek téged. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 22. VASÁRNAP – JER 33,1–3.6–9

A meg nem érdemelt kegyelem

A Szentháromság úgy alkotta meg a világot, hogy mindig mindennek következménye van. Bár mi, emberek időről időre próbára tesszük Isten türelmét, ő mégis nagykorúnak fogad el bennünket, hiszen önálló akaratlan és döntésképesseggel rendelkező embereknek álmódott és teremtett meg minket. Viszont újra és újra szembesít azzal a ténnyel, hogy mindig mindennek következménye van.

Így volt ez Jeremiás korában is. Az Úr fáradhatatlanul figyelmeztette az ő népét, és hívta megtérésre, ők mégsem akartak megtérni, míg végül bekövetkezett a katasztrófa: Júda és Jeruzsálem elesett a babiloni hadakkal szemben.

Nagyon fontos tudatosítani, hogy Isten következetes. Nem haragvó, hanem irgalmas és szerető Úr. Következetes és szeretetteljes. Egyszer majd meg kell állnunk szentséges trónusa előtt, ő azonban nem fenyegetve tekint ránk mennyi trónusának magasából, hanem kegyelemmel és irgalommal. Jézus Krisztusban közénk jött, velünk egy szemmagasságba ereszkedett, emberré lett, vállára vette a keresztyét, és a legvégsőig elment, hogy megmentsen, megoltalmazzon minket.

Nem érdemeltem meg, mégis megkaptam.

Isten szeret. Oly lángolóan és önfeláldozóan szeret! Ez a szeretet ott van őbenne, örökkévaló lényegéből fakad. Ő mindenható, egyáltalán nem lenne kötelessége szeretni, senki nem kérhetné számon, de úgy döntött és dönt, hogy szeret minket. Ennek a szeretetnek számtalan jelét látjuk, ez nyilvánul meg Isten irántunk megmutatkozó irgalmában is. Az ő szeretete a legegységesebb és legönzetlenebb szeretet, hiszen azt nem lehet s nem is tudjuk kiérdemelni. Az Úr érdemtelenül, önszántából vesz körül irgalmával.

Ma, a reformáció ünnepén még erőteljesebben szólaljon meg az örömhír! Isten megkegyelmezett. Ez a kegyelem szólal meg az Úr biztató szavaiban: *bekötözöm, orvoslom, meggyógyítom, újjáépítem, megtisztítom, megbocsátom*, s bizony ez az irgalom volt az, amely arra indította Istent, hogy megtestesüljön, és emberré legyen. Ez az irgalom volt az, amely arra indította az Örökkévalót, hogy magára vegye bűneink, vétkeink terhét, a súlyos keresztyét, s azon önmagát adja értünk szeretetből. „Haragot, átkot érdemeltem, / És Isten megkegyelmezett. / Szent Fia vérzett énhelyettem, / Hogy eltörölje vétkeimet. / Mért történt, fel nem foghatom! / Csak kegyelem, csak irgalom!” (EÉ 327,2)

”

Nem maradhatok tétlen. A Szentháromság szeretete aktivizáló szeretet. Ha elér, átfurmál és elindít. Hogyan is maradhatnék tétlen, amikor ennyire szeret az Isten? Hogyan hallgathatnám el, hogy Isten megkegyelmezett? Nem érdemeltem ki az irgalmát, ő mégis irgalmas, mert irgalmazni akar. Isten olyannyira drágának tart, hogy a legdrágábbat adta, áldozta értem. Saját magát.

Ez a szeretet tanúskodni hív. Ez az irgalom szólásra indít. Ez a kegyelem tetterre készítet. El kell mondanom, meg kell mutatnom, hogy mennyire irgalmas Isten! Az irgalmát képtelenség

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

kiérdemelni, de tanúskodni tudok róla, sőt! Ha valóban mélyen megérint az ő irgalma, akkor már nem tudok nem tanúskodni róla. A szeretet és a hála megszólal az ajkamon, és meglátszik az életemen is, a mindennapi döntéseimen is! „Átölelt Isten nagy kegyelme / Méltatlanul, érdemtelen. / Csodák csodáját látom benne, / És hála tölti el szívem. / Boldogan ujjong éneke, / Ha kegyelmét dicsérhetem.” (EÉ 327,1)

■ GÖMBÖS TAMÁS

Imádkozzunk! *Drága Urunk, adj nekünk értelmes szívet, hogy felismerjük irgalmadat és kegyelmes szeretetedet! Ajándékozz nekünk erőt és kitartást, hogy méltóképpen képviselhesünk téged a mindennapokban! Szentleked lobbantsa lángra szívünket, amely így a benned való hit és a tanúság lángjának hordozója lesz. Irgalmaid vezessen bennünket, hogy veled, benned és általad mi is könnyebben irgalmazhassunk másoknak. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 31.) *Mert ha én, az Úr szólok, akkor az az ige, amelyet kimondok, késelem nélkül valóra is válik.* Ez 12,25a (1Kor 4,20; Mt 5,1–10[11–12]; Róm 3,21–28; Zsolt 20) Betűk, szavak, mondatok: mint minden könyv, ezekből áll a Biblia is. Mégis mennyivel több! Isten szava, amelynek hatalma van. Ige, mert akár olvassuk, akár hallgatjuk, valami történik. Isten igéje teremt és cselekszik. Isten szava élet, életünk újjáteremtő és étető forrása. Luther Márton rátalált, kincsét mindenkinek megmutatta, és ez a kincs milliók életét megváltoztatta, az egyházat megreformálta. Ma is megszólal, hogy Krisztushoz hívjon. Ma is hangzik, hogy gyógyítson, hogy megújítson, és az örök élet felé vezessen.

Hétfő (november 1.) *Kérjétek, és megkapjátok, hogy örömtök teljes legyen.* Jn 16,24b (Ézs 9,2b; Hós 12,1–7; Lk 15,1–10) Jézus szándéka az, hogy örömünk legyen, sőt az örömünk kiteljesedjen. Ő maga mondja ezt, és ő maga ad meg ehhez mindent nekünk. Kérjétek, és megkapjátok. Mi lenne, ha ma egyszerűen beleülnénk Jézusnak ebbe az ígérétebe, mint egy kényelmes fotelbe? És mi lenne, ha ezt mindennap megtennénk, egészen addig, míg a mennybe nem érkezünk, ahol már kérnünk sem kell? Ahol már csak örülünk az Úrnak, örökké és teljesen, minden szentek körében.

Kedd (november 2.) *Én világosságul jöttem a világba, hogy aki hisz énbenem, ne maradjon sötétségben.* Jn 12,46 (Ézs 60,20; Róm 3,9b–20; Lk 15,11–32) Két napja állítottuk vissza az órát, ezért most korán sötétedik. Visszagondolunk a nyárra, amikor késő estig világos volt, és emlékszünk, milyen jó is volt. Valahogyan könnyebb volt minden, mert a fény megvidámított bennünket. Jézus az életünk fénye. Körülötte fény derül mindenre. Kik vagyunk, és ki az Isten? Eltévelyedett gyermekek vagyunk a sötétben, akiknek az Atya világosságot küldött Jézusban. Aki őt követi, az nem téved el a mennyország felé vezető úton.

Szerda (november 3.) *Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke bennetek lakik?* 1Kor 3,16 (3Móz 10,3a; 1Móz 33,1–11; Lk 16,1–9) A templom az Isten háza. A templom az imádság háza. A templom menedék és ünneplés helyszíne. Nem azért, mert szebb más építményeknél, nem is azért, mert nagyobb sok más épületnél. Hanem azért, mert Isten igéje hangzik benne, és általa a Szentlélek munkálkodik. Mert Isten hajlandó arra, sőt ez a vágya, hogy közel legyen, gyógyítson és felüldítsen. A templom ezért különlegesen értékes hely. És az ige azt mondja: „...ti Isten temploma vagytok...” Különlegesen értékesek. Olyan emberek, akik annyira fonto-

sak vagytok Istennek, hogy Szentlékével jelen van bennetek. Munkálkodik, hogy övéi legyetek, és örökké szeretetében élhessetek. Miénk a legcsodálatosabb kiváltság!

Csütörtök (november 4.) *Víg öröme indít Istenem, mert az üdvösség ruhájába öltöztetett, az igazság palástját terítette rám...* Ézs 61,10 (ApCsel 8,39; Jel 3,14–22; Lk 16,10–13) Nem az én érdemem, nem én cselekedtem. Ő ajándékozott meg engem. Felemelt a bánatból, reménytelenségből, céltalanságból és bűnből, és egészen újat kezdett velem. Örömhírt mondott nekem, amely mindent megváltoztatott. Elmondta nekem, mennyire értékes vagyok a számára. Levette rólam a mocskos ruhám, és Krisztus vérével megtisztított ünneplőt adott rám. Most tiszta és becses vagyok, akít szeretet ölel át. És tudom, ha megbotlom, újra megsebzem és bepiszkolom magam, Ő megint gyengéden befogad, megmosdat, és bekötözi sebem. Nem kell már semmitől sem félnem. Szabadon élhetek, és örülhetek, amíg kezét fogom és lábnyomát követem.

Péntek (november 5.) *Jaj azoknak, akik azt mondják a rosszra, hogy jó, és a jóra azt, hogy rossz, akik a sötétséget világosságnak, a világosságot pedig sötétségnek mondják...* Ézs 5,20 (1Pt 2,21–22; 1Jn 3,19–24; Lk 16,14–18) Olyan ez, mintha az iránytű észak helyett dél felé mutatna. Akinek az iránytűje elromlott, és azzal tájékozódik, az nem jut el a céljához. Elvesztegeti idejét és energiáját, és idővel már csak bolyong, sőt másokat is rossz irányba terel. „Jaj azoknak...” Ézsaiás azt mondja, azért történik ez velük, mert megvetik a Seregek Urának tanítását, és utálják Izrael Szentjének beszédét. Ha tehát mi nem szeretnénk, hogy belső iránytűnk megzavarodjon, és életünket vakvágányra vigye, becsüljük meg az Úristen tanítását, és gyönyörködünk Jézus Krisztus beszédében!

Szombat (november 6.) *Jézus így szólt Péterhez: De én könnyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited...* Lk 22,32 (Zsolt 94,18; Ézs 1,18–20[21–25]26–27; Lk 16,19–31) Belegondoltál már, hogy az Atya és a Fiú rólad beszélget? Már az idők kezdetén kiválasztott téged, hogy részese legyél szeretetközösségének. Amikor megpróbáltatások érnek, amelyekben megfáradsz, amikor kísértés kínoz, hogy eltávolítson Isten közeléből, Jézus érted könnyörög. Rólad beszélget az Atyával. Nem akarja, hogy kiszakadj szeretetéből. Aztán Jézus cselekszik. Megszólít, és azt mondja: Bizz bennem, kövess engem! Az életemet adtam érted, én vagyok az, aki életet adhatok neked. Hallgass rám, és fogd meg a kezem!

■ LAZÁRNÉ TÓTH SZILVIA

REFORMÁCIÓ ÜNNEPE – LK 12,1-12

Jézus barátsága

Jézus ma különleges kijelentést tesz: barátainak nevezi tanítványait. Nem ez az egyetlen ilyen alkalom, máskor részletesebben is kifejti, hogy mit jelent a barátsága (Jn 15,13–15). A reformáció ünnepe tehát erre is emlékeztet. És nemcsak azért, mert a személyes és közvetlen istenkapcsolat tudatosítása és megélése a reformátorok alapvető felismeréséhez és egyházépítő igényéhez tartozott, hanem mert erről ma kifejezetten Jézus beszél.

Kitudódik minden titok. Jézus barátsága megtisztít képmutatásomtól. Veszélyhelyzetben egyes állatfajok a valóságosnál nagyobbak és félelmetesebbnek mutatják magukat, míg mások inkább észrevétlenné válnak: felveszik vagy utánozzák környezetük mintáját, színét. Hasonlóval találkozhatunk az emberek között, de kísértése ez a mindenkor tanítványoknak is. A tökéletes hívő szerepében tetszelgők útja azonban ugyanúgy járhatatlan Jézus barátai számára, mint az örömhírt rejtőzködve leplezni akaróké. Jézus szava arra bátorít, hogy torzítások nélkül vállaljuk őt, és teljes őszinteséggel merjük megélni a vele való közösségünket. Annál is inkább, mert egyszer minden hazugság lelepleződik, és kitudódik minden titok.

Üzen erről a reformáció is, amely nem titkos, földalatti mozgalomként szerveződött, éppen ellenkezőleg: kezdettől fogva bátran állt korának nyilvánossága elé. Ugyanakkor igazi valójánál többnek sem mutatta magát: Luther és reformátortársai tudták és hangsúlyozták, hogy nem velük kezdődött az egyház, ígihirdetésükben a már meglévő, közös krisztusi kincshez vezettek vissza sokakat.

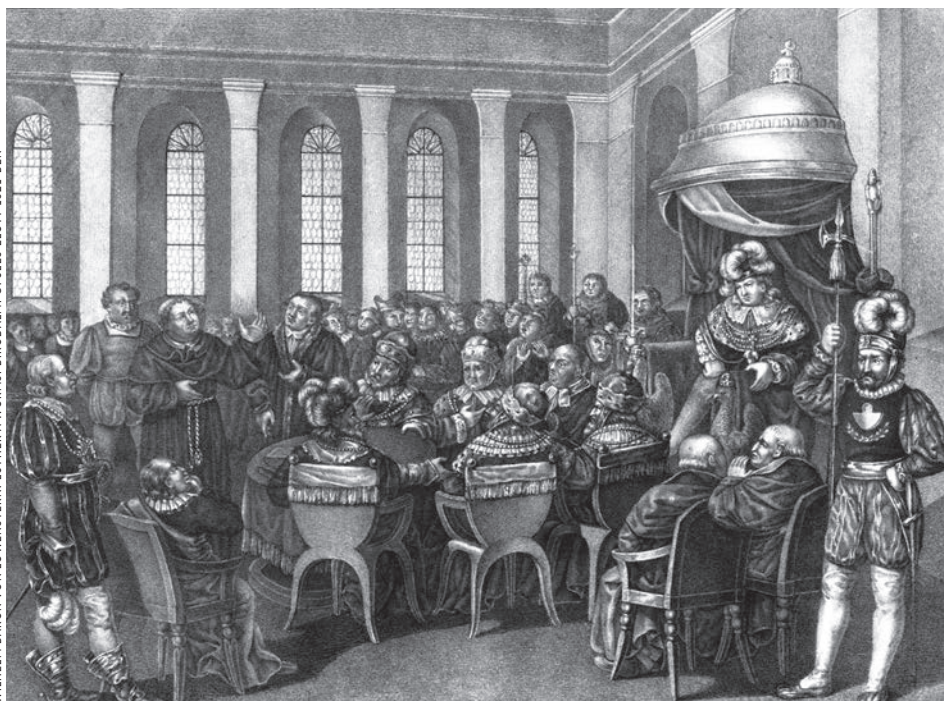
Emberfélelem helyett istenfélelem. Jézus barátsága helyes értékrendre tanít. Az evangélium keletkezésének idején a veszélyhelyzetet a keresztyén-üldözés jelentette. Az egyház népének tagjai fenyegetettségben éltek, közülük sokan vállalták a mártírsorsot is. Sajnos a világ számos pontján közel kétezer év múltán sem változott a helyzet. Még ha közvetlen környezetünkben mi ilyen életveszélyes üldözéssel nem is, azonban értetlenséggel, előítélettel, esetleg megvetéssel olykor mégiscsak találkozunk. Mindezek nyomán a hatalmaskodóktól való félelem vagy az emberi elvárások előtti behódolás veszélye fenyeget. Jézus barátsága azonban ilyenkor is elvezet a helyes értékrendre: Isten tetszése, véleménye, akarata legyen az irányadó mindenek fölött!

Már Sadrak, Mésak és Abéd-Negó bátor kiállása is ebbe az irányba mutat: „Van nekünk Istenünk [...]: ő ki tud minket szabadítani az izzó tüzes kemencéből... De ha nem tenné is...” (Dán 3,17–18) A nagytanácsnak adott apostoli válasz ugyan-

”

ezt erősíti: „Istennek kell inkább engedelmeskednünk...” (ApCsel 5,29) És Luther híressé lett wormszi mondata sem tanúskodik másról: „Lelkiismeretem Isten igéjének foglya, semmit vissza nem vonhatok...”

A Lélektől tanult szavak. Jézus barátsága vallástétellel indít. Válságos körülmények között, megpróbáltatások idején különösen nehéz a bizonyágtévő helytállás, talán mert a tanúskodással kapcsolatban is általában az ember képességeire és teljesítményére gondolunk. Pedig a Krisztusra mutató bátor vallástétel is felülről kapott ajándék. Jézus arról biztosítja barátait, hogy Isten Szentlelke a nehéz helyzetekben sem hagyja őket magukra, megtanítja, hogy mit kell mondaniuk.

WILHELM BARON VON LOWENSTERN: LUTHER A WORMSI BIRODALMI GYŰLÉS ELŐTT, 1521-BEN

A reformáció eseményei mögött is felfedezhetjük Isten Szentlelkének ezt a munkáját. Nélküle ugyanis sem életképes, sem hatékony nem lehetett volna a reformátorok és a hitelődök bizonyágtévő fellépése és küzdelme. Ugyanez a Lélek munkálkodik ma is mindazok életében, akiket szíven talál a Mester szava: „Nektek, barátainak mondom...”

■ SMIDÉLIUSZ ANDRÁS

Imádkozzunk! Hálát adunk, Urunk, barátságodért. Bocsásd meg, hogy nem mindig becsüljük eléggé hozzád tartozásunk ajándékát. Egyedül te tisztíthatsz meg hamisságainktól, és te üzheted el félelmeinket – kérünk, vidd végbe rajtunk szabadításodat. Neked köszönjük meg a reformáció örökségét is. Add nekünk az igazság, az erő és a bátorság Lelkét, hogy mindig készek legyünk a rólad való tanúskodásra. Ámen.

Határokon átívelő szövetségben

A Martin-Luther-Bund elnökévé választották Fabiny Tamás püspököt

Magyar egyházvezetőt választott a németországi, erlangeni székhelyű Martin-Luther-Bund elnökévé a szervezet közgyűlése október 8-án Wittenbergben. 2022. január 1-jétől dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke tölti be ezt a tisztséget. Ötéves megbízásának apropóján beszélgettünk vele.

– Mit érdemes tudni a Martin-Luther-Bundról, azaz Luther Márton Szövetségről?

– A 19. században alakult meg, elsősorban azzal a céllal, hogy a Németországból kivándorolt evangélikusokat hitéleti szempontból gondozza. Ehhez lelkészeket küldött hozzájuk, akkor még főként az Újvilágba, illetve teológiai, liturgiai anyagokat juttatott el nekik. A 20. században aztán a figyelem középpontjába egyre inkább a kelet- és közép-európai lutheránus egyházak megsegítése került. A hangsúly azóta is a szórványban élő evangélikusság helyben való támogatásán van, mind lelki-szellemi, mind anyagi értelemben, például ösztöndíjak biztosításával, konferenciák szervezésével, kiadványok megjelentetésével. A szövetség folyamatosan sok kisebb projektet karol fel, illetve minden évben egy nagyobb célra is adományoz. Ennek az úgynevezett diaszpóraségélynek néhány éve a nyíregyháza-kertvárosi, illetve a bányaterenyai és a szűpataki gyülekezet volt a kedvezményezettje, és az ottani diakóniai munkát támogatta vele a szervezet. 1983 óta nyelvtanfolyamokat is szervez a szövetség. Ezt a lehetőséget annak idején először kifejezetten a magyar lekipásztörök számára tette elérhetővé, méghozzá abból a megfontolásból, hogy a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűlésére felkészültebbek legyenek a lelkészek az idegen nyelvek ismerete szempontjából. A kezdeményezés azóta is működik, immár más nemzetiségű, diaszpórában élő lelkészek is igénybe vehetik ezt. A Magyarországi Evangélikus Egyházból is évente két-három személyt tudunk küldeni erre a képzésre. Fontos kiemelni, hogy a szövetség szorosban együttműködik a Németországi Egyesült Evangélikus-Lutheránus Egyházzal, amely tulajdonképpen a Martin-Luther-Bundon keresztül valósítja meg a kelet-európai egyházak felé irányuló segélyintézkedéseit.

– Hogyan épül fel a szervezet, és mi az elnök szerepe?

– A Martin-Luther-Bund tulajdonképpen ernyőszervezet, amely összefogja a taggyülekezeteket: a német tartományi egyházak és a külföldi egyházak különféle Luther-szövetségeit. A több mint húsz tagú közgyűlésbe, illetve a kilenc tagú elnökségbe nemcsak a németországi, hanem a külföldi egyesületek is delegálhatnak tagokat. A Magyarországi Luther Szövetség képviselőjében az utóbbi években – egészen mostanáig – ennek az alelnöke, dr. Lackner Pál korábbi tábori püspök volt tagja az elnökségnek. Az elnök elsősorban reprezentatív szerepet tölt be. Az érdemi, operatív munkát a főtitkár – jelenleg Michael Hübner – és munkatársai végzik a szövetség erlangeni központjában.

– Mit jelent püspök úrnak ez az új tisztség?

– Az elnök személyéről – az elnökség javaslata alapján – a közgyűlés dönt. Korábban a tartományi egyházak püspökei közül került ki az elnök. Azzal, hogy most személyemben külföldi elnököt választottak, azt kívánták hangsúlyozni, hogy határokon átnyúló, európai, sőt a dél-amerikai és dél-afrikai tagszövetségek révén világszinten jelen lévő szövetségről van szó. A jelöltséget azért fogadtam el, mert tudomásom szerint teljes egyetértésben javasoltak erre a posztra, illetve az alelnök, Rudolf Keller egyháztörténész, teológiánk díszdoktora, valamint a főtitkár is biztosított a támogatásáról. Emellett szempont volt az is, hogy korábban a Lutheránus Világszövetség egyik alelnökeként részben ugyanennek a régióknak voltam a felelőse, és valamiképpen annak a munkámnak is a folytatása lehet ez. Ugyanígy az is sokat számított a döntésben, hogy életem sok ponton összeforrott a Martin-Luther-Bunddal: éppen negyven évvel ezelőtt, 1981 nyarán jártam először – akkor még látogatónak – az erlangeni központban, majd 1984-ben siófoki segédlelkészként

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

kaptam egy fél éves ösztöndíjat. Kilenc évvel később a doktori képzés keretében töltöttem kint egy tanévet, akkor már feleségemmel, Kátival együtt, és Blanka lányom is ott született. 1998-ban pedig doktori védésem is az erlangeni teológiai fakultáson volt. A Duna Televízióban aztán filmet is forgattam az itteni kollégiumról.

– Szavaiból kiderül: mindig jó érzéssel tér vissza Erlangenbe. A megválasztásra ezúttal azonban Wittenbergbe kellett utaznia.

– Az erlangeni központot éppen átépítik, ezért lett Wittenberg a közgyűlés helyszíne. Az alkalomra feleségem is elkísért. A reformáció hónapjában különösen is szimbolikus és megerősítő érzés volt a közgyűlés másnapján éppen az itteni Stadtkirchében [városi templomban – a szerk.] megerősítést kapni a rám bízott feladathoz. Az úrvacsorai istentiszteleten az eddigi elnök, Carsten Rentzing püspök prédikált, majd áldással indított útra ebben az új szolgálatban.

■ VITÁLIS JUDIT

Rát Mátyás-díjat kapott kollégánk

Győri András Timótheus a reformációi gálaesten vette át az elismerést

A reformáció hónapjának kiemelt rendezvénye volt a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa szervezte reformációi gálaest a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházban. Az október 17-i programon Magyar Levente államtitkár mondott beszédet, és átadták a Protestáns Újságírók Szövetségének Rát Mátyás-díját, amelyet ezúttal az Evangélikus Információs Szolgálat operatőrének ítéltek oda.

Az ünneplő közösséget Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke köszöntötte. Elsőként hálát adott, hogy a pandémia nehéz időszaka után az idén meg lehetett tartani az ünnepséget. Áhítatának alapjául az *Október a reformáció hónapja* rendezvénysorozat központi igei mottóját, a *Zsidókhöz írt levél* 3. fejezetének 1. versét választotta: „...figyeljétek hitvallásunk apostolára és főpapjára, Jézusra...”

Magyar Levente, a Külgazdasági és Külügyminisztérium parlamenti államtitkára az előadásában a reformáció nemzetközi és nemzeti hatásairól beszélt. Kiemelte: hinnünk, remélnünk, dolgoznunk kell akkor is, ha földi körülményeink kedvezőtlenek. A ránk szabott feladatot annak tudatában kell elvégeznünk, hogy egy felsőbb hatalom szolgálatában állunk. „Csak akkor lehetünk méltók Luther, Kálvin, az

elmúlt évszázadokban a magyar nemzet fennmaradásáért munkálkodó protestáns államférfiak, végső soron pedig Krisztus örökségéhez, ha felvállaljuk és továbbvisszük küzdelmüket” – hangsúlyozta az evangélikus vallású, feleségével négy leánygyermeket nevelő államtitkár.

Mint mondta, nem elfogadónak, hanem szeretetteljesnek kell lennünk: úgy kell áldozatot hoznunk embertársainkért, hogy közben nevén nevezzük a bűnt, és segítünk megszabadulni tőle. „Ne engedjük ősi értékeink szabadság, emberi jogok, nyitottság mögé bújtatott felbomlasztását, ne hajoljunk meg a világi elvárások nyomása alatt, és vessük ki magunk közül a korszellem békepapjait” – fogalmazott Magyar Levente.

Az ünnepség keretében kollégánk, az Evangélikus Információs Szolgálat operatőrének, Győri András Timótheusnak (*képünkön*) adták át a Protestáns Újságírók Szövetségének (Prúsz) kitüntetését, a Rát

Mátyás-díjat. Győri András Timótheus több évtizede szolgálja egyházunkat videófelvételek készítésével. A videók, hanganyagok utómunkáit, a vágást, a képek beszerkesztését, a zenék kiválasztását mind-mind elhivatottan, magas színvonalon végzi.

A díj átvétele előtt otthoni stúdióját mutatta meg a jelenlévőknek egy bensőséges hangulatú videófelvételen, amelyen a rend, a profi eszközök, a szerteágazó munka kellékei is láthatók – nemkülönben Johann Sebastian Bach hatalmas portréja. Kollégánk a díjátadáskor édesapját, Győri János evangélikus lelkészt, valamint testvérei közül Győri János Sámuel és Győri Gábort említette meg, akik sokfajta szolgálatban helytálló életükkel példaképként szolgáltak számára.

Rát Mátyás evangélikus lelkész (1749–1810) volt az első magyar nyelvű hírlap, az 1780-tól Pozsonyban megjelent *Magyar Hírmondó* szerkesztője. A róla elnevezett díjat évente osztja ki a Prúsz. Mivel tavaly elmaradt a reformációi gála és a díjátadó, ebben az évben két publicistát is kitüntettek: a 2020. évi díjat posztumusz kapta meg a tavaly augusztusban elhunyt Szigeti Jenő adventista teológusprofesszor.

Evangélikus Információs Szolgálat

FOTÓ: KALOCSAI RICHÁRD

Az előttünk járó Isten nyomában

Lelkészi kistatás Komáromban

Visszatért szülővárosába Kiss Máté, akit október 16-án iktatott be a Komáromi Evangélikus Egyházközség parókus lelkészi hivatalába Szarka István, a Fejér-Komáromi Egyházmege esperese. Az új lelkész az édesapjának, Kiss Péternek a komáromi szolgálata idején született, és életének első három évét azon a parókián töltötte, ahol most családjával ismét otthonra talált.

Az evangélikus imaházban tartott ünnepi istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. Énekkel közreműködött a gyülekezet kórusa.

„Isten előttünk jár, megelőz bennünket – hangsúlyozta 5Móz 31,8 alapján tartott prédikációjában a püspök. – Nem tudunk olyan helyre menni, ahol az Úr ne lett volna ott előbb.” Majd Mózes és Józsué küldetésével párhuzamot vonva így fogalmazott: „A lelkészi szolgálat is arról szól, hogy az embereket – lelki értelemben – az ígért földjére vezessük. Rajtunk keresztül lehessenek Krisztus követői, tanítványai.”

Ezután Szarka István esperes beiktatta Kiss Mátét parókus lelkészi tisztségébe, a jelen lévő lelkészek pedig egyenként Isten áldását kérték kollégájuk életére és szolgálatára.

A frissen beiktatott lelkész az életét végigkísérő igeszakasz, Mt 6,31–33 alapján az új kezdethez kapcsolódó várakozá-

sokról és a fontossági sorrendről beszélt a szószéken. „Mivel van tele az életed? Aggodással a jövő miatt? Vagy Krisztusba vetett reménységgel?” – tette fel a kérdést. Ezután arra biztatta a hallgatóságot, hogy Krisztusra nézzenek, és a mennyei kincsek gyűjtésén fáradozzanak. Sőt lelkészüket is emlékeztessék erre, ha a lényegyet elfelejténe. „Legyen ez a közös programunk, amit megvalósítunk: ne aggodalmaskodjunk, hanem keressük először Isten országát és az ő igazságát” – zárta igehirdetését Kiss Máté.

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen jókívánásait fejezte ki az új lelkésznek Osgyan László, a komáromi egyházközség felügyelője, valamint Mészáros Tamás egyházkerületi és Molnár István egyházmegei felügyelő. A család nevében Kiss Péter, Máté édesapja szólt. Egy örökséget – nagyszüleinek kézírásos leveleit – és egy tanácsot adott át a fiának: „Szeresd az Úr Jézust, és ne hallgass másra!”

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Kiss Mátét 2018 nyarán ordinálta dr. Fabiny Tamás püspök. Szolgálatát a Fancsal–Hernádvécsei Evangélikus Egyházközségben kezdte meg beosztott lelkészként. A parókusi alkalmassági vizsgálat megállása után innen érkezett Komáromba, első megválasztott lelkészi tisztségébe. Feleségével, Kiss Máténé Nagypál Bettinával négy gyermeket nevelnek.

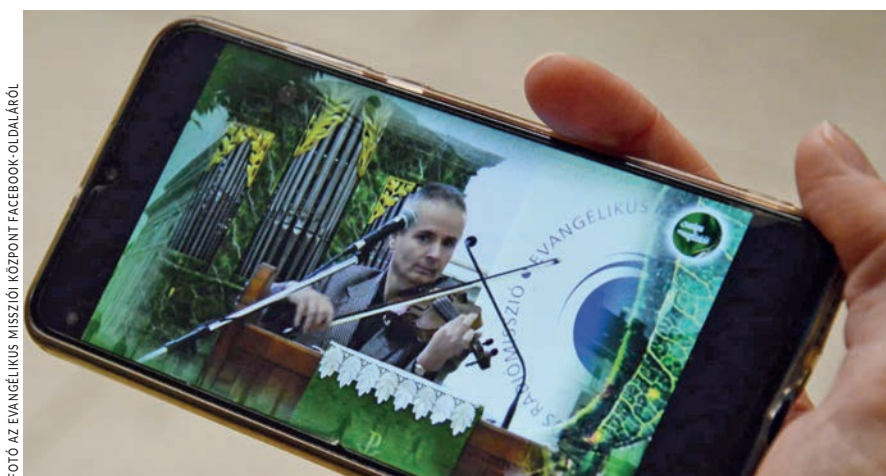
Az alkalmat a helyi önkormányzat által szervezett, az Arany 17 Rendezvényközpontban tartott szeretetvendégség követte, amelyen további köszöntők hangzottak el. Itt többek között dr. Molnár Attila, Komárom város polgármestere is üdvözölte az evangélikus lelkészcsaládot.

■ – AM –

Online visszanezhető az országos evangelizáció

„Legyetek irgalmasok, amint a ti Atyátok is irgalmas!” (Lk 6,36) Az év ígésének jegyében tartották az országos evangelizációt október 9-én Budapesten, a Deák téri evangélikus templomban. A program közös énekléssel kezdődött a Kiskőrösi Gospel Sasok vezetésével. Köszöntőt Szemerei János püspök mondott. Igihirdetéssel Lupták György nyugalmazott esperes szolgált, majd egy-egy tanúságtétel következett Hulej Enikő lelkésztől, illetve Bakondi Gábor pszichológustól. A záró prédikációt Deák László lelkész tartotta. Az alkalom visszanezhető egyházunk YouTube-csatornáján.

Evangélikus.hu

FOTÓ AZ EVANGÉLIKUS MISSIONIZÁCIÓ KÖZPONT FACEBOOK-OLDALÁRÓL

Fészket rakott az első fecske

Madarász Géza ordinációja

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem 2019 februárjában indította el másoddiplomás lelkészképzését. A képzésben elsőként végzett hallgató, Madarász Géza ordinációjának október 16-án a pusztaföldvári evangélikus templom adott otthont.

FOTÓ: LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Madarász Géza Orosházán született 1969-ben. 1989-től 2008 végéig a rendőrség kötelékében dolgozott, ugyanott 2012–2019 között bűnmegelőzési előadó volt. Az evangélikus egyházban 2000 óta tölt be különböző tisztségeket. Az Orosházi Evangélikus Egyházközség presbitere és másodfelügyelője volt 2012-ig, majd hat évig a Nyugat-békési Egyházmegye felügyelője, valamint a Déli Egyházkerület zsinati küldötte. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen előbb 2004–2008 között a hittantanár szakot, majd 2019-től a másoddiplomás lelkészképzést végezte el. 2019. szeptember 1-je óta szolgált gyülekezeti munkatársként a Pusztaföldvári, illetve a Nagybánhegyes–Magyarbánhegyesi Evangélikus Egyházközségben. Első házasságából három gyermeke született. 2017-ben újraházasodott; második feleségével egy közös gyermeket nevelnek.

Az új lelkész Lászlóné Házi Magdolnát, a Pusztaföldvári, illetve a Nagybánhegyes–Magyarbánhegyesi Evangélikus Egyházközség előző, már nyugállományba vonult pásztorát követi a szolgálatban, akinek elévülhetetlen érdemei vannak nemcsak a korábbi egyházmegyei felügyelő, lelkészi munkatárs pályaelejében, hanem későbbi mentorálásában is.

A barátokkal, családtagokkal, lelkészekkel, valamint a helyi gyülekezet tagjaival együtt ünnepeltek a nagybánhegyesiek és a magyarbánhegyesiek, továbbá többen jelen voltak az egyetem másoddiplomás képzésében részt vevők közül is.

Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke igehirdetésében úgy fogalmazott, hogy a frissen szolgálatba álló lelkész jó reménységgel tekinthet előre, és indulhat a lelkészi szolgálat útján, ha megtapasztalja és vallja: „Az igazak várákosza öröme fordul...” (Péld 10,28a) A döntő kérdés tehát az, hogy igazak vagyunk-e. Nem arról van szó, hogy az ember jó vagy barátságos, kedves. Lehet, hogy valaki nagyon áldozatos családapa és férj, odaadó jó barát, hálás gyermeke szüleinek, de ez még mind együttvéve sem jelenti azt, hogy „igaz ember”. Az igaz ember ugyan-

is mindenekfelett Isten előtt meghódolt, bűnbánó, megalázkodó, kegyelmet nyert ember. Olyan valaki, akinek két meghajtott térde, két összekulcsolt keze van – és egy Megváltója. Hiszen őérte, Jézusért, az ő érdeméért tekint úgy mindannyiunkra Isten, mint igaz emberekre, és ezért lehet az új lelkész is igaz ember. „Örvendezéssel szolgálj az Úrban mindenkor! Kedves Géza, légy áldott, légy áldás!” – zárta prédikációját Kondor Péter.

A liturgiában dr. Bácskai Károly docens, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Teológia Tanszékének vezetője, illetve Lázár Zsolt, a Nyugat-békési Egyházmegye esperese vett részt. Az eskütétel és a szentelés után az új lelkész imádsága zárta az istentiszteletet, majd a köszöntésekre került sor.

Bácskai Károly – visszaemlékezve az Alföldön töltött szolgálati idejére, amikor néha a határban figyelhette a költöző madarak vonulását – arra emlékeztetett, hogy a hittudományi egyetem másoddiplomás képzésének „első fecskéje” nem vándormadár, ő marad: otthon van ezen a vidéken, és nem is vágyik el innen, küldetését itt tölti be. Megtalálta a helyét a hazában, a Magyarországi Evangélikus Egyházban

– a képzés többi „fecskéjéhez” hasonlóan –, itt érzi jól magát, és ezzel a hűséggel végzi majd szolgálatát.

Lászlóné Házi Magdolna – ahogyan Lázár Zsolt fogalmazott: Pusztaföldvár, Nagybánhegyes, Magyarbánhegyes örökös, tiszteletbeli lelkésze – egyebek mellett a kezdetekre emlékezett, amikor felhívta az új lelkész figyelmét a másoddiplomás képzés lehetőségére. A törvény felől érkező – korábban rendőri szolgálatban álló – Madarász Géza szívére helyezte: a lelkészi szolgálattal az evangélium hirdetésére hívta el az Úr: „Szeresd a törvényt, tartasd be és tartsd be, de az evangélium szolgálatára hívtok el az Úristen, ne szégyellj hát soha!”

A további köszöntéseket követően Madarász Géza – miután meghívta a jelenlévőket az istentisztelet utáni szeretetvendégségre – elmondta: ez a különleges alkalom rendhagyó volt a gyülekezetek életében, másnap már jó rend szerint három templomba várja a híveket vasárnapi istentiszteletre.

■ HAJDÚ TIBOR

.....
Madarász Gézával készült interjúnk
a 20–21. oldalon.

FOTÓ: VITÁLIS JUDIT

„Használatbavételi engedélyt” kaptak a gyülekezeti munkatársak

Tanúsítványok átadásával zárult az első képzés

Több mint százán vehettek át tanúsítványt arról, hogy elvégezték a Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezetimunkatárs-képzését. A speciális tanfolyam annak idején abból az elgondolásból született, hogy a lelkészek ne egyedül hordozzák a szolgálat terheit. A közösségeik iránt elkötelezett, cselekedni is kész hívek ahhoz kaptak szakmai segítséget, hogy hasznos munkatársként kapcsolódhassanak be a gyülekezetek építésébe.

Gyülekezetmenedzsment, szeretetszolgálat, gyermek-, illetve ifjúsági munka – ezekre a részterületekre fókuszálva indult el 2019 szeptemberében egyházunkban a

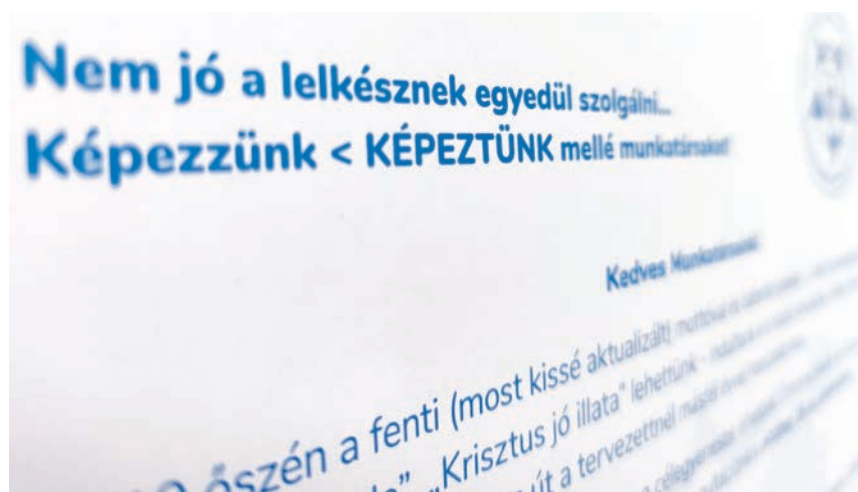
gyülekezeti munkatársak képzése. A hat-alkalmasra tervezett tanfolyamot a koronavírus-járvány miatt a negyedik, 2020. februári együttlét után kellett átmeneti-

leg – végül az előre remélnél hosszabbra nyúlóan – felfüggeszteni.

Másfél év kényszerszünet után idén szeptember 18-án folytatódhatott a képzés egyházunk budapesti, Üllői úti székházában, október 19-én pedig már a záróalkalomra várták a résztvevőket. Eredetileg közel százötvenen kezdték meg a képzést, és a pandémia jelentette nehezített pálya ellenére kétharmaduk teljesítette is a vállalását.

Az utolsó alkalomnak már az első része is a vissza- és az előretétekintés jegyében telt. Mielőtt azonban ez megtörtént volna, ezúttal is Isten ígéjére figyeltek a jelenlévők. Rövid áhítatában Gáncs Péter nyugalmazott püspök, a képzés koordinátora a kegyelmi ajándékok sokféleségéről és a Lélek egységéről szólt.

A kánonénekléssel be- és levezetett elcsendesedés után Németh Zoltán, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának vezetője a képzés hasznosságára vonatkozóan rögtönzött közvélemény-kutatást. Az általa feltett kérdések egyfelől arra vonatkoztak, hogy a résztvevők mennyire ítélték megfelelőnek a kurzus szervezett-

FOTÓ: KOLTAI ZSUZSA

Eszmecsere a vallások együttéléséről

A modern kori Európa pillérei – a vallási közösségek együttélése címmel rendezett nemzetközi konferenciát – az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága soros elnöki tisztségének betöltése keretében – Magyarország kormánya október 13–15. között a Debreceni Református Kollégiumban. A résztvevők plenáris előadások és kerekasztal-beszélgetések során cseréltek véleményt a vallási közösségek együttélésének, együttműködésének időszerű kérdéseiről.

A konferencián a Magyarországi Evangélikus Egyházat Szemerei János képviselte. A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke az ötven éve elhunyt Túróczy Zoltán evangélikus püspök példáján – akit háromszor választottak püspökké, iktatták be hivatalába, és háromszor távolította el a hatalom a szolgálatából – követte nyomon az állam és az egyház viszonyának alakulását.

Az egykori püspök hányatott sorsára utalva Szemerei János azt mondta: „Ne feledkezzünk meg arról, hogy a politikai elnyomás évtizedeiben, az egyházellenes ellenszélben eleink milyen irtózatossághoz küzdelmet vívtak, hogy Krisztust hirdethessék, hogy a szószékekről az evangélium szólhasson. Ne feledkezzünk meg halál adni a történelem urának azért, hogy Magyarországon is elhozta a felszabadulást, és immár több mint három évtizede szabadságban élhetjük egyházi életünket is” – hangoztatta az evangélikus püspök. Mint mondta, fontos, hogy „hazánkban az egyházak szolgálatát értékelő és megbecsülő környezetben, egy támogató kormányzat mellett” élhetnek, amely a belső autonómiát tiszteletben tartva segíti az egyházak munkáját.

Forrás: MTI

„Egy-egy képzési nap során arra törekedtünk, hogy legyenek evangelizációs, hitmélyítő programok, amelyek a szívet, a lelket táplálják, és evangélikus identitásukban erősítik meg a résztvevőket, és legyenek olyan foglalkozások, amelyek gyakorlati tudást adnak, a képességeket, készségeket fejlesztik. A szekciókról pedig minden alkalommal visszajöttünk a templomba, hogy igével és áldással menjünk tovább – mondta el Gáncs Péter nyugalmazott püspök, a képzés koordinátora. – Már a program meghirdetésénél is fontos volt, hogy a résztvevők a lelkészek tudtával, sőt ajánlásával vegyenek részt a képzésen, és menet közben is mindig minden információt másolatban a lelkészeknek is elküldtünk. Folyamatosan tudatosítani akartuk bennük azt, amit mottónak is megtettünk: nem jó egyedül szolgálni, és mi a képzéssel segítőtársakat akarunk melléjük adni, akikre merjenek támaszkodni, és akiknek merjenek feladatot adni. A jövőben is szeretnénk valamiképpen tartani a kapcsolatot az első tanfolyam résztvevőivel, másrészt pedig újabb kurzust is akarunk indítani. A képzés kínálatát látogatás, lelkigondozás, illetve média szakiránnyal szeretnénk bővíteni.”

„Az országos iroda valamennyi érintett munkatársa nevében mondhatom: nagy öröm volt számunkra vállalni a házigazda szerepét és ily módon is szolgálni a gyülekezetek felé – nyilatkozta Németh Zoltán lelkész, a gyülekezeti és missziói osztály vezetője, aki minden képzési napon hit- és identitáserősítő előadással szolgált. – Ráadásul kiléphetünk abból a keretből, amely eddig meghatározta a működésünket. A gyülekezetekkel való kapcsolattartás ugyanis korábban főként jogi, gazdasági, adminisztrációs ügyek intézésére szűkülte le. Nem egyszerűen helyszínt és háttérrel adtunk, hanem a tartalmat is biztosítottuk a képzéshez, hiszen munkatársaink tudására, szakértelmére, különféle kompetenciáira építve alakítottuk ki a képzési kínálatot.”

Szöllősiné Kassai Judit az orosházi gyülekezet tagjaként jelentkezett a munkatársképzésre: „Amikor megláttam a felhívást, rögtön megszólított. Hiszen ez az én utam, ebben dolgozom, ebben élek! Számomra mindig is magától értetődő volt, hogy elmélyedjek abban, amivel foglalkozom. Már az első alkalom is bebizonyította, hogy jó helyre kerültem. Olyan emberek, társak, testvérek közé, akiknek egy a fontos, és akikkel egy nyelvet beszélünk: ez a szolgálat. Ez nagyon megerősített, mert itt nem kellett egyenlőtlen küzdelmet vívnom senkivel gondolkodásom, hitem miatt, és elfogadva érezhettem magamat. A szeretetszolgálat szakirány foglalkozásain találkozhattam már ismerős, gyakorlatban is használt dolgokkal, hiszen gyülekezeti nővérként egyébként is ezen a területen dolgozom, az új ismereteket pedig jó szívvel csatoltam eddigi »gyűjteményemhez«. Új kapcsolatokat építhettem, új barátaim lettek. A hosszú kényszerzünet és a rendkívüli helyzet mutatta meg igazán, milyen értékes kincsekhez jutottam. Csak nemrég lett vége a tanulásnak, de máris hiányzik. És nem csak nekem: társaim is így fogalmaztak. Ezek a különleges szombatok igazi ünnepek voltak mindannyiunknak. Azt mondják, a jó pap holtig tanul. Hiszem, hogy minden jó, szolgálni vágyó munkatárs is.”

ségét, felépítését, tartalmát, másfelől pedig azt voltak hivatottak feltérképezni, hogy a gyülekezetekben mennyire bevett gyakorlat – vagy lehet az – a munkatársak bevonása.

A különböző szekciók még egyszer utoljára kis csoportokban is együtt voltak, majd a tanulmányok lezárásaként minden résztvevő átvehette a képzés elvégzését igazoló tanúsítványt. A „diplomaosztót” az azal a reménységgel vezette fel Gáncs Péter, hogy a „használatbavételi engedélyt” birtokló munkatársakat valóban használni is fogják a lelkészek.

A záró úrvacsorás istentiszteleten Krámer György lelkész, az országos iroda igazgatója arra hegyezte ki prédikációját, hogy noha a képzésen a résztvevők ahhoz kaptak muníciót, hogy úgymond szervezési szempontból hogyan működhetnek jobban a gyülekezetek – valójában egy-egy alkalom, kezdeményezés „sikerének” záloga Krisztus jelenléte. „Vele és benne lehetünk egyek – fogalmazott az igehirdető –, erre van meghívásunk, és ennél nagyobb dolog nem történhet velünk.”

■ V. J.

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Luther a korrupció ellen

Amint Róma Fiumicino repülőtere felé tartunk, Flora, a taxifőnök hölgy megkérdezi, merre jártunk. Mondjuk neki, hogy roma szakkollégistákkal konferencián vettünk részt, majd a Vatikánban Ferenc pápa is fogadott minket. Amikor megtudja, hogy evangélikusok vagyunk, lelkesen mondja: „Fiammal most vettem át a történelemórai anyagot, és tudom, hogy Luther milyen nagyszerű ember volt. Küzdött a korrupció ellen!” Nem tudom, hogy hazájának közéletére is gondol-e, amikor a reformátorral kapcsolatban éppen ezt hangsúlyozza, az én fejemből azonban azóta nem megy ki az a gondolat, mi mindent is tett Luther a korrupció ellen.

Az akkori Ágoston-rendi szerzetesnek éppen a saját 1510-es római útja nyitotta ki a szemét, hiszen bármennyire is vágyódott arra, hogy a szent helyeket bejárja, a papság dőzsölését és léha életmódját, a pápáig elért visszasságokat látva mélyen kiábrándult.

„1510-ben voltam Rómában [...]. Csak négy hétig voltam ott, de megláttam ez alatt mindazt a babonát és hűtlenséget, ami csak lehetséges. [...] Százezer forintért sem adnám, hogy Rómát láttam. Enélkül folyton aggódnom kellene, hogy a pápa ellen erőszakosan és jogtalanul lépek fel. [...] Római utam legfőbb célja az volt, hogy teljes, ifjúságomra is kiterjedő gyónást végezzek, hogy istenfélő legyek. Ilyen gyónást Erfurtban már kétszer is tartottam. Rómában azonban teljesen tanulatlan emberekhez kerültem. Uram Isten, mit érhetnek a lelki dolgokhoz a bíbornokok, akik oly sok politikai munkával és megbízatással vannak túlterhelve!” – írja.

Római útja során Luther alighanem ösztönösen tiltakozott a pápai apparátust átjáró korrupció ellen. Amikor aztán a búcsúcédulák árusításáról értesült, akkor a napnál is világosabbá vált számára, hogy a papok súlyosan visz-

száélnak a vallással, és a halálfélelmüknek kiszolgáltató embereként fortélyal pénzt kérnek, hogy ők a lelkiismeretfurdalásuktól megszabaduljanak. Tetzelt sarlatánságát és pénzéhségét testközelből megtapasztalta. Egyáltalán nem menti ezt a szemfényvesztést az a tény, hogy a befolyt összeget állítólag a Szent Péter-székesegyház építésére fordították.

Luther a Szentírás doktoraként tudhatta, hogy a korrupció szava a latin Bibliában is szerepel, mégpedig a kovással kapcsolatban. A Pál apostoli „egész téstát megkeleszti” (Gal 5,9) szófordulata ott ugyanis így hangzik: „...totam massam corrumpit.” A latin *corrumpo* azt jelenti, hogy „elront, tönkretesz”, átvitt értelemben pedig „megveszteget, rossz útra térít, elcsábít”. Egyebek mellett olyan – sajnós! – ízig-vérig mai szavakban él tovább, mint *korrumpál* és *korrupció*... Luther is tudta: ahol tisztességtelen eszközökkel élnek, ott nem lehet áldás. A „régí kovász” legkisebb maradványa is tönkretelhet sok jó és nemes ügyet, bizony még az egyházban is!

a templomtisztítást és a búcsúcédulák árusítását állítja szembe egymással. A reformáció festője nagyszerűen megragadja és szemlélteti ezt a helyzetet: az eltévelyedések miatt újabb templom- vagy – ha úgy tetszik – egyháztisztításra van szükség. Más szóval reformációra.

Luther szenvedélyesen szól a visszaélések, konkrétan az erkölcsi, a vallási, a gazdasági és a politikai korrupció ellen, határozott kritikával illeti a pápai tévelygést, amely nemcsak félrevezeti, de akár kárhozatba is juttatja az embert, majd „a német nemzet keresztény nemességéhez” fordul. 1520-ban ezen a címen adott ki egy éles hangú,

határozott iratot, amelyet a *Luther Válogatott Művei* sorozat 2. kötetében is olvashatunk. (Az idézetek oldalszámát ennek alapján adom meg.) Itt Luther a korabeli pénzügyi viszonyokról ezt írja: „...itt minden uszorát, minden lopott, rablott jószágot pénzért tisztára mosnak.” (180.) Azért ez elég erős felütés... A papok felelősségét pedig ebben látja: „Mert amit a búcsúcédulákkal, bullákkal, gyónólevelekkel, vajcédulákkal és más confessionaliákkal összelopkodnak, és most is lopnak és zsarolnak, azt potomságnak tartom, és olyannak, mintha az ördöggel együtt a pokolba dobnák. Nem mintha keveset jövedelmeznének, mert egy hatalmas király is szépen kijönne abból, hanem mivel a fent említett kincsebányákhoz nem is foghatók.” (182.)

Az „ördögi kormányzat” Luther szerint „a kereszténységet is testben és lélekben megrontja” (182.). „Rómában az egyházi javadalmak és hűberek merő kapzsiságból otromba, buta szamarak és gazfickók kezére kerültek...” (184.). „...a dühös zsarnokok sok szegény lelkiismeretet agyonszorongatnak és megtévesztenek az Istenbe vetett hit mondhatatlan kárára...” (187.). „... a pápa türtőztesse magát, ne kanalazzon a más tájában.” (192.). „...a búcsújárásra szánt pénzt Isten parancsolata szerint ezerszer jobb dologra, vagyis övéire és a hozzá legközelebb álló szegények javára fordíthatja.” (195.)

A Flora nevű olasz taxisofernek és bizonyára szorgalmas gyermekének ezúton is köszönöm, hogy Luther egy pen-

geés iratát – Cranach rajzait is segítségül hívva – újraolvashattam. Minden olvasónak hasonló lelki és szellemi élményt kívánok a reformáció ünnepének napjaiban. Idézett művét ezekkel a sorokkal zárja Luther: „Adjon Isten nekünk mindnyájunknak keresztény értelmet és kiváltképpen a német nemességnek igazi lelki bátorságot, hogy a szegény egyház javát munkálhassa. Ámen.” ■

Antichristi.

ID. LUCAS CRANACH: KRISZTUSI INDOULAT ÉS ANTIKRISZTUS (FAMETSZET, 1521)

Pál apostol a régi kovász kitakarításáról beszél – Jézus pedig jelképes cselekedetként kiüzi a kufárokat a templomból. Luther szenvedélyes szavakból font ostort, úgy küzdött a szent ügyek megszenteltetésére és a maga korának kufárai ellen.

Mindebben méltó harcostársa volt Lucas Cranach. Egy éppen ötszáz éve, 1521-ben készült páros képén éppen

Váljunk irgalmas samaritánusokká!

Mészáros Attila egyházunk hazai menekültügyi munkájáról

Portrészorozatunkban az egyházunk budapesti Üllői úti országos székházában szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ez alkalommal Mészáros Attilával, a diakóniai osztály menekültügyi és intézményi referensével pályaválasztásáról, az integrációról és a segítségnyújtás lehetőségeiről is beszélgettünk.

– **Hogyan került az országos irodába, és mi a feladata?**

– A vajdasági Bajsáról származom, amely szlovákok, szerbek és magyarok által lakott, részben evangélikus település. Magam is migránsként érkeztem Magyarországra. Először Sopronba jártam felnőttképzésre, majd a fővárosi Wesley János Lelkészképző Főiskola szociális munkás szakán tanultam. A kilencvenes évek közepén a menekültek nagy része délszláv és vajdasági magyar volt. Mivel szerbhorvátul is beszélek, fordítóként, tolmácsként kezdtem el a Magyar Helsinki Bizottságnál dolgozni, majd a Menedék Egyesületnél szociális munkás és PR-koordinátor voltam. Később az Oltalom Karitatív Egyesülnél és a Menhely Alapítványnál foglalkoztam hajléktalanellátással. 2015 tavaszán mint külső alkalmazott csatlakoztam a diakóniai osztálynak ahhoz a nagy programjához, aminek egy kis szelete a menekültügy, annak fejlesztése volt; a tanulmányt erről én állítottam össze. 2015 nyarán nagy változást éltünk meg, hiszen akkor napok alatt több tízezer léptek be Magyarországra. Ekkor egyházunk is csatlakozott a menedéket kereső emberek segítségéhez. Azóta koordinálok egyházunk menekültügyi programját, valamint intézményi referens is lettem.

– **Mi szükséges ahhoz, hogy integrációról tudjunk beszélni?**

– Ez kétirányú folyamat. Egyrészt a menekülteknek kell képessé válniuk arra, hogy be tudjanak illeszkedni a fogadó ország társadalmába. Ehhez fontos, hogy megismerjék az adott ország nyelvét, jogrendszerét és kultúráját, valamint az is, hogy munkát és lakhatást

találjanak maguknak. Ugyanakkor a fogadó országnak is nyitottnak kell lennie, és biztosítania kell azokat a feltételeket, amelyek a beilleszkedést lehetővé teszik. Csak így alakulhat ki a békés együttélés. Ezért nemcsak a menekülteket segítjük, hanem arra is törekszünk, hogy befogadóbbá tegyünk a fogadó társadalmat. Intézményeinkben és gyülekezeteinkben is számos előadást tartottunk. Ezek az alkalmakon bemutattuk, hogy kik is a menekültek, hogy milyen értékeket hoznak magukkal, valamint arról is szóltunk, hogy milyen kockázatot jelent, ha az ő társadalmi beilleszkedésük nem sikeres.

– **Az Evangélikus Diakónia a németországi testvéregyházak anyagi támogatásával a józsefvárosi gyülekezet Mandák-házában tart fenn integrációs irodát. Mi a feladatuk?**

– Olyan embereken igyekszünk segíteni, akik nem gazdasági okokból, hanem kényszerűségből hagyták el a hazájukat. Az ő beilleszkedésükkel foglalkozunk. Két szociális munkással üzemeltetjük irodánkat. Évente közel kétszáz menekültet érünk el. Személyes tanácsadással, lakhatási támogatással, gyógyszerellátással és – élelmiszerjegyeken keresztül – élelmiszerrel is segítjük a hozzánk fordulókat. Szolgálatunk fő célja, hogy együttműködő partnereinkkel karöltve elősegítsük a menekültek önálló életvitelének a kialakítását, sikeres társadalmi beilleszkedését.

– **A református egyház menekültmissziót működtet, a római katolikus egyház többek között a Magyar Máltai Szeretetszolgálaton és a Jezsuita Menekültszolgálaton keresztül vesz részt az otthonukat kényszerűen elhagyók segí-**

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

tésében és integrációjában. Miért tartja fontosnak, hogy a felekezetek is jelen legyenek ebben a szolgálatban?

– A perifériára szorultak, üldözöttek megsegítésének nagy hagyománya van az evangélikus egyházban. Elég, ha Sztehlo Gábor szolgálatára vagy a kilencvenes években az erdélyi magyarok megsegítésére gondolunk. A Krisztust követő élet azt is jelenti, hogy komolyan vesszük az irgalmas samaritánus példázatát. Meg kell látnunk az embert a migránsban is és odafordulni hozzá. Így tekintve egyértelmű, hogy dolgozunk van a fogyatékkal élőkkel, a hajléktalanokkal, az üldözöttekkel. Szociális oldalról nézve az, hogy erre a célra a felekezeteknek kiépített hálózataik vannak – mind a gyülekezetek, mind az intézményrendszer szintjén –, azért is öröndetes, mert pótolni tudják a természetes segítő környezetükből kiszakadó menekültek támogató közegét, biztonságát, segítik a tájékoztatásukat, problémáiknak a hatékony kezelését.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A legökumenikusabb ünnep

Mt 5,1–10

Fogyasztható-e a reformáció 2021-ben? Fogyasztható-e még, fogyasztható-e egyáltalán, fogyaszthatónak kell-e lennie? Úgy is kérdezhetném: az a gyöngyszem, az a kincs, amelyet Luther és társai felhoztak a mélyről, mennyire jön át 1517-ből 2021-be? És ha átjön, mi jön át belőle?

Csak azért kérdezem, mert nagy a veszélye annak, hogy éppen az marad ott, a 16. század első évtizedeiben, amire a leginkább szükségünk lenne nekünk, Jézus mai követőinek, ez pedig nem más, mint a dinamika. Az evangélium dinamikája. Az a fajta dinamika, amellyel a reformátorok felvállalták a kereszténység csöppet sem egyszerű ügyét. Dinamika, az a típusú dinamika, amellyel egyszer és mindenkorra letették emberek az életüket és hitüket Jézus élete és a Jézusba vetett hit mellé.

Olyan dinamika ez, amely megjelenik a mátéi igeszakaszban, Jézus bátorító szavaiban. Amikor Jézus a *Hegyi beszédben* elmondja a boldogmondásokat, egy teljesen újszerű életszemléletet, lelkületet mutat be, mintát ad, olyan mintát, mint amely a reformáció motorja is volt ötszáznegy éve, és lehet az ma is. Mert a reformáció nem egy történelmi esemény csupán, nem lezárt történet, nem is historizáló elbeszélés, a reformáció több ennél.

A reformáció nem más, mint egy hozzáállás a kereszténységhez. Ebben az értelemben a reformáció nem felekezeti függő. A reformáció egyedül és kizárólag Krisztus-függő a szónak annak a mély értelmében, hogy csak Krisztustól függ. Csak a tőle való távolságtól, illetve közelségtől függ, hogy az ember mennyire a reformáció egyházának tagja, és mennyire nem.

Amit Luther és reformátortársai felfedeztek, az nem más, mint hogy nem a díszlet számít, hanem a tartalom. Hogy nem az számít, ami látszik, hanem az, ami van. Hogy teljesen mindegy, mit mondanak a papok és egyházi méltóságok: ha az nem összeegyeztethető a Szentírással, akkor tévútra vezethet. Hogy a tekintélyelvű egyház merőben ellentétes a jézusi felfogással. Hogy a reformáció az ítélkező, emberidegen, anakronisztikus, elitista egyház halála.

Olyan dinamika, melyben nincsen helye semmiféle képmutató, gögös vallásosságnak – ilyen értelemben ökumenikus ünnep a reformáció, mert éppen a megosztottság ellen lép fel. Lényeges eleme, hogy nem tesz különbséget első osztályú és másodosztályú hívő között. Mert egyedül a Krisztushoz való közelség, illetve távolság a döntő. És minden más mellékes.

Éppen ezért lehet a „legevangélikusabb” ünnep a „legökumenikusabb” is egyben. A reformáció szellemisége ugyanis egy forráshoz való visszatérésen alapszik. Olyan forrás ez, amely közös. Amelyet nem sajátíthat ki senki. Olyan forrás ez, amely mellé leginkább azt lehetne kiírni: „Mindenkinek számára!” Vagy

azt: „Felekezeti hovatartozástól függetlenül a tiéd!” A reformáció központi üzenete nem más, mint az, hogy a tiszta forrás, az evangélium mindenki számára elérhető.

A kereszténység mindenkié, és nem fordítva, hogy mindenki a kereszténységé. A kettő összetévesztésén sok minden áll vagy bukik a jövőben is. A bárkit is kirekesztő egyház teljesen összeegyeztethetetlen a jézusi gondolkodással, és merőben ellentétes azzal, amire reformátoraink az életüket tették fel, és amiért sokszor az életüket adták.

P. A. LABOUCHÈRE: MELANCHTHON, LUTHER, POMERANUS ÉS CRUCIGER BIBLIAFORDÍTÁST KÉSZÍTENEK (1847)

A reformáció nem egy konzervünnep, nem egy díszcsomagba zárt, de az emberi lélettől távoli mese. A reformáció dinamika. Fundamentuma pedig jól tetten érhető a boldogmondások bizonyágtételében. Dinamika, amelyik nyitottá tesz. Nyitottá Isten felé és nyitottá a másik ember felé. Dinamika, amely ráhagyatkozás Istenre.

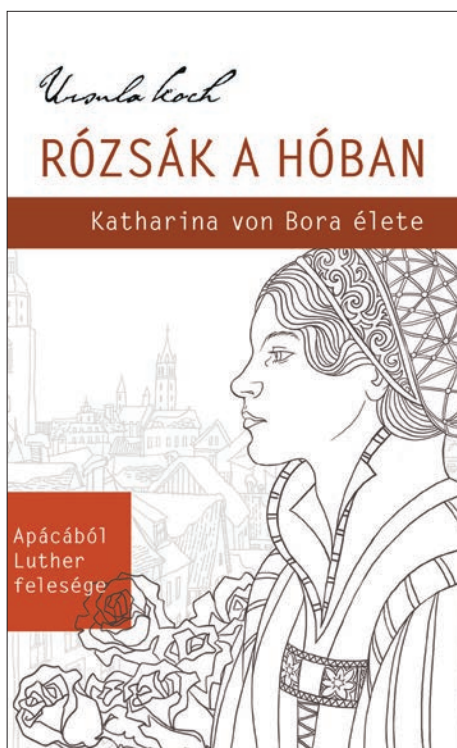
Ezen ráhagyatkozásnak biztos alapja a nyolc jézusi mondat. Boldogok a lelki szegények. Boldogok, akik sírnak. Boldogok a szelídek. Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra. Boldogok az irgalmasok. Boldogok a tiszta szívűek. Boldogok, akik békét teremtenek. Boldogok, akiket az igazságért üldöznek. Mert övük a mennyek országa. Mert ők megvigasztaltatnak. Mert ők öröklik a földet. Mert ők megelégtetnek. Mert ők irgalmasságot nyernek. Mert ők meglátják az Istent. Mert ők Isten fiainak neveztetnek. Mert övük a mennyek országa, az Isten országa, amely közöttünk van.

Ma is. A reformáció ökumenikus ünnepén. Ezen a Krisztus-ünnepen. Amikor a Lélek megerősít minket. Amikor az Atya a forráshoz hív minket. Amikor nem kell kincskeresőkké válnunk. Mert a kincs már a miénk. Boldogok, akik ezt hittel elfogadják.

■ GÁNC S TAMÁS

Mit olvassunk a reformáció hónapjában? 2.

Kedvezményes áron kínálja számos kötetét a Luther Kiadó a reformáció hónapjában. Az ismertetett kiadványokat a kiadó könyvesboltjában és webáruházában - Lutherkiado.hu - november 3-ig vásárolhatják meg akciósan az olvasni vágyó érdeklődők.

Rózsák a hóban - Katharina von Bora élete

A Luther Márton feleségéről szóló regényben olyan nőalak képe bontakozik ki, aki a kolostoriskolában töltött évek után hitvesként és anyaként tevékeny, színes, zajos közösségben élt családjá körében. Sziklaszilárd hitével és támogató erejével biztosította férje számára a harmonikus és stabil háterszágot, miközben önmaga jogán lopja be magát a szívünkbe.

A késő középkori keretek adta lehetőségek között Katharina von Bora a maga vágyait és elképzeléseit a családott összetartó közös érdekekhez hangoltan ugyanazzal a valódi evangéliumi szabad-

sággal élte meg, amellyel a reformátor tett eleget saját elhívásának. Luther felesége birtokában volt az egyik legbecsebb adottságnak és örök értéknek: a harmóniateremtés képességének.

A regényt az olvasó most a második, javított kiadásban veheti kézbe.

Ursula Koch: Rózsák a hóban - Katharina von Bora élete. Fordította: Fabiny Katalin. Ára: 2500-Ft 2000 Ft.

Luther Márton végrendelete - A reformátor testamentumának tartalma és története

Luther Márton eredeti, kézzel írt végrendeletét az Evangélikus Országos Levéltár őrzi Budapesten, de a Luther Kiadó kötetében bárki elolvashatja.

A kiadványban Fabiny Tibor egyháztörténész kiváló tanulmánya a végrendelet keletkezési körülményeit, tartalmát és utóéletét is összefoglalja. Mindezt úgy, hogy nemcsak „a kiugrott barát és a szökött apáca” életébe tekinthetünk be, hanem megismerhetjük a végakarathazánkba kerülésének kalandos útját is. Sőt még arra is fény derül, hogy egyházunk miként utasította el a hitleri Németország vásárlási megkeresését.

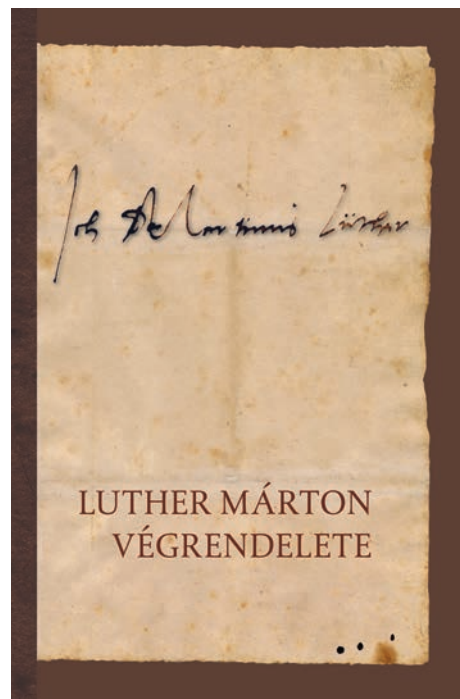
Az irodalmi igényességű, gazdagon illusztrált könyv csemege a történelmet szerető olvasóknak. Megjelent német és angol nyelven is.

Luther Márton végrendelete - A reformátor testamentumának tartalma és története. Szerkesztette Csepregi Zoltán. Ára: 3900-Ft 3120 Ft.

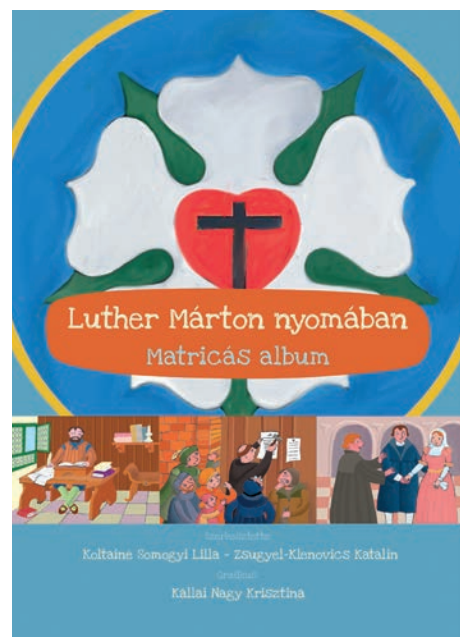
Luther Márton nyomában - Matricás album

A látványos, színes kiadványba nyolcvanhárom matrica ragasztható be, amelyeket a hittanórákon vagy akár a vasárnapi istentiszteleteken kaphatnak meg a gyerekek a hitoktatóktól, lelkészeketől. A matricagyűjtögetés és -ragasztás köz-

ben kiderül, Luther Márton hogyan lett Ágoston-rendi szerzetesből a reformáció egyházat és világot megváltoztató folyamatának elindítója, és megelevenedik előttünk a reformátor kalandos élete.

Luther Márton nyomában - Matricás album. Szerkesztette: Koltainé Somogyi Lilla - Zsugyel-Klenovics Katalin. Ára: 1290-Ft 800 Ft.

MINDIG TALÁLOK VALAMIT

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: PHILIPP PILZ / UNSPLASH.COM

„Anya, te mindig találsz valamit!” Tizenéves lányom mondta ezt, kis csodálattal és némi bosszúsággal a hangjában. Éppen a fát simogató autista fiamat vártuk ketten. Volt, hogy hamvas szedret, volt, hogy lepkét találtam, máskor lampionvirágot, amelyet a nagyszüleim „manók éji lámpásának” hívtak, és ezért különösen is mesebelinek tartottam.

Találtam már lilás borsólevelet, a fág árnyékától sárga csíkos piros almát, szarvasbogarat és őzlábgombát. De örülök a taplónak, a szép színű égnek, a megtévedt és ősszel kinyílt ibolyának, pityangnak is. Lelkesen mutatom a réti mentát és az őz lánymót, a pocsolyában csillanó fényt és a deres pókhálót is.

A legtöbbnek nincs pénzben kifejezhető értéke, csak szép. És mert szép, feltölt, hálát ébreszt bennem. Meg akarom mutatni, hogy másé is legyen ez a szépség. Hogy a gyerekeim is nyitott szemmel járjanak, nekik is kilójon még a látóterük az egyébként egyre több nagy-

szerű dolgot megmutatni képes monitoruk mögül.

A lányom most nem tud mit kezdeni ezzel. De mindegy. Jön velem, még én mutatom neki. Talán lesz, amikor majd ő mutatja valaki másnak.

Mindig találok valamit. Hiába a lassan harminc év tanítás, ugyanaz a történet ma is megszólít. Máshogy, mint régebben, vagy éppen ugyanúgy, csak sokkal újszerűbben. Mintha még sohase hallottam volna. Persze vannak nehezebb napok, amikor terhel valami – betegség, nehézség, aggodás –, olyankor jól jönnek mások ötletei is. Soha nem tudtam egy az egyben átvenni senkinek a gondolatmenetét. Csak meríteni tudok belőle, egy kis indítót kapni, amely már továbblendít.

Jó, hogy vannak ezek a fórumok, oldalak, segédanyagok. Ebben is Isten gondoskodását élem meg. Egy kortynyi víz, amely erőt ad eljutni a célig, hogy megta-

láljam azt a valamit, ami nekem is üzenet, és amit már át tudok adni. Hogy a gyerek is mindig találjon valamit az óráimon. Valamit, ami neki szól.

Mindig találok valamit. Olvasom Isten szavát lassan negyven éve. Ilyen-olyan lélekkel. Igen, néha „olyan” lélekkel is, hogy jobb, ha nem látja más. Bár aztán lehet, hogy lát is. Mindenesetre olvasom pukancsként is, mérgesen és kétségek között is, tehetetlennek érezve magam és közömbösen. Olvasom, mert hát kihez mehetnék?

Mint a gyerek, aki rossz fát tett a tűzre, és megfenyítették. Duzzog egy kicsit, aztán odabújik a szülőhöz. Az elromlott dolgok biztos gyógyítójához fordul. Megy az ölelésért, az elfogadásért, az új erőért a jóra. Megy, hogy tudja, hisznek még benne.

Én is megyek, és... mindig találok valakit.

■ FÜLLER TÍMEA

Csodák Pusztaföldváron

*Találkozás Madarász Gézával,
a másoddiplomás lelkészképzés elsőként végzett hallgatójával*

Nem minden templomnak adatik meg, hogy a falai között lelkészavatásra kerüljön sor. A Nyugat-békési Egyházmegyéhez tartozó pusztaföldvári lelki hajlék történetében az október 16-i dátum különösen kiemelt helyet kapott: népes gyülekezet gyűlt össze, hogy részt vegyen Madarász Géza ordinációján. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológia mesterképzésének lelkész specializáció szakán elsőként végzett lelképásztorral gyülekezetében beszélgettünk.

– Ön kerkedvezménnyel nyugdíjba vonult rendőr alezredes volt, amikor 2019 februárjában elkezdte a lelkész szakos tanulmányait. Miért hozta meg ezt a döntést?

– Valójában egy régi álomom vált valórral. 2008-ban szereztem meg a hittanári végzettséget, azóta tanítottam is. Sokszor gondoltam azonban arra, milyen jó lenne,

ha a hittudományi egyetem indítana másoddiplomás, levelező tagozatos lelkészképzést is. Annak idején, amikor egyházmegyei felügyelő voltam, Lázár Zsolt esperes úrral többször javasoltuk ezt Szabó Lajos rektor úrnak. Amikor végül 2018 végén a késői elhívásúak számára meghirdette az egyetem ezt a lehetőséget, az elsőként jelentkeztem rá.

– Szándékában pedig az akkori pusztaföldvári lelkész, Lászlóné Házi Magdolna erősen támogatta.

– A második házasságom révén 2017-ben költöztem Pusztaföldvára, és természetesen csatlakoztam a gyülekezethez. A lelkész 2019. augusztus 31-ével ment nyugdíjba. Sokat aggodott amiatt, hogyan lesz utánpótlás a három gyülekezetében – Pusztaföldvár mellett Nagybánhegyesen és Magyarbánhegyesen –, hiszen lelkészhiány van, kis településre pedig különösen nehéz embert találni. Így aztán isteni csodaként éltük meg az egyetem bejelentését, hogy 2019 februárjától másoddiplomás lelkészképzést indítanak. A gyülekezetek tagjaival úgy éreztük: mintha az Istennek az lenne a terve, hogy ezekben a gyülekezetekben ne álljon le az élet, hanem legyen helyben lakó pásztor.

– A 2018. év nemcsak emiatt lehet emlékezetes, hanem azért is, mert a magyar rendőrség berkein belül ön lett az év iskolai bűnmegelőzési tanácsadója. Mit takar ez az elismerés?

– Miután 2008-ban kerkedvezménnyel nyugdíjba mentem, még kétszer visszatértem a rendőrséghez oktatói munkakörbe. Bűnmegelőzési előadóként dolgoztam, és a kapitánysághoz tartozó összes iskolában megelőzési órákat tartottam a gyerekeknek.

– Milyen témakörben?

– Az úgynevezett DADA-programban vettem részt. A DADA a dohányzás-alkohol-drog-AIDS szavak kezdőbetűiből összeálló mozaikszó, általános iskolai programot jelöl; ennek középiskolai változata az Ellen-szer, amelynek oktatása szintén feladatköröm lett.

– Miközben hittant is tanított. Nem furcsállták ezt a munkatársai?

– Nem, mert hittantanárként 2008-tól folyamatosan dolgoztam. Amikor nyugdíjazás után visszahívtak a rendőrséghez, a főnököm azt mondta, hogy ugyanazt kell csinálnom, mint az egyháznál: tanítani.

– A pusztaföldvári lelkész nő nyugdíjba vonulása után azonban a rendőrség kötelékéből kilépve átült az egyház hajójába.

– Az egyetemi képzés első, nyelvi fél-évet még a rendőrségi munkám mellett végeztem el, de 2019. szeptember 1-jétől az esperes úr megbízásából átvettem a három gyülekezet lelkipásztori teendőit. A vasárnapi istentiszteletek, a hittanórák megtartása és a hivatali teendők ellátása volt a feladatomban. A kazuális szolgálatokat, amelyekhez Luther-kabátos lelkész kell – úrvacsoraosztás, esketés, keresztelés, temetés –, a továbbra is helyben lakó Lászlóné Házi Magdolna végezte.

– Mennyiben volt más az önök képzése, mint a nappali tagozatos lelkész-hallgatóké?

– Mivel rövidebb volt – a hittantanári diplomám miatt nekem csak öt fél-évet kellett teljesítenem –, sokkal tömönyebb, emiatt jóval intenzívebb és nehezebb volt. Ráadásul szinte mindenki a főállású munkahelyi és a családi feladatok mellett ült – rendszerint éjszakánként – a tankönyvek fölött, és nem könnyítette meg a helyzetet a pandémia miatti online oktatás sem. Tantárgyakban volt átfedés a nappali képzéssel, de akadt példa eltérésre is. Az istentisztelet és liturgia elnevezésű tantárgyat például számunkra hozták létre. Nagy eltérést jelentett az is, hogy nekünk a képzés elejétől gyakorlati portfóliót kellett készítenünk, mivel nem volt egyéves szakmai gyakorlatunk.

– A teológiai tanulmányai végén hogy érzi: másképp lett evangélikus?

– Az evangélikus identitásom az újabb tanulmányokkal csak megerősödött.

– Az Istennel való kapcsolatát, az imaéletét megváltoztatták a hittudományi egyetemi évek?

– Úgy érzem, az Istennel való kapcsolatomban erőteljesebb lett, az imaéletem pedig rendszeresebbé vált. Mióta lelkész-hallgató lettem, nemcsak a vasárnapi prédikációk miatt, hanem úgy általában is sokat olvasok utána az egyes igék hátterének.

– Középkorú, másoddiplomás csoporttársaival világi helyekről érkezve, más-más életpaszttal ültek újra az iskolapadba. Véleménye szerint mennyire lesz más a prédikációjuk vagy az emberekkel való kapcsolatuk a nappali tagozaton frissen végzett lelkészekéhez képest?

– Szerintem lesz különbség. Nemcsak a saját tapasztalatainkat tudjuk majd beépíteni, de egymástól is sokat tanultunk a mögöttünk hagyott időszakban. Valóban sok helyről jöttünk – volt közöttünk például tanár, diplomata, jogász, biokémikus kutató –, és ez további pluszt adott a számunkra. Arról nem is beszélve, hogy mi már valamennyien betöltünk valamilyen funkciót az egyházban, tehát belülről is ismerjük.

– Az október 16-i ordinációja után hivatalosan is ön a pusztaföldvári, a nagybánhegyesi és a magyarbánhegyesi evangélikusok lelkésze. Mik a gyülekezetekre vonatkozó további tervei?

– Igyekszem ezt a maroknyi evangélikusságot továbbra is erősíteni, egyben tartani. Pusztaföldváron szintén nagyon kevés az evangélikus, bár egyre jellem-

zőbb az, hogy Orosházáról kiköltöznek ide a fiatalok. Mivel az adottságaink nagyon jók – nemcsak a templomunk szép, hanem 2012 óta vadonatúj gyülekezeti épületünk is van –, többféle csoportot szeretnék elindítani. Nemcsak ifjúsági bibliaórát, hanem például baba-mama kört vagy férfikört szeretnék életre hívni. Hosszabb kihagyás után egy hónappal ezelőtt szerveztünk újra felnőttbibliköri alkalmat. Jól sikerült, van igény a folytatásra.

– És hogy érzi magát a szószéken?

– Nagyon jól. Számomra korábban sem okozott gondot, ha nagyobb tömeghez kellett nyilvánosan szólnom. De templomban igét hirdetni különleges élmény. Például a vizsga-istentiszteletem első részében természetesen volt bennem druk, de amikor felmentem a szószékre, úgy éreztem, minden teher lehullott a vállamról, és teljesen elmúlt az izgalom. Békesség és nyugalom áradt szét bennem, olyan volt, mintha az Isten tartott volna a kezében, és mintha ő mondta volna, hogy mi az, amiről beszélnem kell. Igét hirdetni egészen különleges érzés.

■ – BODAZS –

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

NOVEMBER 2. – HALOTTAINKRA EMLÉKEZÜNK

A halál árnyékának völgyében...

Gyermekkorom legmeghatározóbb személyei a nagyszüleim. Amíg a tanyán laktunk, közös udvarunk volt, s miután beköltöztünk a faluba, ha csak tehettem, náluk voltam. „*Ne félj, csak higgy!*” (Mk 5,36) Isten ezzel az ígérellel készítette fel az őket érintő, közelgő nehézségekre. 2014 decemberében ígés lapon kaptam meg, pár nappal azelőtt, hogy először hívtuk ki a mamához az ügyeletet.

Az ünnepi szolgálatok után siettem haza. Nagyon akartuk mindketten, hogy együtt legyen az egész család. Fantasztikus napunk volt! Hosszú idő után aznap újra náluk aludtam. „A legszebb karácsonyunk volt!” – mondta az esti ima után. Éreztem: az utolsó volt. Következő éjjel újra rosszul lett, majd egyre romlott az állapota, felkelni sem tudott. Mindennap hívtam telefonon – azért délelőtt, mert este már nem tudtunk értelmesen beszélgetni.

Január 28-án – áhítatra készülve – megnéztem az *Útmutató* másnapi ígését: „*Ha a halál árnyéka völgyében járok is, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy: vesszöd és botod megvigasztal engem.*” (Zsolt 23,4) Tudtam, mit jelent. A mama most fog elmenni. Hívtam a szüleimet azonnal. Igen, már szóltak a háziorvosnak, jöjjön gyorsan.

Hiába tudtuk, hogy otthon akar meghalni, a kórház felé kellett vennem az irányt, ha látni akartam. Pár perccel a mentő előtt értem oda. A vizsgálatokat kivéve végig velem lehettem. Hatalmas csoda volt az együtt töltött, közel négyórnyi idő! Sokat beszélgettünk, felüdítő volt, milyen tiszta volt a tudata akkor. A mütő ajtájában köszöntem el tőle este nyolc órakor: „*En idáig jöhettek, de az Úr Jézus bent lesz veled ott is.*” Mire ő így felelt: „*Tudom, kislányom, és ez a legfontosabb.*” A mütét után már nem ébredt fel. Isten igazat mondott. Már a halál árnyékának völgyében járt. Szüleim meglátogatták 29-én. Erre talán anyukámnak volt igazán nagy szüksége, hogy kezdje elfogadni az elfogadhatatlant.

Másnap én töltöttem vele egy órát. Végig beszéltem hozzá. A közös imádságainkat, ígéket, amelyek épp eszembe jutottak, a számára oly drága úrvacsorai liturgia szövegét, a kedves énekeit mondtam a szinte élettelen test mellett. Háromszor éreztem: próbál válaszolni. Nyöszörgés? Lehetetlen! Egy arcizma se rándult, a gép monoton pittyegett, mama keze mozdulatlanul feküdt a kezem alatt. Elmondtam, hogy szeretjük, és nagyon fog hiányozni, de elengedjük, ha Jézus hívja. Csak menjen bátran. Békességben. Hittel. S hogy sok mindenért vagyok hálás, de a leginkább azért, hogy az Úrhoz vezetett.

Nagy vitám volt ezután a papával, aki nem értette, miért nem ébredt fel a mama, hiszen én, akit annyira szeretett, ott voltam. Mert itt már zárul a földi élet. Mert Isten azt mondta. Igen, biztos! Hazaértem, és éppen csak beszámoltam szüleimnek is minderről, amikor megszörrent a telefon... Indultam vissza a tanyára, hogy értesítsem a papát. Igen, mindent hallott. És elment, mert szólt a hívás.

A vasárnapi istentiszteleten vettem úrvacsorát. Én ízleltem is az ostyát és a bort, de hiszem, hogy a feloldozást ő is megkapta. Hétfőn az influenzajárvány miatt elrendelték a látogatási tilalmat. Az Úr kegyelmes volt, hogy mellette lehettem a halá-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: REBECCA PETERSON HALL / UNSPLASH.COM

la előtt. Hiszen azért akart otthon meghalni, hogy ne legyen egyedül.

2019. január 30-án hajnalban imádkozva vívódtam. Mondjam-e a papának, aki akkor már szintén abban a völgyben járt, hogy ma van a mama évfordulója? Nem kellett semmit mondani. Reggelre megállt a szíve.

Mekkora csoda, hogy az én büszke, bűneivel szembenézni nem akaró nagyapám, akinek a megtéréséért a mamával annyit küzdöttünk, halála előtt másfél héttel megoszthatott velem egy történetet: Jézus ott járt a betegágyánál, és beszélt neki a kegyelemről! S micsoda ajándék, hogy az *Útmutató* ígéje által a halála előtti napon hazaküldött Isten, és látva azt a nagy testi nyomorúságot, tudtam imádkozni azért, hogy meghalhasson!

Utolsó találkozásunkkor értettem meg, mit is jelent pár nappal későbbi szolgálatom alapigéje: „...*sem magasság, sem mélység [...] nem választhat el minket Isten szeretetétől...*” (Róm 8,39) Mi akkor ott egyszerre éltük át mindkettőt.

■ HULEJ ENIKÓ

Olajba öntött imák

*Várkonyi János festőművész
a hajdani Békéscsaba megörökítője*

Álomvilághoz hasonló valóság, meseszerűen megjelenő múlt, pasztell-színekben pompázó jelen – egészen különleges világba csöppen az, aki Várkonyi János festőművész műhelyébe lép. A többek között Székely Bertalan-díjjal és Békéscsabáért kitüntetéssel elismert művész – nem mellesleg evangélikus presbiter – fontosnak érezte, hogy alkotásai ne csak közintézményeket díszítsenek, illetve magánemberek otthonaiban függjenek, hanem szeretett egyházának tulajdonában is legyenek. Éppen ezért életművének negyvenkét darabját hat évvel ezelőtt a békéscsabai evangélikus gyülekezetnek ajándékozta, azóta állandó kiállítás keretében a gyülekezeti teremben tekinthetők meg.

Nemcsak tősgyökeres békéscsabai, hanem vérbeli lokálpatrióta is Várkonyi János. A hetvennégy éves festőművész életében többször kínálkozott lehetőség arra, hogy a fővárosba költözzön, de a szíve nem engedte, hogy elhagyja szülővárosát.

„Engem minden gyökér ideköt: a szüleim, a család, a lányom, a rokonaim, a barátaim, a gyermekkori, a fiatalság és a város, Békéscsaba múltja s jelene” – vallotta egy baráti levélben. A felsorolt gyökérszálak nemcsak az alkotó lelkében, hanem a festővásznak egészen egyedi képi világában is gyakran megjelennek.

A GYERMEKKOR PILLANATKÉPEI

Kora délutáni nap világítja meg a műtér falán a festményeket, amelyeken, mint egy gyermekeknek szóló képeskönyvben, meseszerű emberek – nagy kalapos, öltönyös férfiak és hosszú ruhás, elegáns nők –, izmos paripák és egyszerűségükben is hívogató házak ragyognak meleg színeikkel: barnákkal, okkerekkel, türkizekkel és pirosokkal. Fényt árasztanak, vidámságot és szeretetet. Érződik rajtuk, hogy alkotójuk örömmel és szíve minden melegével készítette őket.

A képek képzeletbeli utazásra hívnak térben és időben. Visszaröpitenek a régi csabai utcákra, a gyermekkor színhelyeire. A Hatház utcai családi ház udvarára, oly sok gyerekkori játék és csínytevés helyszínére. A régi Körös-partra vagy a Luther-kabátot is kiválóan készítő úri szabó édesapa műhelyébe.

„Édesapám a példaképem – vallja Várkonyi János. – Végtelenül udvarias, önzetlen, szerény és szorgalmas ember volt. A szabóságot mint szakmát művészi módon képviselte. Megrendelői az akkori társadalom minden rétegét képviselték, mert egyaránt varrt ó parasztbácsinak és főorvos úrnak.”

E szabóműhely ráadásul több volt átlagos munkahelynél, „gyönyörű öltönyök, felöltők és kosztümök váltották egymást a próbababán”. A kis Janika számára ez volt – saját szavaival élve – a „gyerekkori szentély”. „Az ablak mellett állt ugyanis az én asztalkám. Édesapám pedig, aki hamar felismerte a rajztehetségemet, sorra elém tette a pasztellkrétákat, akvarellfestékeket, ecseteket. Nagyon sok mesés rajz készült annál az asztalnál.” ▶

NAGYPAPA AJÁNDÉKA ILESKEDVESEBB JÁTÉKOK, 2016) - A REFORMÁCIÓ 500 - VÁRKONYI 70 KIADVÁNYBÓL

Az élénk fantáziájú kisiúra nemcsak a műhelyben fellapozható divatlapok és az édesapa szabásmintái hatottak, hanem a későbbiekben a szülőktől karácsonyra, születésnapra kapott művészeti kártyák és albumok is. No meg a rengeteg olvasmányélmény.

„Mivel nem volt tévénk, rengeteget olvastam – emlékszik vissza a szülővárosában köztisztelőnek örvendő festő. – Sok minden érdekelt, de a regényeket, a történelmi témájú könyveket és az afri-

kai vadászkalandokat elmesélő úti beszámolókat valósággal szinte faltam. Ebből alakult ki bennem egy olyan mesészerű világ, amelyet az olvasottak alapján vázsonra is képzeltem, és amelyből sokszor ma is táplálkozom.”

A lovak szeretete szintén a gyermekkorig nyúlik vissza. Az anyai – Valentinyi – nagypapát, aki eredetileg asztalos volt, a hokedlikészítésnél jobban érdekelték a lovak, így az első adandó alkalommal vett egy kordélyt, hozzá egy kiöregedett ver-

senylovat, és fuvarozásba kezdett. Idővel már nyolc-tíz lóval és több kocssal dolgozott; még a fővárosba is vállalt áruszállítást. Ám a második világháború mindent elvitt – kivéve a hintót –, ő pedig kezdte előlről.

„Kisgyerekként ebbe a fuvarosvilágba csöppentem bele – meséli János. – Nagypapáék udvarában nekem a kocsik, a hintó, az istálló, a lovak »a boldogság szigetét« jelentették. Nagypapa gyakran vitt magával fuvarba – megtanultam lovat is hajtani –, de a legszebb pillanatok azok voltak, amikor a fészérből kigördítette a hintót, és végiggördültünk vele a csabai utcákon. Olyankor királyfinak éreztem magam.”

EPERFAGYITÓL A SARKI TRAFIKIG

A pályaválasztás küszöbére érkező fiatalember végül a szegedi tanárképző főiskola rajz-földrajz szakán folytatta tanulmányait. A békéscsabai középiskolai időszakban Moky József festőművész rajzsakkörében megszerzett ismeretek a szegedi évek alatt olyan neves mestereknek köszönhetően gyarapodtak, mint Cs. Patai Mihály, Vinkler László vagy Fischer Ernő. Az 1971-ben diplomát szerzett ifjú tanár Mezőberényben kezdett el tanítani, majd nyolc év múlva szülővárosának egyik általános iskolájában folytatta.

Ám ezek alatt az évek alatt is rendületlenül alkotott, kiállításokon vett részt, díjakat nyert. „Szerettem tanítani. A gyerekeim sorra nyerték a helyezéseket a különböző rajzpályázatokon, közöttük egy indiai is. Azonban 1982-ben felvettek a hivatásos művészek számára létrehozott Művészeti Alapba – ennek jogutódja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete –, így egy idő után választanom kellett. Az alkotás és a tanítás ugyanis már sok volt együtt” – vallotta be a hazai és külföldi tárlatokon ma is rendszeresen részt vevő festőművész.

Várkonyi János munkásságát 2001-ben a Békéscsaba Város Közművelődéséért díjjal, 2009-ben pedig Békéscsabaért kitüntetéssel ismerték el. Nem véletlenül. Az olykor iróniával fűszerezett, lírai hangulatú olaj- vagy pasztellképein előszere-ttel jeleníti meg szülővárosának múltbeli ikonikus alakjait és helyszíneit.

Állított már emléket a volt kisállomásnak, az egykori sarki trafiknak vagy a Magyar király nevű kocsmának. A fagyaltot áruló Kadri bácsinak, akire a festő úgy emlékszik, hogy „nagy bajusza alatt mo-

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

solyogva a legfinomabb málna- és eper-fagylaltot nyomta kis kezeinkbe”, a Jókai utcai pékmesternek, „akinek frissen sült cipói mindig az étvágyamat gerjesztették”, vagy „a kedves, fehér hajú gyógyszerész bácsinak, akinek én vittem el az édesapám által készített öltönyt”.

„Elfogult vagyok, ha a szülővárosom szóba kerül – vallja a művész. – Szeretném, ha a régi emlékek és hagyományok megmaradnának a jövő nemzedékek számára is. Én ehhez úgy tudok hozzájárulni, hogy gyermek- és kamaszkorom Békéscsabájának történeteit a magam eszközeivel, képekben örökítem meg.”

„EVANGÉLIKUSNAK LENNI LÉTELEM”

Várkonyi János nemcsak tősgyökeres békéscsabai, de ősi evangélikus családok leszármazottja is. „Beleszülettem a lutheranizmusba. Az őseim apai és anyai ágon is evangélikusok voltak, így evangélikusnak lenni számomra lételem – vallja a csabai presbiter. – Anyai ágon Valentinyi nagyapám és nagymamám is régi csabai őslakosok leszármazottjai. Valentinyiék esetében 1722, a Filippinyiéknél 1756 volt az első házasságkötési bejegyzés az evangélikus egyházközség anyakönyvé-

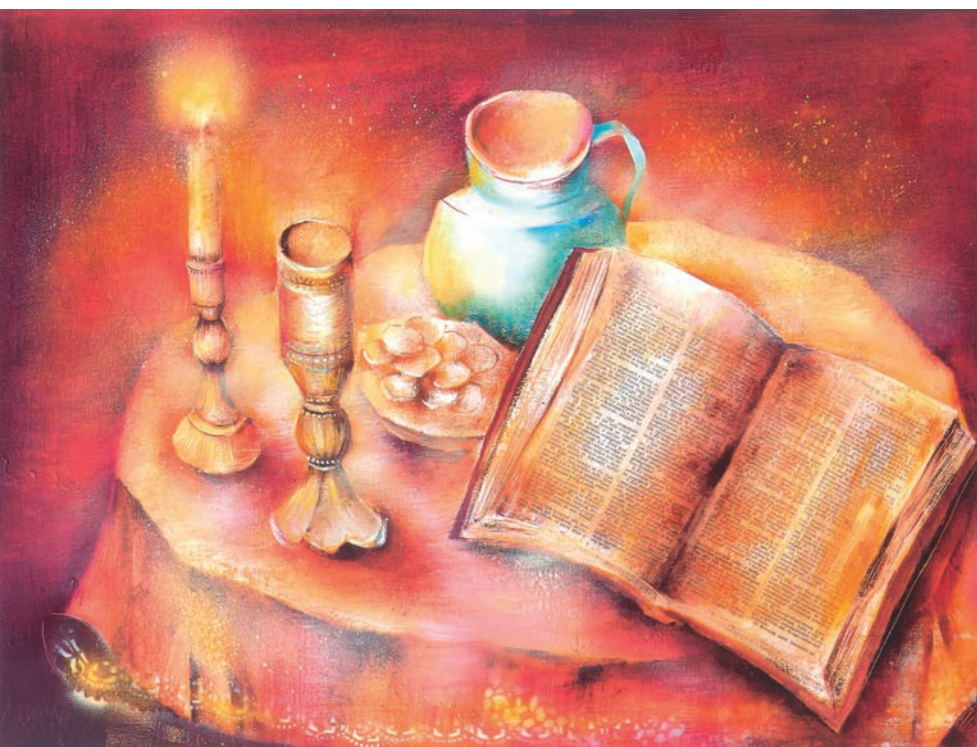
ben. Apai nagyapám pedig úgy mesélte, hogy a Vlcsko őseink – ebből lett a magyarosított Várkonyi – a Nagytemplom építésében nemcsak a két kezükkel segítettek, hanem az építkezéshez építőanyagot fuvaroztak” – meséli házigazdánk.

Miért jó evangélikusnak lenni? – természetesen fel a kérdést. „Tetszik a gondolkodás, amit leginkább reformgondolkodásként jellemeznék – érzek az azonnali választ. – Az is tetszik, hogy az egyházunkban nincsenek merev szabályok. Véleményem szerint még mindig nincs a helyére téve, mennyire zseniális ember volt Luther.” Ezek után talán az sem véletlen, hogy a Várkonyi-életműben a reformátor olajképe ugyanúgy helyet kapott, mint a reformációval kapcsolatos több más alkotás is.

Krisztus-hitéről pedig így vall a festőművész: „Talán érzékenységemből ered, hogy csak »belülről van párbeszédem« a Megváltóval, aki annyiszor átsegített a nehéz napjaimon. Sok-sok örömet és szépet nyújtott nekem, és alkotói éveim során mindig jó irányt mutatott a különböző keresztutaknál.”

A békéscsabai festőművész vallásos témájú képei nemcsak evangélikus berkekben láthatók: ő készítette például a Bőjte Csaba ferences rendi szerzetes által életre hívott tusnádfürdői Szent László Gyermekvédelmi Központ kápolnájának oltárképét vagy a battonyai katolikus ravatalozó triptichonját is. „Festőművészként ezekkel az ecsettel »olajba öntöttem« alkotásokkal imaként adózom a teremtő Istennek” – zárja vallomását Várkonyi János.

■ BODA ZSUZSA

ÚRVACSORA (2016) - A REFORMÁCIÓ 500 - VÁRKONYI 70 KIADVÁNYBÓL

A reformáció hajnala

Népszerű teológia rovatunkban ezúttal a reformáció három vonatkozásáról esik szó. A reformáció szó maga visszaformálást jelent. Történelmi összefüggésben: az egyház megújulását a Biblia ígéjéhez való visszatérés által. Cikkünk illusztrációjaként a Luther Kiadó gondozásában hamarosan megjelenő, Krisztus tanúja – Luther élete című kiadvány grafikai közül választottunk, amelyeket Balog Laura, a békéscsabai evangélikus művészeti szakiskola tanulója készített.

A reformáció Luther Márton belső lelki harcával kezdődött, aki joggal megütközött azon, hogy Johann Tetzel szerzetes pénzért árulta a bűnbocsánatot ezzel a botránkoztató rigmussal: „Akinek a pénze a perselybe csörren, annak a lelke a mennybe röppen.” Az összegyűlt összeg pedig az új római bazilika [a Szent Péter-székesegyház – a szerk.] építését szolgálta.

SZEMÉLYES MEGÚJULÁS

Ágoston-rendi szerzetesként Luther nagyon komolyan vette a hivatását. A Szentírás tanulmányozása nemcsak előírt feladatot jelentett számára, hanem örömet, elköteleződést a szent életre. Rádöbrent azonban arra, hogy egyéni jó cselekedetei, önostorozása nem segítik sem személyiségének nyugalmat, belső békéjének elnyerését, sem az üdvösség bizonyosságát.

Isten ígéjének fényében kapta a belső felismerést Pál apostol *Rómaiakhoz írt levele* nyomán: az igaz ember hitből él, abból a hitből, hogy Isten szereti. Szeretetének pedig biztos jele Jézus Krisztus megváltó halála és feltámadása, valamint ennek ajándékként a bűnbocsánat és az örök élet. Isten kegyelmes hozzánk fordulása törli el vétkeinket és ad megújult életet, távlati reménységet.

Ez a belső lelki folyamat egyfelől nyugalommal töltötte el Luthert, másfelől arra indította, hogy nyíltan fellépjen mindazon jelenségekkel szemben, amelyek a Szentírás kijelentéseivel ellentétesek vagy az egyház életében nyilvánvaló bűnök. Nem egyházzakadást akart, hanem az egyház megújulásáért harcolt Krisztus ígéjének fényében.

Közismertek az ötszáz éve a wormszi birodalmi gyűlésen elhangzott szavai az egyházi és világi méltóságok előtt: „Ha csak a Szentírásból vagy más iratokból meg nem győznek, lelkiismeretem Isten ígéjének foglya, semmit vissza nem vonhatok, mert nem tanácsos az embernek lelkiismerete ellen cselekedni. Itt állok, másként nem tehetek, Isten engem úgy segítjen!”

A hit harcát egyikünk sem spórolhatja meg magának. Napjainkban az emberek arra törekednek – ahogyan a reformáció idején is tették –, hogy helytálljanak a mindennapi feladataik végzésében. A 21. században azonban nagy a kísértés arra, hogy Isten nélkül valósítsák meg elgondolásaikat, ne támaszkodjanak a hitre. Ez különösen megfigyelhető a jóléti államokban, ahol a gazdasági növekedés rohamosan halad előre. A vásárlási kedv, a szakmai elismerés, a szabad idő örömteli eltöltésének megválasztása, a személyes kapcsolatok kiépítése kellő biztonságot ad arra, hogy az ember számára szükségtelenné tegye az önmagán túlmutató kérdések felvetését és a válaszok keresését.

Luther ezt így értékeli: ez az ember önmagába fordulása. Martin Walser német drámaíró szerint: „Aki ma ösztönösen minden vallás fölött állónak képzelet magát, talán nem is tudja, mit veszített. Erőtlenül fogalmazva: a megigazulás – vallás nélkül – önfejű akaratokodássá válik. Tényszerűen nézve kizárólagos igazságbirtokló szegényedéssé lesz.”

Készek vagyunk-e az igazságkeresésre, a hit harcára, a tükörbe nézésre, annak felismerésére, hogy Istennel nem kevesebbek, hanem többek leszünk, nem értéktelenebbé válunk, hanem képességet nyerünk arra, amit nem is gondolnánk, hogy meg tudunk tenni, és fantáziánkat meghaladó ajándékban lesz részünk?! Belső békességben, lelki energiakészlet-gazdagodásban és távlatos reménységben.

A CSALÁD SAJÁTOS ÉRTÉKÉNEK FELISMERÉSE

Luther idejében Wittenberg lakosságának kétharmada szerzetes vagy apáca volt. Ez a vallásos közösségbe lépés egzisztenciális biztonságot jelentett a mindennapokban a középkor szegényes gazdasági és háborús viszonyai között.

Miután a császár, V. Károly kiátkozta Luthert, s ezzel a császári átokkal földönfutóvá és védtelenné tette – bárki büntetőjogi következmény nélkül elvehette volna az életét –, Bölcs Frigyes szász választófejedelem „elrabolta” Márton testvért, és a wartburgi várban rejtette el. A teológia doktora itt fordította le ékes német nyelvre az *Újszövetséget*. Később pedig, amikor visszanyerte létbiztonságát, feleségül vette a korábbi apácát, Bóra Katalint. „Kata uram” – ahogyan Luther gyakran viccesen nevezte őt – gyakorlatias gondolkodásával, a gazdasághoz is értő ügyességével igazi segítőtársa lett a reformátornak. Házaságukat Isten hat gyermekkel áldotta meg.

Luther számtalan vallomlásában igen nagyra értékelte a házasság és a család intézményét, mindig elismerő szavakkal illette Kata asszonyát, napjainkra azonban a család sokak szemében megkérdőjelezett életrenddé vált.

Bizonyos, hogy a 21. századi körülmények, a nők hivatásos munkába állása, a szexualitás túlértékelése, az úgynevezett „élvezeti társadalom” gondolata a nők helyzetét tovább nehezítette. Az is tény, hogy százalékban kifejezve jóval több a magányos, egyedül élő vagy éppen lelkileg sérült ember mai világunkban, mint korábban, ám ennek elemzése meghaladná e rövid, gondolkodásra készítő cikk terjedelmét. Úgy vélem azonban, többségében abban egyetértünk, hogy a családnál nincs alkalmasabb közösség a személyes boldogság megélésére, az élet továbbplántálására, a harmonikus személyiség kialakulására, az egészséges társadalom építésére. Hálásak lehetünk szüleinknek, hogy vállaltak minket, felneveltek, s ezt mi a gyermekeinkben viszonzhatjuk.

A reformáció a család fontosságát, a gyermekvállalás áldásaként értékelését újra a szívünkre helyezi; a személyiség harmonikus kibontakozásának helyeként tekint a családra. Luther a családban nyerte vissza életerejét, a szent muzsikában pedig – mivel maga is szívesen művelte – Isten szeretetének dallamait hallotta.

A család az a hely, ahol hitünket és életszemléletünket keresztyén módon továbbadhatjuk a következő nemzedéknek. Ez a legértékesebb örökség a legszegényebb családban felnőtt gyermeknek is. Egyik neves, ma élő írónk személyes hite antenájának hiányát azzal indokolta, hogy nem részesült vallásos nevelésben. Biztatom a kedves Olvasót, hogy bátran vállalja fel a jövő nemzedéket képviselő gyermekének keresztyén hitbeli nevelését, hogy az ifjú ne legyen hátránya a hitre jutás ajándékának elfogadásában!

A család az a hely, ahol hitünket és életszemléletünket keresztyén módon továbbadhatjuk a következő nemzedéknek. Ez a legértékesebb örökség a legszegényebb családban felnőtt gyermeknek is. Egyik neves, ma élő írónk személyes hite antenájának hiányát azzal indokolta, hogy nem részesült vallásos nevelésben. Biztatom a kedves Olvasót, hogy bátran vállalja fel a jövő nemzedéket képviselő gyermekének keresztyén hitbeli nevelését, hogy az ifjú ne legyen hátránya a hitre jutás ajándékának elfogadásában!

A VILÁGI TUDOMÁNYOK KUTATÁSI SZABADSÁGA

A korábbi egyházi fegyelmi perek (Galileo Galilei, Giordano Bruno) aktualitásukat veszítik, miután a reformáció hangsúlyozza, hogy egy világvalóság van, annak teljességéből pedig csak részeket ismerhetünk meg. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a Szentírás nem természettudományos könyv, hanem tanúságtétel arról, hogy írói szerint a mindenség nem magától jött létre, hanem Valaki életre hívta.

Hit és tudomány nem ellentétes megközelítési kísérletek a világ keletkezésének, teremtésének kérdésében, hanem egymást kiegészítő lehetőségek a valóság megismerésére. A tudós hihet, a hívő tudhat – foglalmazták meg mindenkor érvényes kijelentéssel e világ bölcsei, a tudósok és a teológusok.

Ennek eredményeként a reformáció hajnalán szinte párhuzamosan kezdtek eleink az iskola- és templomépítésbe. Amíg a római egyház a hit misztériumát hangsúlyozta, a reformáció a hitismeret fontosságát helyezte előtérbe. Ez mutatkozott meg az anyanyelvű istentisztelet bevezetésének esetében és a Biblia anyanyelvekre való lefordításában is.

Napjainkban a természettudósok jelentős része istenhívó, ami önmagában is elgondolkodtató, de igazat kell adnunk Pascual Jordan német fizikusnak, aki szerint „korunk embere belső szellemi tudathasadás nélkül hihet Jézus általi megváltásunkban”. A laboratóriumban kutathat, az oratóriumban imádkozhat.

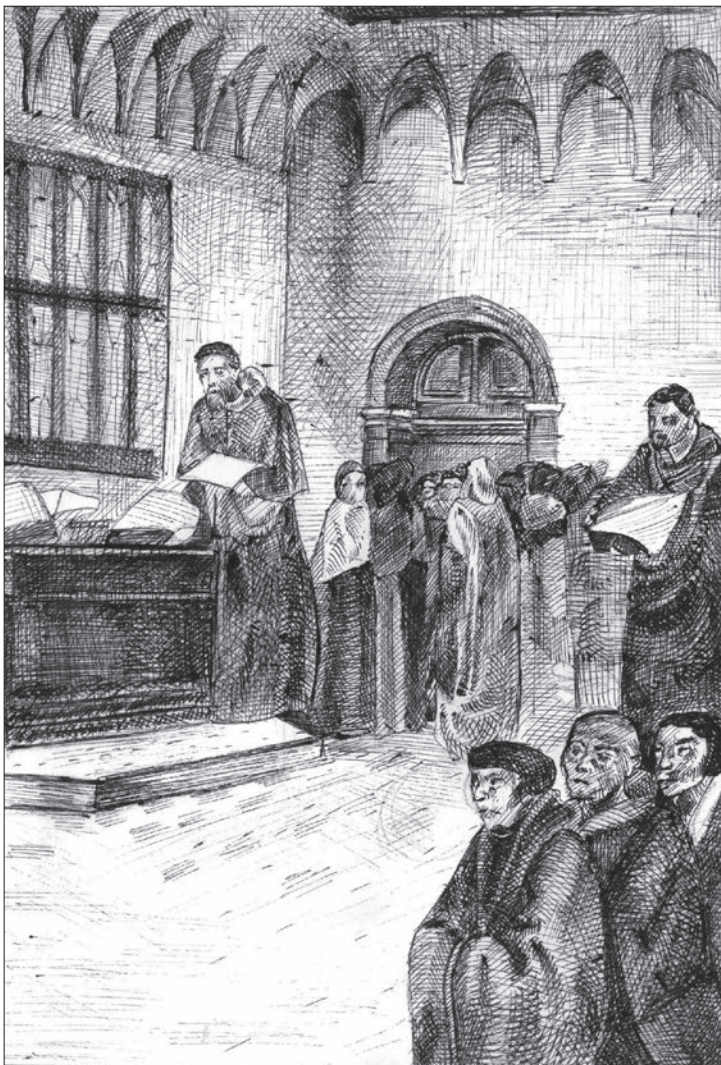
Ha a reformációnak csupán erre a három vonatkozásban megújulást hozó felismerésére emlékezünk, akkor már jó úton járunk a tekintetben, hogy lássuk: a reformáció az újkor hajnalán olyan lelki-szellemi és társadalmi változást hozott, amelyeket Isten emberi életünket, hitünket és gondolkodásunkat megújító ajándékainak tekinthetünk.

Nem véletlenül volt jelen Ferenc pápa a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából a svédországi Lundban tartott ünnepi istentiszteleten, imádkozott együtt a reformáció egyházának szerte a világból érkezett képviselőivel.

Maradjunk hűségesek evangéliumi örökségünkhöz, s merjük bátran továbbadni a következő nemzedékeknek!

■ D. SZEBIK IMRE

A szerző a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének nyugalmazott püspöke, a Magyar Bibliatársulat korábbi elnöke

BALOG LAURA RAIZAI

Színekkel festett hitvallás

Beszélgetés Kocsik Mónika lelkésszel alkotásról és gyülekezetplántálásról

A Hatvani Galéria állította ki október első két hetében Kocsik Mónika evangélikus lelkész festményeit. Mintegy harminc alkotásával – megkapó utcarészletekkel, táj- és vallási témájú képekkel – találkozhattak a látogatók. A galériában kezdtük beszélgetésünket a 2018 nyara óta Hatvanban szolgáló lelkipásztor művészi talentumának kibontakozásáról, majd a parókián, az októberi napfényben fürdő, erős várat idéző – Sándy Gyula tervezte – téglatemplom árnyékában folytattuk.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

– Édesapja díszleteket tervezett, színházi ember volt. A művészi hajlamot tőle örökölte?

– Egyértelműen igen. Kiskoromtól felfigyeltek a rajzkészségemre, gyerekként sokat rajzolgattam édesapám mellett. Mivel jól ment, bele is fektettem az energiát. A cinkotai Szerb Antal Gimnáziumban tanultam, ott és a Budai Rajziskolában is jártam szakkörre, de főként autodidakta módon próbálkoztam.

– **Mióta része az életének a festés?**

– Első vászنامat, olajfestékeimet, állványaimat teológusként, strasbourggi ösztöndíjasként vettem. A város la Petite France nevű, ékszerdoboz szépségű negyedében laktam, ez ihletforrássá is vált. Később megismertem Sinkó István és Makói Juhász István festőművészeket, általuk kerültem a Nemzeti Galéria Galéria Képzőművészeti Körébe. Ezzel a csoporttal járok

a mai napig alkotótáborba, a járvány előtt Zebegénybe, azóta Gödre. Mindig van egy témakör – például allegória a tájban –, amit természet után kell megfestenünk. Ezt például – mutat egy képre – a zebegényi temető sötétben kibontakozó képével oldottam meg, ahonnan felfelé visz az út a Kálváriára. Az már fényben fürdik mint a mennyország szimbóluma. Embert, portrét is festek. Akrillal és olajjal dolgozom, rajzok is. A mostani tárlaton a természet ihlette képeimet állítottuk ki.

– **Nem ez az első találkozása a közönséggel.**

– A gimnáziumi évek alatt egy diákbienálán második helyezést értem el, azóta pedig megmutathattam a műveimet a gyülekezetekben, ahol lelkészként szolgáltam vagy megfordultam – Pécsen, Majoson, Mezőtúron –, de otthon, Cinkotán és az Evangélikus Hittudomá-

nyi Egyetemen is. A Galéria körnek és az alkotótábornak is vannak kiállításai.

– **Mikor fest?**

– Leginkább nyáron, amikor nincsenek hittanórák. Néha év közben is szakítok rá időt egy-egy szombaton vagy a szabadnapomon.

– **A tárlaton bemutatott, Krisztust, a hit erejét, az evangélium örömét ábrázoló képei nagyon összetett ábrázolások. A tájak pedig idilli szépséget sugároznak. Milyen üzenetet szeretne átadni a festmények nézőinek?**

– Leginkább élményt! A tájképekkel a színes, nyugalmat sugárzó világot, a vallási témájú képeimmel pedig a feltámadott Jézussal való találkozást szeretném megmutatni. A szép városok, terek is megihletnek itthon és külföldön is. A helyszínen készítek ceruza- vagy akvarellvázlatot, később pedig akrillal megfestem. Egy tornácos ház, egy vízpart, a magyar tájak különböző évszakokban, a Duna naplementekor – ezeket szeretem ábrázolni. Mindegyik képemhez fűz valami érzélem. Szolgálni szeretnék az embereknek a készséggel, amit Istentől kaptam.

– **Mesélne néhány kedves képéről?**

– A *Húsvét* című képen a mezőtúri templom – hét évig szolgáltam ott – oltártéren az alap. Mezőtúr belvárosa sejlik át a fényben. Sokszor bementem egyedül a templomba imádkozni a gyülekezetért és a városért. Az imádság befoglalja a helyet, ahol vagyok; imádság által megnyílik a menny, rámutat a külvilágra. Az egyik legfrissebb az amerikai Charlottesville – igazi romantikus kisváros – egyik utcájának részletét megörökítő festményem. Fontosnak tartom azt a kompozíciót, amit az úrvacsora témájában meghirdetett pályázatra készítettem *Nagycsütörtök* címmel. Azt az örök körforgást ábrázoltam ikonra jellemző arany háttérrel, amely a bűnbánattól az oltáriszentségen át az elnyert bűnbocsánatig tart egész életünkön át.

– **Mennyire valóságghú, és mennyiben tükrözi Kocsik Mónika személyiségét egy-egy festmény?**

- A színek választása és intenzitása az, ami egyedivé teszi a munkáimat. A pasztellképeket is szeretem, de bátran nyúlok élénk színekhez, ez az egyik legjellemzőbb vonása a képeimnek.

- Vásárolnak öntől képet?

- Leginkább a családban ajándékozom el őket. Sok képem annyira a szívemhez nő, hogy nem tudnám eladni semmi pénzért, hiszen van köztük, amit hónapokig, évekig festettem. Persze olyan is van, ami egyetlen délután elkészült.

- Mit ad önnek a festés?

- Kikapcsolódást, megnyugvást és örömet, ha látom az eredményét az alkotásra fordított óráknak. A munkám értelme az, ha sikerül megszólítanom az emberi lelkeket. A bibliai témájú képeimmel Istenről teszek bizonyosságot. Arra vágyom, hogy nyugalmat, békességet találjanak a festményeim nézői.

- Min dolgozik most?

- Hatvanban teret neveztek el Sztelhó Gáborról. Egy fiatalkori fényképe alapján portrét készítek róla a térre készülő emlékoszlopra. A jövőt tekintve pedig több „belülről megszerkesztett”, vallási témájú kompozíciót szeretnék festeni.

- Beszéljünk immár a lelkeszi szolgálatáról is. 2018-ban érkezett Hatvanba helyettesítőnek, s kisértetve parókus lelkesznek választották. Mit tudhatunk a hatvani evangélikusságról?

- A gyülekezetünket a gyöngyösi közösséggel együtt az 1934. január 1-jén missziói segédlelkesznek iderendelt Sztelhó Gábor alapította. Minden szeptember 1-jén, a templomszentelés ünnepén megemlékezünk róla, emléktáblája van a templom külső falán. Maroknyi,

de hűséges, hívó, összetartó közösség él mindkét városban, és szórványunk az egész Mátra térsége. Istentisztelet itt és Gyöngyösön van; ott sokáig a református templomban volt, de immár az új gyülekezeti teremben jöhetünk össze. Közösségünk aktív magja mintegy harminc fő, ünnepekkor körülbelül ötvenen vagyunk. Minden korosztály jelen van: fiatalok, gyerekes családok, idősek. Bibliaórát „hibrid” módon tartok, többen online vesznek részt. Konfirmandus egy-kettő adódik a két gyülekezetből. Négy kórházlelkesz tartozik hozzám, fel egész Parádfürdőig; a járvány itt is nagy nehézséget okoz, minden bizonytalan.

- Evangélikusságunk elismert a városban?

- Számontartott és értékelt. Jelen vagyok a városi koszorúzásokon, a kiállításomat a polgármester nyitotta meg. A Sztelhó tér névadása is örömteli fejlemény. A második női lelkeszként [*Fatalin Helga után - a szerk.*] nem kellett küzdenem, hogy nőként elfogadtassam magam. Az ökumené itt azt jelenti, hogy havonta összejárunk, imádkozunk, megosztjuk egymással az aktuális dolgokat. Nyáron ökumenikus városmissziós napunk is lesz igehirdetéssel, kreatív foglalkozásokkal.

- Merre folytatódhat a gyülekezet-építés?

- Régi címlistáim alapján szeretném újra végigjárni a családokat, alkalmakra hívogatni őket. Gyülekezeti újságot szerkesztek, ezzel is keressük a „rejtőző” evangélikusokat. Adventi koncertünk mindenki előtt nyitott. Lesz szeretetvendégség is. Az összetartozás érzését Hatvan és Gyöngyös evangélikusai között gyülekezeti na-

NAGYPÉNTEK (2019)

ppal építem. Mindkét helyen segítséget nyújtanak a felügyelők - Kovács Ottó és dr. Szabó Dénes - és a presbitériumok. Az embereket úgy lehet megszólítani, ha a napi problémákra való keresztény válaszzal, biztatással fordulunk feléjük, ezt keresik, várják.

- Hat iskolába jár hitoktatásra. Bírja egyedül?

- Elkelve a segítség. Lenne még gyerekek, ám ennél több órát már nem tudok betáblázni. Egy-két gyerekről van szó mindenütt, s nem szeretnék lemondani egyetlen evangélikus lélekről sem. A hittanos gyerekek családostul gyülekezeti tagok, itt ez a jellemző.

- Miben látja a lelkeszi pálya szépségét?

- Amikor érzem, hogy amit adok, arra szükség van, az örömmel tölt el. Az is, ha látom, hogy valami jót sikerült tennem; ha van értelme a szolgálatomnak, annak, amit tettem vagy mondtam. Ahogy eddig mindenütt, itt is szoktam a templomban egyedül imádkozni. Az oltárkép témája különösen gazdag. Jézust látjuk a kereszten, alatta a sziklából víz folyik: az élő víz, keresztvíz, az életet adó forrás. Ezt keressük itt Hatvanban és Gyöngyösön. Azért imádkozom, hogy egymásra figyelő közösség jöjjön létre és működjön, ahol jól érzik magukat, tudják egymást segíteni Jézus Krisztus követői.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

TARJÁNITÓ (2021)

Allein aus Glauben...

Evangelischen Christinnen und Christen sind diese drei Worte als eines der reformatorischen Grundprinzipien des christlichen Glaubens, als Übersetzung von „sola Fide“ wohl bekannt. Besonders im Monat der Reformation, in dem unser Magazin nun erscheint, denken wir gerne an die vier Säulen, die unsere Vorfahren in der Reformationszeit als Grundprinzipien erkannt haben, indem sie die wah-

wenn das Vertrauen an Menschen oder an Systeme in einer unwahrscheinlichen Geschwindigkeit schwindet und durch nichts, was Menschen produzieren können, ersetzt werden kann. So etwas erleben wir in unserer Zeit, in der Covid-19-Pandemie. Zur Eindämmung hat die Welt viele Methoden ausprobiert, wir verfügen über mehrere Impfstoffe – wobei es durchaus internationale Aus-

Zunächst einmal angesichts der historischen Erfahrung, dass dies sich über viele Generationen von Christinnen und Christen hinweg bewährt hat, sowohl in guten als auch in schlechten Zeiten. Wenn wir auf vielen Ebenen unserer Kirche durch verschiedenste Veranstaltungen Jahr für Jahr auf die Bedeutung der Reformation hinweisen, dann weisen wir auf eine Kraft des christlichen Glaubens hin, die in den biblischen Erzählungen, besonders im Neuen Testament durchaus spürbar ist und die vor 500 Jahren wieder entdeckt wurde. Wenn wir in diesem Zusammenhang wieder Veranstaltungen planen und anbieten, versuchen wir viele Aspekte unserer durch die Reformation geprägten Überzeugung sichtbar zu machen.

Einen dieser Aspekte, der mir heutzutage besonders wichtig zu sein scheint, möchte ich gerne hervorheben: ein Christ, eine Christin ist nie allein. Gerade in den Isolationsphasen der letzten beiden Jahre ist durch die Reduzierung der Kontakte bei vielen Menschen der Eindruck entstanden, allein gelassen zu sein. Selbst in Institutionen, in denen viele unter einem Dach leben, wie z.B. in Altersheimen, gab es Angst vor Begegnungen und damit verbundenen Ansteckungen, die teilweise bis heute anhält und das Miteinander verhindert. Andererseits dienen die Stille und die Zeit der Einsamkeit oft dazu, von äußeren Bedingungen unabhängige Kraftquellen, wie z.B. unseren Glauben neu zu entdecken...

Das Gebot der Stunde für uns heißt: Aufbrechen. Wir wollen unseren Glauben in der Gemeinschaft mit unseren Glaubensgeschwistern erleben und stärken. Dazu bieten Begegnungen bei Gottesdiensten, Gemeindefeste, eventuell ökumenisch gefeierte Reformationsgottesdienste eine hervorragende Gelegenheit! Es ist Zeit, neu zu realisieren, wie viele Menschen um uns herum ihren Glauben auf ihrer Weise erleben und wie gern sie uns an ihm teilhaben lassen.

Schöne Herbsttage und ein gesegnetes Reformationsfest wünscht Ihnen/Euch

■ PFARRER SZILÁRD WAGNER (Wien)

FOTO: MARCO ZAREMBA / PIXELIO.DE

re christliche Existenz mit Jesus Christus (solus Christus), der Heiligen Schrift (sola Scriptura), der Gnade Gottes (sola Gratia) und dem Glauben (sola Fide) in Beziehung gesetzt haben. Zu den Eigenschaften des evangelischen Glaubens gehört aber auch, dass diese Prinzipien nicht als Forderung gegenüber den Menschen in den Raum gestellt werden, sondern vielmehr dazu dienen, dass wir mit großer Dankbarkeit erkennen, was wir von Gott bekommen haben. Den Reichtum seiner Gaben zu erkennen ist wiederum ein großartiges Zeichen der Gnade, besonders dann, wenn dies in manchen Situationen ein Alleinstellungsmerkmal des Christentums zu sein scheint.

Der Gedanke „Allein aus Glauben“ hat selbstverständlich nicht nur eine historische Bedeutung. Der Glaube als Vertrauen an Gott, den die christlichen Glaubensgemeinschaften ununterbrochen verkündigen, gerät immer wieder dann ins Zentrum des Geschehens,

einandersetzungen in der Frage nach Wirkung und Anerkennung gibt – und haben verschiedene Formen der Isolation erleben dürfen, die teilweise auch heute noch praktiziert werden. Je nach persönlichen oder institutionellen Interessen werden die Ergebnisse, die Misserfolge und die Notwendigkeit weiterer Maßnahmen dargestellt und favorisiert. Manchmal bekomme ich den Eindruck, dass das Prinzip „allein aus Glauben“, das sich wohlgebetet ursprünglich auf die Gottesbeziehung und auf das Heil des Menschen bezieht, durch „allein durch Testen“, „allein durch Impfen“ oder „allein durch Vorsicht“ ersetzt wird... Daraus ist in der letzten Zeit eine sich von dem einzelnen Menschen heraus entwickelte Selbstisolation in Form von unterschiedlichen Reduktionen des Privatlebens entstanden, die auf jeder Ebene des Alltags nur noch schadet.

Ich plädiere dafür, dass wir an „allein aus Glauben“ festhalten sollten.

Es ist nichts Helleres denn die Sonne, das ist die Schrift. Ist aber eine Wolke davorgetreten, so ist doch nichts anderes dahinter denn dieselbe helle Sonne. Ist ein dunkler Spruch in der Schrift, so zweifelt nur nicht, es ist gewisslich dieselbe Wahrheit dahinter, die am andern Ort klar ist, und wer das Dunkle nicht verstehen kann, der bleibt bei dem Lichten.

MARTIN LUTHER

*Erneure mich, o ewigs Licht,
und lass von deinem Angesicht
mein Herz und Seel mit deinem Schein
durchleuchtet und erfüllet sein.*

*Schaff in mir, Herr, den neuen Geist,
der dir mit Lust Gehorsam leist'
und nichts sonst, als was du willst, will;
ach Herr, mit ihm mein Herz erfüll.*

*Auf dich lass meine Sinne gehn,
lass sie nach dem, was droben, stehn,
bis ich dich schau, o ewigs Licht,
von Angesicht zu Angesicht.*

JOHANN FRIEDRICH RUOPP

Die beiden großen Kirchen stehen in der gemeinsamen Verantwortung, „dass durch das Reformationsgedenken die Annäherung, die zwischen unseren Kirchen erreicht wurde, nicht gefährdet wird, ja mehr noch, dass wir unsere Einheit im Glauben sichtbar werden lassen und ihr in einer Weise Ausdruck verleihen, die die Christen in ihrem Glauben bestärkt und die die Menschen, die unseren Kirchen fern stehen, uns als Brüder und Schwestern im Glauben erleben lässt. Unser gemeinsames Zeugnis für Jesus Christus ist heute in unserer Gesellschaft und bei der Suche vieler Zeitgenossen nach Halt und Orientierung von besonderer Dringlichkeit.“

REINHARD KARDINAL MARX

FOTO: MANFRED NUDING / PIXELIO.DE

FOTO: DIDIER DERRIEN / PIXELIO.DE

Pamiatka reformácie

List Rímskym 3,21–26

„Všetci totiž zhršli a nemajú slávy Božej, ale ospravedľňovaní sú zadarmo z Jeho milosti skrze vykúpenie v Kristovi Ježišovi.“

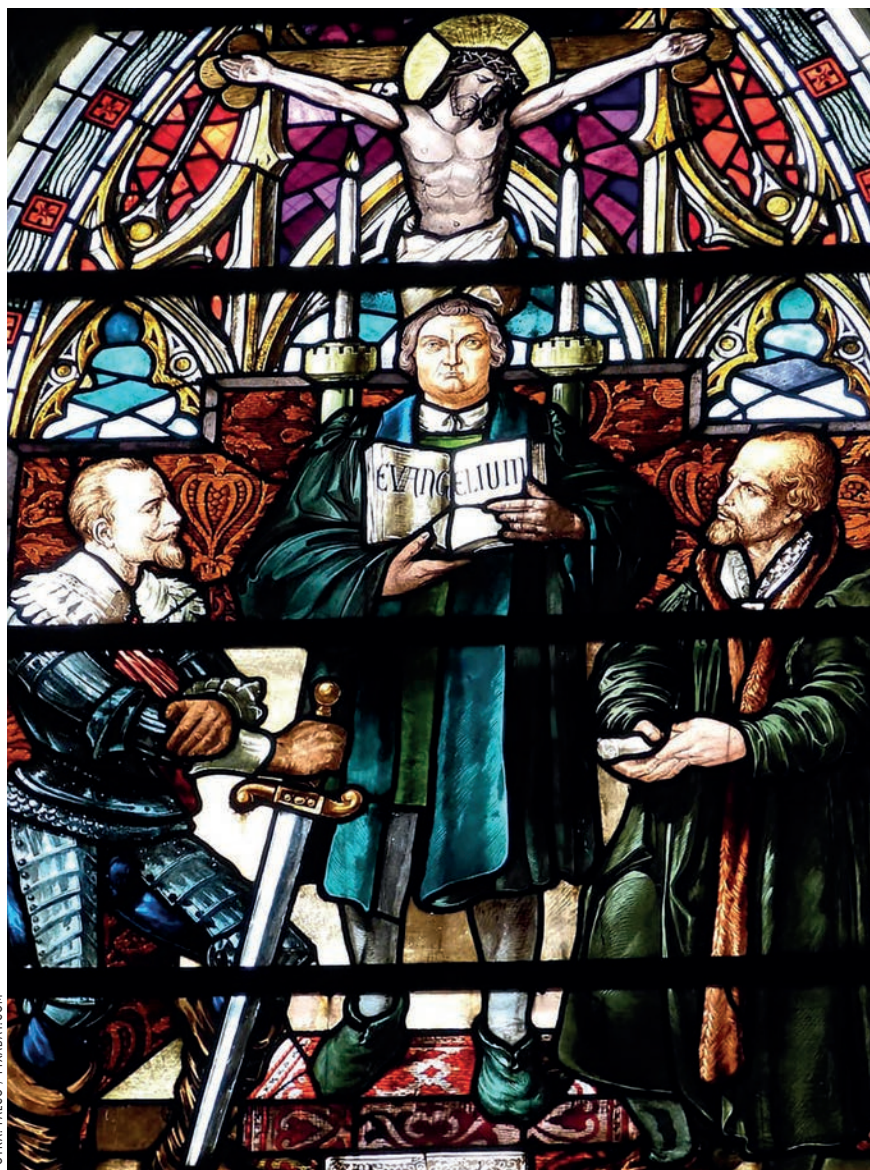
(R 3,23–24.)

Pamiatka reformácie, ktorú každoročne v cirkevných zboroch slávime, je a musí zostať v povedomí evanjelikov ako dôležitý medzník dejín Pánovej cirkvi. Nie, 31. október 1517 nie je dátumom vzniku evanjelickej cirkvi. Pripomíname si udalosť, ktorá dala cirkvi nové smerovanie. Nielen v Nemecku, ale aj u nás na Slovensku, v Európe a vôbec na celom svete.

Ale – o čo vlastne išlo jednoduchému augustiniánskemu mníchovi Martinovi? Oddeliť sa od Ríma? Za každú cenu opovrhovať autoritu pápeža ako najvyššieho rímskeho biskupa a predstaviteľa cirkvi? Založiť novú, lepšiu vernejšiu či dokonalejšiu cirkev?

Luther hľadal milostivého Boha. A práve štúdium Božieho slova ho priviedlo k poznaniu, že Boh je síce spravodlivým sudcom, ale nie tyranom a despotickým vládcom. Ved' predsa On urobil prvý krok smerom k nám, keď zaplatil za hrišneho človeka krvou svojho jediného Syna Ježiša Krista. Už dávno pred Lutherom to poznal apoštol Pavol a Lutherova reformácia v Pavlových slovách videla výrok, na ktorom cirkev stojí a padá. Tu je vyjadrená podstata kresťanstva: že Boh vo svojom Synovi vyšiel natolko v ústrety človeku, že spasenie nie je viac ilúziou, ale realitou. Je Božím darom milosti. Zdarma a cez vykúpenie Ježiša Krista – to je obraz Božej milosti. Pavol hovorí, že „teraz sa bez zákona zjavila spravodlivosť Božia“. Nastáva celkom nová éra v dejinách spásy. Doba zákona sa skončila, nastala doba oslobodzujúcej Božej spravodlivosti – „z viery v Ježiša Krista“.

Áno, sme len hrišní ľudia, Pavlovými slovami povedané: „Nemajúci slávy Božej.“ Každý z nás robí veci, ktoré sa Bohu nepáčia. Pritom všetkom poznávame, že človek si nedokáže pomôcť sám proti hriechu a samého seba pred Bohom ospravedlniť. Ale je tu Boží Syn Pán Ježiš Kristus, ktorý sa stal prostriedkom zmierenia skrze vie-

FOTKA: FALCO / PIXABAY.COM

ru. Vzal na seba trest a všetky následky Božieho hnevu. V Jeho smrti Boh urobil nevyhnutný koniec so všetkými hrišníkmi. A tým bola zmazaná vina všetkých, za ktorých sa Ježiš obetoval.

To je evanjelium, milí priatelia: veriaci získava všetko v Ježišovi Kristovi. To je podstatné, na čo chcel Luther poukázať reformou cirkvi a v čom sa v konečnom dôsledku stal nepochopeným. Lutherovým zámerom nebolo oddeliť sa od Ríma, poprieť pápežovú autoritu či založiť novú cirkev, zbaviť ju špiny, ľuďom priniesť radostnú správu o tom, že Boh nás síce

bude súdiť, ale bude to robiť z pohľadu obete svojho Syna Ježiša Krista. Nech je toto teda aj dnes našou útechou a istotou zároveň, že opretie sa o Krista nie je márne, lebo stojíme pod Božou milosťou. Aj dnes, po piatich storočiach, odkedy znova svetlo evanjelia zasvietilo jasným lúčom do tmy, ktorá kryla národy. Prosme o dar Ducha Svätého pre seba, pre naše rodiny, pre cirkev Božiu, pre našu krajinu a pre všetky národy tejto zeme. Amen.

■ JOZEF PACEK,

konsenior Zvolenského seniorátu

Reformácia ako pamiatka?

31. október je dňom, ktorý máme v evanjelickom kalendári označený ako Pamiatka reformácie. Slovo pamiatka sa nám spája so spomienkou na niečo, na čo nemožno zabudnúť. Z historického, ale aj z ľudského hľadiska.

NEMERATELNOSŤ VIERY

Reformácia cirkvi, v cirkvi a spoločnosti – zmenila svet a spustila proces, ktorého sme súčasťou. Zaiste sa nám podarilo niektoré myšlienky aj inštitucionalizovať a preniesť do hmatateľnej formy, ktorú dokážeme vidieť. Áno, my potrebujeme vidieť dôkazy našej viery. Je to pochopiteľné, sme predsa ľudia. Ale ako Božie deti by sme si mali viac uvedomovať nadčasovosť, nemerateľnosť a neuchopiteľnosť našej viery v Toj jediného Boha. Isteže máme pravdy, Božie slovo, jeho výklady, ktoré sme prijali ako súčasť nášho náboženského života a vyznania. No máme tiež srdce a duše, ktoré nás vedú naprieč všetkými časmi, naprieč pozemskými hranicami – do nebies. Naše duše, ak sme prijali Pána Ježiša Krista ako Spasiteľa a vyznali sme Mu hriechy, sú už dávno spojené so zdrojom – nebeským Otcom. Naše zmierenie s Bohom nám otvorilo priamu linku do neba, vďaka ktorej môžeme a máme zachytávať Božie signály. A potom podľa nich aj žiť aj konať.

Čo znamená spoločenstvo? Isteže, formy cirkevného života nám majú pomáhať v našej ceste za Pánom. Majú nás učiť milovať blížneho svojho a konať podľa Božích pravidiel. A zároveň nás stmelovať do nejakého celku, ktorý sa vyznačuje spoločnými hodnotovými rámcami. Hovoríme tomu spoločenstvo. Úprimne – čo pre nás evanjelikov znamená spoločenstvo? Je to zoskupenie ľudí v kostole? Alebo na cirkevno – zborových podujatiach? Je to formálne označenie pre právny subjekt – cirkevný zbor? Akoby nám chýbala potreba spolupatričnosti a tiež vedomie hlbokého vnútorného spojenia.

Možno to súvisí aj so slobodou, ktorú vo svojej podstate priniesol duch reformácie. Sloboda čítať a poznávať Božie slovo vo svojom rodnom jazyku, sloboda pre rozvoj vzdelania, priemyslu, ale aj myslenia. A tu začína problém. Lebo kto veľa myslí, začína veciam aj rozumieť a dokáže byť krtitický. A s týmto zápasíme už storočia. Ako ľudstvo. Ako cirkev. Autorita a moc verus samostatnosť a kritika.

FOTKA: JOSHUA ECKSTEIN / UNSPLASH.COM

Nech je teda Pamiatka reformácie 2021 dňom, kedy si každý z nás – evanjelikov položí otázku: Aká je tvoja viera?

■ EVA BACHLETOVÁ

Pán Boh je s nami!

„Meno Hospodinovo je pevnou vežou, spravodlivý sa do nej utieka a je chránený.“

(Pr 18,10)

Nech sú tieto slová z Písma svätého nádejou do dní, ktoré žijeme. Napriek všetkému, čo nás desí, majme na pamäti, že

v tejto situácii nie sme sami. Ako Božie deti vieme, že sa smieme a máme utiekať k Pánu Bohu v modlitbách a že z Jeho slova máme čerpať povzbudenie. A ak to nedokážeme, tak je to výzva pre ostatných, pevnejších či skúšenejších vo viere. Viac ako inokedy potrebujeme počuť

od duchovných, ale aj ostatných bratov a sestier slová účasti na našom trápení, slová povzbudenia. Možno je čas, aby sme aj v našej cirkvi zriadili krízové linky, kde by mohli ľudia zatelefonovať, porozrávať sa a ulaviť svojej duši. Zároveň tí, ktorí sa ocitnú v karanténe, potrebujú aj praktickú pomoc. Či sa nám to páči, alebo nie – aj to je výzva k službe.

Dnes by sme ako cirkev mali stáť spoločne pri ľuďoch tejto krajiny, upokojuvať srdcia a mysle, prosiť spoločne o záchranu. A samozrejme šíriť dobrú zvesť evanjelia a prinášať na miesta, ktoré zabudnuté. Prinášame vám reformačné dvojčíslo, kde sú témy, ktoré sa s Pamiatkou reformácie spájajú, a tiež texty, ktorými vás chceme duchovne naladiť na lepší, čistejší zvuk, ktorý prichádza z nebies.

Želáme vám všetkým veľa zdravia, pokoja, odvahy a viery, že Pán Boh vás prevedie aj týmito náročnými týždňami.

■ E. B.

FOTKA: FREEPIK.COM

Időutazás

Ha lenne egy olyan gép, amellyel elutazhatnánk a jövőbe vagy a múltba, te melyik időszakba mennél?

Én először ötödikes koromban gondolkodtam el ezen, amikor elkezdtünk történelmet tanulni. Vajon biztos, hogy úgy történtek a dolgok, ahogy most hisszük? Milyen lehetett az akkori világ? Hogyan éltek az emberek a hétköznapokon meg az ünnepeken? Milyen jó lenne egy kirándulás abba a távoli időbe! Biztosan könnyebben emlékeznék rá, ha megtapasztaltuk volna, mint így, a tankönyv alapján.

Ez jutott eszembe most is, amikor a reformáció október 31-i emléknapjére készülődünk. Tegyük hát egy képzeletbeli sétát Luther Márton korába együtt!

Az évszámálót az 1400-as évek végére állítottam be. Mi mindent történt a „környéken” akkoriban, amikor Luther Márton megszületett? Magyarországon Mátyás király (1443–1490) uralkodik. Még erős kézzel tartja vissza a hazánkat meghódítandó területnek tekintő Oszmán Birodalmat – vagyis a törököket –, de ami neki sikerült, arra az utódja már képtelen lesz.

Ez az az időszak, amikor útra kel az itáliai származású Kolombusz Kristóf, hogy hajón közelítse meg a kincsekkel teli, messés Indiát. De nem oda jut: ő maga nem is tudja, amikor 1492-ben kiköt, hogy új földrészt fedezett föl – ma ezt Amerikaként ismerjük. Egy másik nagy utazó, Bartolomeu Dias pedig megkerüli Afrika déli csücskét, a Jóreménység fokát. Vagyis a nagy felfedezések korát éljük.

A reneszánsz nevű művészeti stílus bővületében élő tehetősebb emberek gyönyörű új épületeket emelnek, palotákat, templomokat egyaránt. Itáliában, Rómában, a Vatikánban elkészül a Sixtus-kápolna, majd 1508–1512 között Michelangelo megfesti a kápolna gyönyörű mennyezetképét, amely azóta a világ egyik leghíresebb művészeti alkotása lett, ma is sokan megcsodálják.

A németországi Mainz városában Johannes Gutenberg ötvösmester még 1440 körül rájött, hogyan lehet mozgatható, összerakható és szétszedhető, cserélhető betűket készíteni. Ezeknek a felhasználásával pedig megszületett a könyvnyomtatás. Így sokkal több könyv készülhet jóval rövidebb idő alatt, mint korábban, amikor kézzel másolták a könyveket. Az 1500. esztendőig már tizennyolc országban működik nyomda.

Az emberek szívesen énekelnek és muzsikálnak ekkoriban. Az alpműveltség részeként tekintenek a zenére is. Persze más-más dallamok hódítanak a köznép és a nemesség körében, de jellemzőek a táncos ritmusú dalok. Ha egy társaság ösz-

szegyűlik, gyakran nótára fakad. Egy-egy kísérő hangszer is előkerül: lant, mandora (ezek pengetősek), viola da gamba (a csel-ló őse még birkabél húrokkal, gitárszerű nyakkal és vonóval), esetleg egy billentyűs, például a csembaló vagy spinét. (Ezeknek a billentyűin pont fordítva vannak a színek, mint a mai zongorán.) A hangszerek is gyönyörűre vannak elkészítve. A reneszánsz ember szereti a szépét.

A templomok is gyönyörűek. Talán túlságosan is, ahhoz képest, hogy milyen szegény az emberek nagy többsége. Háborúk és járványok pusztítanak, a tanulás még csak kevesek számára elérhető. Ha nincs megfelelő időjárás, sokan éheznek. Európában ekkor még nincs burgonya és kukorica, amely később majd a tömegek élelmiszere lesz.

Az emberek vasárnap elmennek az Isten házába, de nem sokat értenek abból, ami ott történik. A pap latin nyelven beszél, és amit az anyanyelvükön hallanak, az is csak Isten haragjáról szól, amely lesújt a bűnösökre. Sokan rettegnek az utolsó ítélettől, bármit megtennének, hogy elkerüljék a harag napját. Erről szólnak a mindennapok, sőt még a vásári színelőadások is.

Vannak, akik szerzetesrendbe adják fiaikat és lányukat, hogy azok imádkozzanak a család lelki üdvéért. Aki ezt nem teheti, az más menedéket próbál keresni. Ereklýeket (olyan tárgyakat, amelyekről védelmet remél) vásárol, vagy elzarándokol egy olyan helyre, ahol vezekelhet (bűneiért valami elégtételt adhat Istennek).

Sajnos ezzel a félelemmel vissza is élnek néhányan. Sokféle olyan tárgyat lehet akkoriban vásárolni, amelynek „mágikus”, csodás erőt tulajdonítanak. Szent emberek csontjait, használati tárgyait adják-veszik. Egy idő után megjelennek a bűnbocsátó, más néven „búcsúcédulák” is. Vagyis pénzért bárki megveheti a maga vagy a családtagja üdvösségét – legalábbis ezt gondolják az emberek –, már ha telik rá a pénzükből.

Luther Márton nem a szülei szánták egyházi pályára. Édesapja ügyesen gazdálkodott, és szerény vagyona tett szert,

Reneszánsz és reformáció – zene és kép. Meghallgathatod a 15. század végének zenéjét például a YouTube-on *Reneszánsz zene Mátyás király udvarában* címmel az *Ars Musica* előadásában. • Nézz meg néhány 16. századi festményt, akár az interneten! Ekkor készült például a wittenbergi városi templom reformációi oltárának képe (idősebb Lucas Cranach); A Szentháromság imádása (Albrecht Dürer); az isenheimeri szárnyas oltár (Matthias Grünewald); az Esterházy Madonna (Raffaello Sanzio); a budapesti Szépművészeti Múzeumban látható).

amelyből már taníttatni tudta a fiát. Mivel a gyerek jó eszű volt, egyik iskolát a másik után járta ki. Apjának a határozott utasítására jogi tanulmányokba kezdett az egyetemen – csak hogy jött egy nagy vihar. A villámok cikáztak, és az ifjú Luther Mártonnak nem volt hová behúzódnia. Egy villám közvetlenül mellette csapott le. Kiszolgáltatottságában és félelmében imádkozni kezdett. Fogadalmat tett, hogy ha megmenekül, szerzetesnek áll. És ezt az ígéretét be is tartotta.

Miután egyházi irányban tanult tovább, megismerkedett a héber és a görög nyelvvel is, olvashatott bibliai szövegeket, és sok időt töltött imádkozással. Azt hinnék, hogy elégedett volt magával, de Márton nem tudta, hogy Isten szereti őt. Mindig csak a számonkérő, az embertől túl sokat, gyakorlatilag lehetetlent követelő Urat látta. Rettegott az ítélettől, és szenvedett az alkalmatlanság érzésétől. Tudta, hogy soha nem felelhetne meg a szíve Istennek. Bűnei nyomasztották őt.

Hosszú évek teltek el így, míg egy bibliai igeszakasz olvasásakor beléhasított Mártonba a felismerés: Isten nem kegyetlen, hanem irgalmas. Szent és igaz, de nem bűneink szerint cselekszik velünk. Jézus az áldozata árán a saját gyermekeivé fogad bennünket, és szeretetében élhetünk szabadon. Nem kell rettegnünk az ítélettől, hanem mint megajándékozottak hálából élhetünk úgy, ahogyan az neki kedves.

Ez a felismerés fenekestül felforgatta Luther Márton életét. Nem tudta magában tartani a jó hírt. Hirdette, írt róla, mindent megtett, hogy másokkal is megértesse mindazt, amit ő felismert. Amit írt, azt ki-

BÓDI KATALIN RAJZAI

Illeszd a helyükre a kirakó darabjait, és megkapod az aranymondást

nyomtatták, így a gondolatai gyorsan eljuthattak sokakhoz. Nem tetszett ez mindenkinek. Sokan gyűlölték, gyanakvóak voltak vele, kiátkozták, üldözték. Márton az életének kockáztatásával is kiállt a felfedezett igazságért.

Szerette volna, ha az egyház megújul, és Krisztusban kegyelemre talál. Ezen igyekezett mindig. Lefordította az anya-

nyelvére – németre – előbb az Újszövetséget, majd (munkatársaival együtt) az Ószövetséget is, az emberek így a saját nyelvükön nyomtatott Bibliát vehettek a kezükbe. Az istentiszteleteken is érthették a szöveget, hiszen nem latinul, hanem az anyanyelvükön hangzott. Új énekek születtek a megváltásról és a kegyelemről, amely legyőz minden gonoszt. A reformáció eszméje néhány év alatt egész Európán végigsöpört. Mindenütt ébredések és megújult életek mutatták az útját. Bűntelen természetesen nem lett az emberiség ezután sem. Háborúk és viták sajnos ezekben az időkben is voltak, azóta is vannak.

Magyarország nagy részét néhány év múlva elfoglalták a törökök. De itt is megjelentek Luther Márton követői, a protestáns prédikátorok, és hamarosan lefordították a Bibliát magyar nyelvre is. A teljes Biblia magyarul legelőször 1590-ben jelent meg; nyomtatásának a helyéről ezt vizsolyi Bibliaként emlegetjük.

A kegyelem, amelyet Luther megtalált, azóta sokak életét változtatta meg. Ma éppolyan fontos elmondani az embereknek, hogy milyen igazából Isten, mint a 16. században. Még mindig szükség van a bátor hitvallókra. Legyél te is egy közülük! ■

Meghívó közgyűlésre. Tisztelettel és szeretettel hívjuk a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait, valamint minden érdeklődőt a répcelaki művelődési házban (Répcelak, Radó Kálmán tér 2.) november 12-én, pénteken 15 órakor kezdődő gyűlésre. Az eseményt a járványhelyzetre vonatkozó ajánlásokat figyelembe véve rendezzük meg.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület elnöksége

A **KÖTŐSZÓ** blogot lutheránusok
– újságírók, lelkészek, teológusok és civilek – írják:
nem csak evangélikusoknak.

kotoszo.blog.hu

Nyílt nap – teológus-lelkész és hittanárképzés. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem november 9-én online nyílt napot tart a nappali tagozatos teológus-lelkész és a kétszakos, osztatlan – az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel közösen szervezett – hittanárképzés iránt érdeklődők számára. A program 9 órakor kezdődik. A résztvevők betekintést nyerhetnek a kollégiumi életbe is. Regisztrálni november 8-a 17 óráig a név és az e-mail-cím megadásával lehet. Bővebb információ az egyetem honlapján (uni.lutheran.hu//2021/10/20/online-nyilt-nap-a-nappali-tagozatos-kepzesekrol).

Nyílt nap – ókori nyelvek részismereti képzés és teológia MA. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem november 26-án 17 órától online nyílt napot tart az ókori nyelvek részismereti képzéséről és a teológia MA (biblikum, lelkész, szociáletika) szakról. Elindult a felvételi jelentkezés az ókori nyelvek részismereti képzésre, amely a másoddiplomás lelkészképzés bemeneti előfeltétele. December 6-ig lehet jelentkezni a 2022 februárjában induló, egy féléves ókori nyelvi kurzusra. A résztvevők tájékoztatást kapnak a másoddiplomás lelkészképzés felépítéséről, a modulokról, a nyelvi felévről, a felvételi eljárásról. Regisztrálni november 25., csütörtök 17 óráig a név és az e-mail-cím megadásával lehet: Bővebb információ az egyetem honlapján (uni.lutheran.hu/2021/10/19/okori-nyelvek-kepzes-masoddiplomas-lelkeszkepzes/).

Harmadik országos evangélikus hittanverseny. A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Gyülekezeti és Missziói Osztálya országos versenyt hirdet evangélikus hittant tanuló 1–8. évfolyamos tanulók számára. Téma: *Küldetésben – Kalandozás a prófétákkal Sámuelától Keresztelő Jánosig.* Bibliaismereti verseny a próféták életéről és próféciáikról – „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!” (1Sám 3,9) A gyülekezetek és az egyházi iskolák csapatai, illetve azok az iskolák, ahol heti két órában tanulják a hittant, a korábbi évek gyakorlatához visszatérve külön értékelve versenyeznek, beleértve a döntőt is. A versennyel kapcsolatos információk, a nevezés és a jelentkezés menete, valamint a korosztályonként kijelölt igeszakaszok jegyzéke elérhető a gyulmisz.lutheran.hu/felhivas-30-orszagos-evangelikus-hittanverseny weboldalon.

Meghívó a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prusz) nyilvános soproni konferenciájára. Haza – szeretet – hűség. Időpont: november 27., szombat, 10–18 óra; helyszín: Soproni Múzeum (Fő tér 8.). A Protestáns Médiaműhely rendkívüli konferenciája az 1921. december 14–16. között lezajlott népszavazás századik évfordulója alkalmából kívánja sokoldalúan megvizsgálni, hogy a trianoni diktátum alapján Ausztriának ítélt területekből miként kerülhetett vissza Magyarországhoz Sopron és további mintegy háromszáz négyzetkilométer. Felkért előadók: dr. Tóth Imre, a Soproni Múzeum igazgatója; Babucs Zoltán hadtörténész; Domonkos László író, újságíró; dr. Vizi László Tamás főiskolai tanár, a Kodolányi János Egyetem rektorhelyettese, a Magyarságkutató Intézet tudományos főigazgató-helyettese; prof. dr. Szakály Sándor, a Károli Gáspár Református Egyetem kutatóprofesszora, a Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár főigazgatója; Soós Kálmán újságíró, nyugalmazott szerkesztő; Bánó Attila író, újságíró. (Részletes program – október 31-től – a Prusz.hu honlapon.)

Az aktuálisan érvényes járványügyi előírások betartásával rendezendő konferencián való részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. Jelentkezni november 10-ig lehet a prusz@lutheran.hu e-mail-címen vagy – munkaidőben – a 06-20/824-9657-es telefonszámon. Az elszállásolást igénylők részére szombaton ebédet és vacsorát, vasárnap reggelit is biztosítunk, melyek együttes költségéhez a hozzájárulás összege Prusz-tagoknak 12 ezer forint, nem Prusz-tagoknak 20 ezer forint. Akik péntek éjszakára is igényelnek szállást, azok számára 20 ezer, illetőleg 30 ezer forint.

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

**TRADICIONÁLIS
HARANGOK ÖNTÉSE**

GOMBOS MIKLÓS
ÉS FIA, FERENC

www.harangontes.hu

Cím:
2162 Órbottyán
Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Mobil:
+36 30 9489575
+36 30 7288161
Tel.: 06 28 360 170

E-mail:
gombosmi@harangontes.hu
info@harangontode.hu

Dante és Zrínyi

Az Isteni színjáték magyar vonatkozásai a budavári szabadegyetemen

Emlékezetes előadás hangzott el október 11-én a budavári evangélikus szabadegyetemen Dante Alighieri halálának hétszázadik évfordulója alkalmából. Az előadó, dr. Szörényi László Széchenyi-díjas irodalomtörténész, a Dante Társaság tagja az Isteni színjátékkal kapcsolatban végzett kutatásainak eredményeiről beszélt, és érdekes, új megvilágításba helyezte a mű számos aspektusát.

FOTÓ: CSÜRY CSABA

Bevezető áhítatában dr. Fabiny Tamás elnök-püspök köszönetet mondott a kultúráért, az irodalomért és a művészetért, amely a közös tanulás révén közelebb vihet minket Istenhez. Rámutatott, hogy az *Isteni színjáték* hét nap történetét „mondja el”, s ez egybevág a bibliai teremtés hét napjával, majd a mű elejét idézve az eltévelyedő, utat kereső, a tökéletességet áhító emberre utalt, aki a lélek Isten felé vezető útját járja. A *Színjáték* befejezése nem más, mint a „napot és minden csillagot” mozgó örök szeretet utáni vágyakozás megfogalmazása. Az áhítat ígéje 1Jn 4,13 volt: „Erről ismerjük meg, hogy benne maradunk és ő mibennünk; mert a maga Lelekéből adott minékünk.” (Károli-fordítás) Tehát az Isten szeretet, és aki Istenben marad, a szeretetben marad. A *Színjáték* végső üzenete összecseng János bibliai szavaival.

Szörényi László – a Szegedi Tudományegyetem professor emeritusa, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont

Irodalomtudományi Intézet munkatársa – az előadásában beszélt a legújabb kutatásokról és szakirodalomról, a fordításokról, néhány kulcsfontosságú rész értelmezéséről, a mű magyar vonatkozásairól és Zrínyi költészetére gyakorolt hatásáról, valamint az *Isteni színjáték* beszédmódjáról és nyelvi sokszínűségéről egyaránt.

A Dante-fordítások nehézségeivel kapcsolatban elhangzott, hogy a rímekben (terzinákban) való átültetés nagyon nehéz, mivel az olasz nyelv rímekben gazdagabb, mint a magyar, ezért is született több prózai és rímtelen jambusokban való fordítás. Érdekességként megemlítette az előadó, hogy az *Isteni színjáték*nak tíz magyar nyelvű fordítása létezik; a 19. században kiadott, latinra lefordított művet tankönyvként használták. „Legjobb olaszul, eredetiben olvasni” – ajánlotta a professor.

Az *Isteni színjáték* egy három nagy részből álló utazást mond el: az ember megigazulás felé tartó útját a *Pokol* köre-

in, a *Purgatórium* gyűrűin és a *Paradicsom* egein át. Az előadó hangsúlyozta, hogy a mű híres kezdősorai – „Az emberélet útjának felén / egy nagy sötétlő erdőbe jutottam, / mivel az igaz utat nem lelém” – nemcsak az ember belső útját ábrázolják, hanem az egész emberiség eltévelyedését is. Dante korában úgy gondolták, hogy a költő jelene az emberiség történelmi korának nagyjából a félideje, tehát most kell számot vetni a bűnökkel és az igaz útra lépni; ennek első állomása a pokolba való leszállás.

Szörényi professzor szerint a *Színjáték* egyik magyar vonatkozású része a *Pokol* 31. énekében található. A kútban állva a gigászok között találjuk Nimródot, az óriást, aki beszél, de senki nem érti, mit mond. Ő egyrészt bibliai alak (Noé ükunokája), a bábeli torony építője és a nyelvzavar okozója, másrészt azonos a magyar mitológiából ismert Ménróttal, Hunor és Magor apjával. Dante ismerhette Kálti Márk krónikáját, innen tudhatta, hogy Nimród a magyarok ősatya – hangzott el az előadásban.

A Dante és a magyarok kapcsolataira kiterjedő kutatás következő állomása a *Paradicsomban* Vénusz ege, a 8. ének. Itt beszélget a költő Martell Károllyal, a Kun László halála után Itáliában magyar királlyá koronázott, fiatalon elhunyt barátjával, akinek politikai terveivel mélységesen egyetértett. Az ő alakjában látta megtestesülni Dante egy leendő jó király alakját és személyében a török elleni összefogás lehetőségét. A magyarok iránti rokonszenvét így fejezi ki: „Óh, boldog Magyarország! csak ne hagyja / magát félrevezetni már...”

Az előadás utolsó részében az *Isteni színjáték* Zrínyi Miklós 1651-ben Bécsben megjelent *Adriai tengernek Syrenaia* című kötetének szerkezetére gyakorolt hatásáról volt szó. Zrínyi jól ismerhette a *Színjátékot*, ezt bizonyítja a könyvtárban megmaradt, saját jegyzeteivel ellátott kötete, amelyet 1595-ben Velenecében adtak ki. A *Syrenaia*-kötet hármasság felosztása, a szerelmi költeményekben megjelenő hajnalcsillag (Szűz Mária) motívuma, az eposz – a *Szigeti veszedelem* – látomásossága, a végén a szigetvári hős lelkét mennybe röpitő angyalok képe, a pokol és a menny alakjainak megjelenítése, majd a kötetet záró, *Feszületre* című, Jézust megszólító költemény hangneme egyaránt a Dante-hatást bizonyítják.

■ KUKLIS ÉVA

Épített közösség

A felújított Teleki-kripta üzenete

Egyházi építkezésekkel, felújításokkal kapcsolatban időnként felmerül a kérdés: nem lettünk-e túlságosan „állványimádók”? Nem feledkezünk-e meg időnként a lényegről, a lelki építkezésről? A Teleki család története és sziráki kriptájuk sorsa azt példázza, hogy ha a kellő mértéket megtaláljuk, akkor az anyagi és a lelki gyarapodás egymást erősítve, egyszerre valósulhat meg.

A Nógrád megyei Szirákról a legtöbbször az ott található kastély jut eszébe. Más főúri lakhelyekhez képest szerencsésen vészelte át a szocializmus évtizedeit, már 1977-ben elkezdte a felújítását a Mol [Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. – a szerk.] elődje, az Országos Kőolajipari Tröszt. 1985 óta szállodaként működik a ma Teleki-Degenfeld-kastélynak nevezett épület.

A kastélyt azonban nem a Telekiek és nem is a Degenfeldek emelték, hanem Róth Tamás módos evangélikus birtokos nemes építtette át az erődített johannita ispotályt 1748-ban. Felesége, Wattay Borbála hozta a házasságba a vagyon nagyobb részét, és a gyarapításából is kivette a részét. Egyetlen örökösük volt Róth Johanna, akit gróf Teleki József vett feleségül, így kapott új birtokosokat a kastély.

EGYHÁZÉPÍTŐ LEÁNYGYERMEK

Róth Johanna kiemelkedően tehetséges és bölcs asszony volt. Férje jelentős politikai és egyházi tisztségeket töltött be – többek között főispán, koronaőr és az 1790-es budai református zsinat elnöke volt –,

a közéleti szerepvállalás azonban sok pénzbe került. Halála után Róth Johanna sikeresen fizette vissza a felhalmozott tetemes adósságokat, és még tovább növelte a család vagyonát. Egyházát támogatva befejezte a sziráki templom – édesanyja által elkezdett – építtetését, a szájhagyomány szerint naponta ellenőrizve a munkálatokat. Pénzzel és hatvanezer téglával járult hozzá a Deák téri templomunk elkészüléséhez.

Róth Johanna azonban nem volt „állványimádó” – végrendeletében a sziráki és a pesti lelkészek fizetésére is tett alapítványt, a legnagyobb összeggel pedig egy olyan alapot hozott létre, amelyből evangélikus főiskolák diákjai nyerhettek ösztöndíjat egy-egy évre. Hatalmas összegről volt szó: több mint száz éven keresztül évente hatvan diák kapta meg az évi százforintos – mai értéken nagyjából havi kétszázezer forintos – Róth-Teleki-ösztöndíjat.

1812-ben kelt végrendeletében Róth Johanna máig érvényesen fogalmazta meg, hogy mire van szükség a hit továbbadásához, az egyház megerősítéséhez:

„Jámbor, istenfélő, tudós emberek az élő Isten templomai, ily szükséges jámborokat pedig csak a jó nevelés készíthet.”

TELEKIEK A KÖZÉLETBEN

A Wattay-Róth-vagyon az evangélikus egyház mellett elsősorban a Teleki családot szolgálta. Róth Johanna idejében készültek el a család palotái Budán és Pesten. Az épületek – bérpalotaként – egyrészt jövedelmet termeltek, másrészt a szellemi épülést is támogatták a következő évtizedekben a fővárosi társas élet központjaként.

A Teleki család jól sáfárkodott anyagi javaival, kiemelkedő kulturális és közéleti tevékenysége révén több tagja is meghatározó szerepet játszott a 19. századi magyar történelemben. Teleki József és Róth Johanna unokája volt az a Teleki József (1790–1855), aki a Magyar Tudományos Akadémia előkészítő bizottságát vezette, majd az Akadémia első elnöke volt 1830-tól huszonöt éven keresztül. A kiváló történész gazdag könyvtárat gyűjtött, amelyet az Akadémiának ajándékozott, ezzel alapítva meg annak gyűjteményét. Teleki József a könyveinek nagyobb részét Szirákon őrizte – amikor az akadémiai könyvtár megalakult, akkor az a mondás járta, hogy „szekérszámra szállítják a tudományt Szirákról Pestre”.

Teleki József fia volt a mára méltatlanul elfelejtett Teleki László (1811–1861), akit a kortársak Széchenyi, Kossuth és Deák mellett joggal tartottak a korszak legnagyobb politikusának. A száműzetésben lévő Kossuth politikáját képviselte az 1861-ben tartott országgyűlésen Deák Ferenc pártjának ellenzékeként. A Béccsel való

FOTÓK AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHÍVUMBÓL

FOTÓK: MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

Watty Borbála 1784-ből származó szarkofágja restaurálás előtt és után (2017)

viszonyról határozó, sorsdöntő parlamenti ülés reggelén holtan találták szobájában – önkézzel vetett véget életének. A korabeli újságok alig túloztak, amikor úgy fogalmaztak, hogy a „nemzet reménysége” halt meg vele. A Nemzeti Múzeumból indult búcsúztatásán százezres tömeg vett részt.

A politikus Teleki László, az akadémiai elnök Teleki József és a család további tizenhárom tagja nyugszik a sziráki evangélikus temetőben álló kriptában. A sírboltot Róth Johanna építtette; elsőként édesanyját, Watty Borbálát temette ide 1784-ben, 1813-ban pedig az ő földi maradványait is ide helyezték el.

Az 1938-ig használt kriptát először minden bizonnyal a második világháború végén dúlták fel, de valódi kálváriája valamikor 1955–1956 táján kezdődött. A kastélyban ekkor traktoristák számára tartottak tanfolyamot – ennek diákjai törtek be egy éjjel a kriptába, verték szét a koporsókat és a szarkofágokat, majd gyűjtötték fel az összetört földi maradványokat. A tűzben a tető is leégett.

Az épületet a hatvanas évek elején hozták rendbe annyira, hogy a végromlástól megmentsék, utána községi ravatalozóként szolgált. A műemlékvédelemnek hála, megmaradt a kriptá legszebb része, Watty Borbála kőből faragott epitáfiuma, rajta a fia által írt gyászverssel. A rendszerváltás után csak tervek születtek a renoválásra, pénz soha nem volt a munkák elvégzésére.

A MEGÚJULÁSIG VEZETŐ ÚT

Teleki László születésének kétszázadik, halálának százötvenedik évfordulóján, 2011-ben nagy sikerű kiállítást rendezett

a Nemzeti Múzeum a tragikus sorsú politikusról. A múzeum akkori főigazgatójának, Csorba Lászlónak sikerült felhasználnia a tárlat sikerét arra, hogy ráirányítsa a figyelmet Teleki László nyughelyének méltatlan állapotára. A Miniszterelnökség és a Magyar Tudományos Akadémia anyagi támogatásával, a múzeum szakmai irányításával, Debreczeni-Droppán Béla történész, szakmuzeológus, levéltáros vezetésével 2014-ben elindulhatott a munka, amelynek köszönhetően 2017-re megújulhatott az épület.

A hat évtizede szétszórt és megégett csontok azonosítása már nem volt lehetséges, de méltó elhelyezésükre sor kerülhetett. Egyházunk anyagi támogatásával Watty Borbála több mint háromszáz darabra tört kőszarkofágjának a restaurálása is megtörtént. (A kriptá történetéről részletesebb beszámolót közölt az *Evangélikus Élet* 2017/45–46., november 19-i száma.)

Idén ősszel a Sziráki Polgárosodásért Alapítvány elnöke, Lukács Noémi szervezett megemlékezést, hogy a helyiek is megismerhessék a Teleki-kripta sorsát és jelentőségét. A Szirákról származó, hazai és külföldi karrier után szülőföldjére visszatelepülő Lukács Noémi mintha Róth Johanna munkáját folytatná, a Telekiek szellemében. Egyesülete felújította és közösségi házzá alakította a Róth Johanna által építtetett volt parókiát. Dédszülei házában high-tech biológiai labort alakított ki, amely a világ vezető kutatóintézeteinek elismert beszállítója.

Az október 2-i ünnepségen Csorba László, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Művelődéstörténeti Tanszékének egyetemi tanára a Telekiekről, Debreczeni-Droppán Béla a kriptá sorsáról, e sorok író-

ja pedig Róth Johannáról tartott előadást. Több mint százan gyűltek össze a helyi iskola diákjaitól kezdve az utolsó gróftól még személyesen ismerő idősekig.

A sírbolt felújítása régi sebeket szakított fel, és kezdett begyógyítani. A fehér asztal mellett derült ki, hogy az ott lakók számára máig feldolgozhatatlan traumát jelent az a vandál pusztítás, amelynek a kriptá több mint hatvan évvel ezelőtt áldozatul esett. A kollektív felejtés oly hatékonyan működött, hogy ma már a sírbolt feldúlásának pontos évét sem lehet kideríteni.

Az október 2-i ünnepség legmegindítóbb pillanata az volt, amikor a helyi iskola diákjai – kivétel nélkül romák – olvastak fel Teleki Józsefnek, az Akadémia egykori elnökének gyermekkori naplójából. Ugyanazokon a réteken, erdőkben, dűlőkön rosszkedve, futott az eső előtt Teleki József, ahol egy-két éve még a szövegeket felolvasó diákok is.

Hallgatva őket felcsillant a remény, hogy számukra is van felemelkedés, még akkor is, ha ők nem a kastélyból indulnak. Megsejtettük, hogy ez a felújítás a helyiek számára többet jelent egy fontos műemlék, nemzeti zarándokhely megmentésénél. A nehéz helyzetben lévő, a megmaradás és a megújulás útjait kereső nógrádi település lakóinak az újjáépült kriptá kézzelfogható jele annak, hogy múltjuk olyan érték, amely másoknak is fontos, és ők is meríthetnek belőle. A felújított 18. századi kriptá a 21. században az élő közösség épülését segíti.

■ KERTÉSZ BOTOND

A szerző történész, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársa

Nem sokkolt, sarkallt az online oktatás

Az evangélikus digitalizációs program eredményeiről szerveztek konferenciát

E-learning tananyagok, szakmai workshopok, videóanimációk, módszertani kézikönyv, tudásmegosztó és hálózatépítő applikáció – az evangélikus digitalizációs program eredményei. Ezek azonban „csak” kiváló végtermékei a folyamatnak. A projekt résztvevői ugyanis – egy lutheri gondolat jegyében – arra vállalkoztak, hogy ne azon módosítsanak, mire néznek, hanem a látásmódjukat változtassák meg.

A szívgyógyszerek alapanyagául szolgáló gyűszűvirágot (latinul *Digitalis*) választotta jelképének az evangélikus digitalizációs program. Az „izomerősítést” egyébként is időszerűnek és fontosnak tartotta a Magyarországi Evangélikus Egyház, a folyamatot pedig egyszerre lendítette előre, és állította kész helyzet elé a koronavírus-járvány.

Az elvégzett munkáról és az eddig levonható tapasztalatokról október 19-én rendezett projektzáró konferenciát az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet (EPSZTI) és egyházunk országos irodájának nevelési és oktatási osztálya.

FEJLESZTÉS ÉS MŰKÖDTETÉS

Az evangélikus digitális oktatási stratégiát még 2018 őszén fogadta el egyházunk országos presbitériuma, és ebben az evangélikus köznevelési intézmények digitális átállásának sokrétű támogatását tűzte ki célul – mindezt Varga Márta, a nevelési és oktatási osztály vezetője idézte fel, amikor az oktatásirányítás, a fenntartó szemszögéből tekintett vissza az elmúlt évek történéseire. A megfogalmazott céloknak természetesen technikai előfeltételei is voltak, így 2019 tavaszán eszköztámogatásban részesülhettek – létszámarányosan – az oktatási intézmények. A cél tehát – mint az osztályvezető hangsúlyozta – kezdettől fogva a fejlesztésen volt.

Ilyen értelemben nem érte teljesen váratlanul és felkészületlenül az evangé-

likus oktatást, amikor a koronavírus-járvány miatt 2020 márciusában a kormány tantermen kívüli oktatási munkarend

bevezetését rendelte el. Értelemszerűen ugyanakkor ezen a ponton a hangsúly átmenetileg a fejlesztésről a működtetésre helyeződött át. Ebben kellett hathatós támogatást biztosítania az intézmények számára az osztálynak és a pedagógiai intézetnek.

A fejlesztés 2020. május 12-én került újra a figyelem középpontjába, amikor hivatalosan is elindult az evangélikus digitalizációs program, és az egyházvezetés kétszázmillió forint forrást biztosított ehhez.

KÉRDEZNI IS TUDNI KELL

A digitális program zárókonferenciájának résztvevőit a számítástechnikai műszerész végzettséggel is bíró Szemerei János köszöntötte. Az oktatásért-nevelésért felelős – nyugati egyházkerületi – püspök arra hívta fel a figyelmet, hogy az elmúlt évtizedek technikai fejlődése révén mindannyiunk számára az információk hihetetlen mennyisége vált elérhetővé. Feladatunk egyéneként és egyházként is az, hogy jól bánjunk az így kapott ajándékkal.

Felvesszük vagy diktáljuk a ritmust? – ezt a kérdést már dr. Fábri György, az Északi Egyházkerület felügyelője tette fel. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának egyetemi docense az oktatás világától el-emelve szélesebb kontextusba helyezte a témát, és azt boncolgatta: mik a valóban járható újtjai a tudás, de ugyanígy például a hitelesítő tartalmak, a közösségi élmények átadásának? A digitalizáció ugyanis az élet számos területén, így az egyházban is új lehetőségeket teremt.

Ekkleziológia szempontból például azt a kérdést veti fel, hogy továbbra is parokiális alapon szerveződnek-e a gyülekezetek, vagy immár a testvéri kapcsolat megélésének új útjain keresztül formálódnak a közösségek. Az előadó szólt a medialisációról, a virtuális valóságról és az összcivilizációs elbutulás veszélyéről is, majd azzal a felhívással zárta előadását: ha már rákényszerülünk a digitalizációra, akkor csináljuk azt jól!

Hogy miként is lehet ezt jól csinálni konkrétan az oktatás területén, ahhoz dr. Bertók Botond mérnök-informatikus villantott fel szempontokat. A Pannon Egyetem Műszaki Informatikai Karának egyetemi docense az előadásában azon tűnődött, hogy kiválthatja-e egymást a személyes jelenlét és a digitális tartalom.

Mint fogalmazott: az eredményesség kulcsát a mentorálásban látja. Ennek három területre kell kiterjednie. Egyfelől meg kell tanítani kérdezni a gyerekeket, mert ennek hiányában nem fogják megtalálni a válaszokat sem, ehhez kapcsos-

lódóan pedig arra is rá kell vezetni őket, hogy a kutatás során mit fogadjanak el érvényes, helyes információforrásnak. A motiváció szempontjából nélkülözhetetlen a dicséret alkalmazása, a választási lehetőség biztosítása és a csapatmunka elismerése. Végül pedig időt kell hagyni az érésre. Egyfelől fontos tudatosítani, hogy a sémák kialakulása, az információk beépülése nem siettetendő, de ugyanígy azt is hangsúlyozni kell, hogy gyakorlás, ismétlés nélkül semmi nem sajátítható el.

LUTHER APP A MOBILOKON

Az evangélikus digitalizációs programban kéz a kézben jár a tanulás és a tanítás. Az oktatás-nevelés ugyanis csak akkor lehet hatékony, ha a pedagógusok birtokában vannak a megfelelő módszereknek. Ezért az elmúlt másfél évben az EPSZTI tíz workshopot – szakmai műhelymunkát – szervezett az érdeklődő pedagógusoknak. A program során országos igényfelmérés és nemzetközi szakirodalom-kutatás is zajlott; ennek eredménye-

akár az önálló tanulást is segítik. A Moodle platformon keresztül egy online, vizsgafelkészítést célzó, kiegészítő tanfolyam is megvalósult. Ennek segítségével négy evangélikus középiskola tizenkét diákja készült fel eredményesen – másik két evangélikus intézmény két történelemtanárának vezetésével – az emelt szintű történelemérettségire.

A vizuális megoldások támogatására online felnőttképzési tanfolyamokat szerveztek: a jelentkező pedagógusok, az iskolalelkészek és az egyházi alkalmazottak az Adobe szoftverrel kapcsolatos ismereteket sajátították el. A program során százharminc videóanimáció is készült, közülük tíz olyan kémiai kísérletet mutat be, amely egyébként jól felszerelt szaktantermi környezetet igényel.

Mindezek a képzések és tananyagfejlesztések az elmúlt másfél évben döntően online szerveződtek, illetve valósultak meg. A bennük részt vevők közül sokan a mostani zárókonferencián találkoztak először személyesen. Tapasztalataikat kiscsoportos műhelymunkákban adták át egymásnak.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON / EVANGÉLIKUS NEVELÉS

ként született meg a *Digitális módszertani kézikönyv képzők számára* című kiadvány.

A szaktanárok eddig tizenöt e-learning-tanfolyamot fejlesztettek [*e-learning: számítógépes hálózaton elérhető képzési forma, amelyhez digitális médiumokat használnak – a szerk.*], hogy az evangélikus intézményekben tanulók olyan tudáselemekhez férjenek hozzá, amelyek

A tudás megosztására, a kapcsolattartásra és a hálózatépítésre – a pedagógusoknak és az evangélikus iskolákban tanuló diákoknak egyaránt – hamarosan az ugyancsak az evangélikus digitalizációs program keretében fejlesztett *Luther App* mobilalkalmazás is a rendelkezésükre áll majd.

■ VITÁLIS JUDIT

Mosolygós éneklős

Koncertkörút népszerűsítette a keresztény könnyűzenei programot

Egyházunk keresztény könnyűzenei programot hirdetett 2021 júniusában az általa fenntartott középiskolákban. Az országos iroda nevelési és oktatási osztálya, illetve az Evangélikus Pedagógiai Intézet támogatásával, a gyülekezeti és missziói osztály szervezésében útnak indított kezdeményezés fő célja, hogy az intézményekben zenekarok alakulhassanak, és – rendszeres mentori segítséggel – a közösségükben „sóként” működhessenek.

A program keretében az intézmények jelentkezhettek egy olyan koncert fogadására, amely előkészíti a fiatalok lelkében a talajt, kicsit felrázza őket, és kedvet csinál a közös zenéléshez. Az alapelgondolás az volt, hogy lehetőleg a diákokhoz korban minél közelebb álló fiatalok mutassák be nekik: lelkesedéssel, gyakorlással, elhivatottsággal és némi segítséggel ők is szolgáló tagjai lehetnek közösségüknek.

Hosszú keresési folyamat végén a Take Me Home zenekarral kezdődött meg a felkészülési időszak, amelyet Elek Norbert zeneszerző-zongoraművész irányított. A keresztény egyetemista fiatalok a mai kornak megfelelően dolgoztak fel több évtizedes „gitáros énekeket”, és koncertkörnyezetre adaptáltak közösségi énekeket, melyek így újszerű megközelítésben kerültek a diákok elé. Volt olyan ének, amely a hangszerelésében kapott új köntöst, és lehetőséget nyújtott az együtt éneklésre, és volt olyan, amelyek „csak” nyomokban tartalmazta az eredeti dalt, meglepve azokat, akik esetleg azt már régebről ismerték.

Végül a koncertkörút hét állomást érintett: Nyíregyháza, Kiskőrös, Aszód,

Miskolc, Kőszeg, Sopron, Békéscsaba fogadta a zenekart. A fellépések változatos formában – istentisztelet, hétkezdő áhítat, csendesnap keretében – és térben (templomban, díszteremben vagy épp a nagyteremből két osztály jelenlétével streamelve) zajlottak. A szolgálatok keretében több

ezer diákhhoz jutott el a zenélés, éneklés szolgálatának evangéliuma.

Hatalmas öröm volt megtapasztalni, hogy a diákok arca milyen „hangulatutazáson” ment keresztül: a kötelező unalmasból miként változott át mosolygós éneklősbe. Ilyenformán nem meglepő, hogy már több megkeresés is érkezett a meglátogatott iskolákból egy újabb alkalom megszervezésére.

Reméljük, áldás lesz a hosszú felkészülésen, munkán, és nem tűnik el nyomtalanul az az örömezenet, amelyet a koncerteken részt vevők hallhattak. ■ J. T.

Csak az ökörkövetkezetes?

Egy internetes szótár úgy határozza meg az állhatatosságot, mint a folyamatos kitartás képességét, amikor nem adjuk fel a próbálkozást azzal kapcsolatban, amiről eldöntöttük, hogy megteesszük, még akkor sem, ha nehéz megtenni. Hosszú távú akarat a céljaink elérésére. Kitartás egy cél, egy személy, egy elv, egy eszme mellett.

Sikereink és kudarcaink azon múlnak, mennyire vagyunk állhatatosak. Edisontól származik az a mondás, hogy a siker tíz százalék tehetség és kilencven százalék kitartó munka.

Bibliai összefüggésben az állhatatosság az Isten, Jézus Krisztus melletti megmaradásra, hűségre buzdít. Jézus, amikor elhívta tanítványait azzal, hogy „kövess engem”, a vele való közösséget állandó, maradandó kapcsolatnak, életformának szánta, amelyet nem befolyásol az, hogyan alakulnak a külső körülmények. Mózes, Dávid király vagy Pál apostol, de a többi pozitív bibliai személy ismeretlegei között is meghatározó az, hogy nem rendítik meg őket a hit útján a különböző akadályok, szenvedések, sem külső, sem belső nehézségek.

Aki állhatatos, az nemcsak rálép a hit útjára, hanem azon tovább is halad, és következetesen, hűségesen jár rajta. Erre biztatnak az apostoli levelek intései; a megfáradás, megtorpanás ellen, a hittől való elszakadástól védik a gyülekezeteket a kitartásra buzdító szóval.

Az állhatatosság, amelyet hűségnek is mondhatunk, fontos tulajdonság a mai türelmetlen, mindig újat, jobbat és többet akaró világban is. Olyan erény, amelynek megléte vagy hiánya eldöntheti életünk kimenetelét. Hiszen Jézus azt mondta, hogy aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözül.

Korunk embere nem becsüli az állhatatosságot. A gyors és főleg könnyű sikerre törekvő ember nem megoldani akarja a problémáit, hanem a legkisebb nehézségre is változtatni akar. Munkahelyet vált, esetleg inkább külföldre megy dolgozni, elvállik házastársától, elhagyja egyházát, és szektákhoz csatlakozik, mert úgy gondolja, hogy a körülményektől függ a boldogsága, pedig az új helyzetekben is ugyanúgy szembe kell majd néznie problémákkal, és ha nincs benne állhatatosság, egész életében úgy lesz, ahogyan egy ifjúsági ének mondja: „Szél sodorja, szél zilálja a száraz avart.”

A Bibliában egyébként sokszor van szó az állhatatosságról. Érdemes néhány ígét felidézni, hogy tudjuk, miben és hogyan legyünk állhatatosak. Ezekből az ígéből egyértelműen kiderül, hogy túlzás nélkül létfontosságú hozzáállásról van szó.

Kezdjük azzal, amit már fentebb olvastunk, Jézus szavával, aki az utolsó időkről szóló beszéde végén, a várható megpróbál-

tásokra nézve mondja: „És mivelhogy a gonoszság megsokasodik, a szeretet sokakban meghidegül. De aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözül.” (Mt 24,12–13; Károli-fordítás)

A Zsidókhoz írt levél szerzője hasonlóan mondja: „Mert állhatatosságra van szükségetek, hogy az Isten akaratát cselekedjétek, és így beteljesüljön rajtatok az ígélet.” (Zsid 10,36)

Pál apostol arra figyelmezteti a korinthusi gyülekezet tagjait, hogy állhatatosan ragaszkodjanak az Úrhoz (1Kor 7,35). Barnabás is arra inti az antiókhiai testvéreket, „hogy állhatatos szívvel maradjanak meg az Úrban” (ApCsel 11,23; Károli-fordítás).

Az egész Szentírás az Isten melletti, mindhalálig való kitartást fogalmazza meg a hit „követelményeként”. Az ember a természeténél fogva azonban ennek éppen az ellenkezőjét mutatja. A szívünk hűtlen, állhatatlan és önző, mi mindig a saját érdekeinket nézzük, és a könnyebbik utat választjuk, ezért a körülmények, a környezeti hatások, a vélt előnyök könnyen befolyásolják hozzáállásunkat. Állhatatlanságunkat pedig olyan „bölcsekségekkel” igazoljuk, mint hogy „csak az ökörkövetkezetes”.

Ha ezt felismerjük, akkor a legfontosabb kérdés az, hogyan tehetünk szert állhatatosságra. Kudarcaink megtanítanak minket arra, hogy

ez nem egy egyszerű elhatározás eredménye. Lassan felismerjük, hogy segítségre van szükségünk ahhoz, hogy állhatatosak legyünk. Pál apostol éppen ezt osztja meg velünk havi ígében: „Az Úr pedig irányítsa szíveteket Isten szeretetére és Krisztus állhatatosságára.”

Ebből az ígéből kiderül az is, hogy az állhatatosság forrása a szeretet: Isten szeretete irántunk, és a mi szeretetünk Isten iránt. Mert állhatatosnak és hűségesnek lenni, kitartani csak amellet tudunk, akit szeretünk. Isten megmutatta szeretetét irántunk Fiában, Jézus Krisztusban, akinek minden tettében és szavában jelen volt az állhatatos szeretet, egészen a kereszthalálig.

Jézus Krisztus az állhatatosságban akar megerősíteni bennünket. Az ő befogadása hitünk és egész életünk gyökeres megváltozását eredményezi. Késszé és képessé válunk arra, hogy mi is szeressük Istent és embertársainkat, a körülmények nehézségei között is megmaradjunk Jézus tanítványainak útján, hogy Isten szeretetét hordozzuk. Így leszünk győztesek. Mert igaz Dennis DeYoung amerikai énekesnek, a Styx együttes egyik megalapítójának mondása: „A győztesek olyan vesztesek, akik felálltak, és még egyszer megpróbálták.”

■ BALICZA IVÁN

„Az Úr pedig irányítsa szíveteket az Isten szeretetére és a Krisztus állhatatosságára.”

(2Thessz 3,5)

Építőművészeti díj Benczúr Lászlónak

A Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozata Benczúr László Ybl- és Europa Nostra díjas építésznek, számos evangélikus templom tervezőjének, az Északi Evangélikus Egyházkerület tiszteletbeli felügyelőjének munkásságát Építőművészeti Díjjal ismerte el, amelyet október 18-án adtak át a testület irodaházában.

A laudáció szerint a díjat „magas színvonalú alkotói tevékenységében megmutakozó környezeti érzékenysége, a közösség igényeit mindig előtérbe helyező épületei és munkaetikájában tükröződő személyes értékrendjének példaértékű megnyilvánulása, valamint aktív közéleti szerepvállalása elismeréséül” kapta.

Benczúr László tervezte a budapesti Németvölgyi úti evangélikus-reformá-

FOTÓ: MMA.HU

tus kápolnát, a zombai, a balatonfüredi, a kemenespálfai, a budahegyvidéki, a szarvaskendi, az encsi, az idén felszentelt budakeszi evangélikus templomot, valamint a Lágymányosi Ökumenikus Központot is.

■ G. A.

Fotó: Mma.hu

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, tudjuk, hogy életünk végén számot kell adnunk minden dolgunkról. Tudjuk, hogy te a szívünk mélyére látsz, ismered gondolatainkat, szándékainkat, ismersz és mégis szeretsz bennünket. Ebben a kegyelmes szeretetben bízva visszük eléd mindazokat, akik és amik fontosak számunkra.

Könyörgünk, tekints egyházadra. Add, hogy mind az intézmény, mind a szolgálattevői tisztán és lelkesen tegyenek tanúságot rólad, bátran és őszintén álljanak ki a szükségben lévők mellett. Bocsásd meg az üres és álszent szavakat, adj őszinte igehirdetést és cselekvő szeretetet.

Könyörgünk gyülekezeteinkért. Add, hogy békében élő és békességet teremtő közösségek legyünk. Segíts minket igéd értő hallgatásában, tanulásában és egymás megértésében, támogatásában.

Könyörgünk a betegekért, a szenvedőkért, az elnyomottakért; azokért, akik félnek; azokért, akik magányosak és elhagyottak. Add meg mindenkinek azt, amire a legnagyobb szüksége van, nekünk pedig mutasd meg, hogyan tudunk eszközeid lenni a gyógyításban, vigasztalásban, megerősítésben, felépülésben. Kérünk, Atyánk, azokért az emberekért, akiknek félresiklott az életük, akik rossz döntéseket hoztak. Mutasd meg igazságod útját és kegyelmed erejét az eltévedteknek, te indítsd tovább azokat, akik elakadtak életútjukon.

Könyörgünk a teremtett világról. Irgalmazz nekünk, embereknek az önzőségért, nagyravagyó, pusztító életmódunkért. Vess gátat a termelés és fogyasztás mértéktelenségének, és térítsd magadhoz szívünket, hogy szerényebbek, kisebbek és hálásabbak legyünk, olyanok, akik tiszteletben tartják és védik a természetet, az élővilágot, otthonunkat, a Földet.

Jézus Krisztusért kérünk, hallgasd meg kimondott és kimondatlan imádságainkat is. Ámen.

EVANGÉLIKUS
Élet

A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
• Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sador.dobsonyi@lutheran.hu)
• Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUSZANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@online.hu), DR. ECSEDI ZSUSZA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUSZA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAe Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt.
Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
• Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

AZ EGYHÁZI ESZTENDŐ UTOLSÓ ELŐTTI VASÁRNAPJÁT MEGELŐZŐ (ÍTÉLET-) VASÁRNAP – JEL 20,11–15

Dies irae, dies illa, megméréstésünk napja

„Ama nap, a harag napja / A világot megolvasztja.”

Celanói Tamás, a 13. századi ferences költészet kiemelkedő alakja mintha csak a *Jelenések könyvének* mai szakasza alapján írta volna jól ismert énekét (EÉ 495).

Bár a 20. században többen megkérdőjelezték, hogy lesz-e világvége és ítélet, a mai kor embere nagyon is közel érzi magához ennek lehetőségét. A harag napja el fog jönni, amikor szembesülünk tetteink következményeivel. Ennek előszele a klímakatasztrófa, a járványok, a keresztyénüldözés, a háborús fenyegetettség. Mindez Istenhez térésre szólít fel minket.

Az ítélet időpontja azonban változatlanul titok előttünk. Mai igénkben a látnoktól nem forgatókönyvet kapunk, hanem képeket, impulzusokat, melyek teológiai üzenetet hordoznak, és felelős keresztyén életre indítanak. Az egyházi esztendő végén, az ítélet vasárnapján Celanói Tamás éneke segítsen elcsendesedésünkben az ige fölött.

„...eljön az Ítéltő, / Minden tettet számonkérő.” Döbbenetes, hogy a vízióban a látnok már nemcsak a mennyi trónt látja, hanem a rajta ülőt is. Isten, aki emberi szem számára láthatatlan volt, az ítéletben kilép rejtőzködéséből. Fehér trónja az ő tisztaságának és szentségének szimbóluma, amely betölti a mindenséget, és mindenek eléje jutnak. Isten ítéltő hatalma előtt azonban nem állhat meg sem a föld, sem az ég, a teremtett világ. Ezek elfutnak, és nem marad számukra hely, minden immanens és transzcendens tér előadja a megholtakat, nem lehet kibújni a számonkérés alól.

Nemcsak a világ, a történelem ér véget Isten végső ítéletekor, de az egyes embernek is számot kell adnia önmagáról, életútjáról a trónon ülő előtt. Bűneink büntetése elől nem menekülhetünk a halálba, a megsemmisülésbe. Nem ússza meg az sem a számonkérést, akinek életében ez elmaradt. A keresztyén ember ennek tudatában éli életét, mérlegeli döntéseit, és tekint a vég felé.

„Immár a könyv tárva-nyitva...” Mintha Michelangelo *Utolsó ítélet* freskóját látnánk a Sixtus-kápolnában. A halál, a tenger és az alvilág is kiadja a halottakat. A vízió folytatásaképpen könyvek nyílnak ki, és a halottak a könyvekben írottak alapján ítéltetnek meg cselekedeteik alapján. Az egész Szentírás tanúskodása szerint az ember élete tettei alapján méretik majd meg. Isten világossága előtt semmi sem maradhat titokban, nem hazudhatunk, mindennek nyoma marad.

Napjainkban, amikor a Facebook is képes már megőrizni minden bejegyzésünket, és akár kínos pillanatokban előhozni azokat, ez a kép nem irreálisabbé. A menynei memória megőriz mindent, és benyújtja a számlát. Ezért nem lehet játszani a bűnnel, hanem halálosan komolyan kell venni és ellenállni neki.

„Édes Jézus, szánj meg engem, / Aki jöttél énérettem...”

Sokan szeretnek a mozikban borzongani a katasztrófafilmeken, és utána megkönnyebbülten állnak fel székükből, mondván: az egész

MICHELANGELO, UTOLSÓ ÍTÉLET (FRESKÓ A Vatikáni Sixtus-kápolnában, 1536-1541, részlet)

csak mese volt, rám nem vonatkozik. A mai igénk nem kínál számunkra ilyen olcsó megkönnyebbülést. Egyetlen reménységvetődik ránk az ítélet komor víziójából: az élet könyve. Ez az irat másutt is előkerül a *Jelenések könyvében*, mint a megöletett Bárány életkönyve (13,8; 21,7).

A könyv, amely megmentheti életünket, Jézusé, az érettünk önmagát feláldozó Isten Bárányáé, aki vérével írta be neveinket az élet könyvébe. Onnan csak mi törölhetjük ki magunkat azzal, ha elutasítjuk irgalmát, szeretetét életünkben, és nem élünk egymás terhét hordozva a Krisztus törvénye szerint (Gal 6,2).

■ GERŐFINÉ DR. BREBOVSZKY ÉVA

Imádkozunk! „Édes Jézus, emlékezzél, / Hogy érettem is küldetted, / S kínos keresztfán szenvedted! // Igaz Bírám, légy türelmes, / Velem kemény számat ne vess, / Adósodnak légy kegyelmes! // Uram, ki meghaltál érettem, / Pirulva hajtom meg térdem, / Úgy siratom sok nagy vétkem. // Magam kezembe ajánlom, / Hozzád vezessen halálom! / Irgalmad örökké áldom!” (EÉ 496,2-4.8) Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 7.) Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk. Róm 15,4 (Ézs 59,21; Lk 17,20–24[25–30]; Róm 8,18–25; Zsolt 21) Pál apostol számára az Írások az Ószövetséget jelentették, amelynek ő három ajándékát emeli ki: a türelmet, a vigasztalást és az ezekből fakadó reménységet. Istennel kapcsolatban ez a legfontosabb, amit minden ember megtapasztal, aki hisz benne, mivel a hit és a reménység összefügg egymással. Jézusban a reménység új értelmet és még nagyobb jelentőséget kapott, mert Isten megbizonyította türelmét, megbocsátását és szeretetét az ember iránt. Ez ad nekünk vigasztalást minden körülmények között, és ezzel lehetünk mi is vigasztalók a világ meg nem szűnő bajai között.

Hétfő (november 8.) Most töredékes az ismeretem, akkor pedig úgy fogok ismerni, ahogyan engem is megismert Isten. 1Kor 13,12b (Zsolt 63,7; 1Pt 4,7–11; Lk 17,1–10) Szeretnénk sokat tudni, sőt mindent tudni, megtudni. Ahogyan azonban a természetéről, úgy Istentől sem tudhatunk meg mindent. Egyelőre a bűn megakadályoz minket abban, hogy megismerjük őt és egyáltalán azt, amit igazán megismerni szeretnénk. Amikor majd találkozunk Isten végtelen szeretetével, akkor fogjuk őt teljesen megismerni. Nagy veszély, ha csak a jelenben élünk, és nem várjuk a jövőt, de az is, ha az eljövendő miatt elhanyagoljuk a jelent.

Kedd (november 9.) A fiú ekkor így szólt hozzá: Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened, és nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek. Lk 15,21 (Zsolt 51,19b; Jer 18,1–10; Lk 17,11–19) Milyen ritkán hangoznak el manapság ilyen szavak! A mai emberek legtöbbször képtelenek arra, hogy észrevegye: vétkezett Isten ellen, a szülei ellen vagy akár barátai ellen. A meg nem bánt bűn megrontja a kapcsolatot Istennel és az emberekkel egyaránt. Vegyünk bátorságot ahhoz, hogy megbánjuk vétkeinket, és Isten és embertársunk bocsánatát kérjük! Az elnyert megbocsátás felszabadít minket a jóra.

Szerda (november 10.) Maradjatok meg az én szeretetemben! Jn 15,9 (Jer 18,14b–15a; Zsid 13,1–9b; Lk 17,20–37) Jézus arra figyelmeztet minket, hogy az ő szeretetében megmaradni jó dolog. Miért kell erre figyelmeztetni minket? Azért, mert természetünkönél fogva idegen nekünk az igazi szeretet. Az a szeretet, amely Jézusban jelent meg, ellene van minden sötétségnek, bűnnek és gonoszságnak. Ezért kér tőlünk önmegtagadást, hogy ne magunkat szeressük. Hogyan maradhatunk meg a szeretetében? Úgy, ha megtartjuk parancsolatait.

Csütörtök (november 11.) És ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megíthessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes. Róm 12,2 (1Móz 3,6a; 1Jn 2,18–26[27–29]); Lk 18,1–8) Gyorsan változó körunkban magunk is megláthatjuk ennek az igének az igazságát, hiszen sokan közülünk már többféle társadalmi változást megéltünk e világban. Ennek ellenére nehéz a világhoz nem igazodni, mert az hol kényszerít, hol kecsegtet erre. Aki azonban egyszer megismeri, hogy mi Isten akarata, az már nem fog beleesni a kísértés csapdájába. Ez a megváltozás nem egyszerűen a cselekedetek megváltoztatását jelenti, hanem az értelmét, amely által megíthetjük, hogy mi Isten akarata. Ezt a megváltozást nevezzük megtérésnek. Isten akaratának megismerése nem merül ki a Tízparancsolat megismerésében, hanem mindig új és új helyzetben áll eléink, amelyben fel kell ismerni, hogy mit vár el tőlünk.

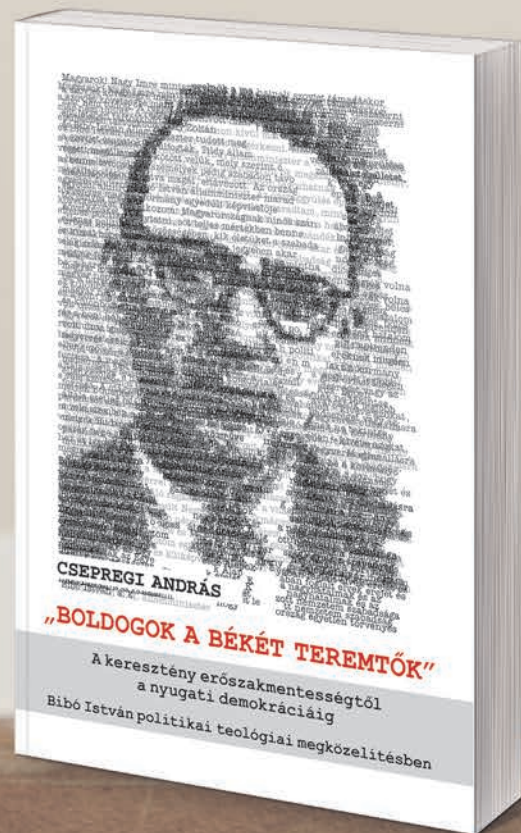
Péntek (november 12.) Egymás iránt pedig valamennyien legyenek alázatosak, mert Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad. 1Pt 5,5 (Ézs 2,12; 2Kor 6,1–10; Lk 18,9–17) Ma mindenütt arról hallunk, hogy az embernek mindenhez joga van, semmi nem állhat az önmegvalósítás útjába. Ez sokak szemében azt is jelenti, hogy mindenki más érte van. Sokkal fontosabb lenne az embereket az alázatra megtanítani. Milyen érdekes, hogy az igazán nagyok, Albert Schweitzer vagy Kalkuttai Teréz anyja mennyire alázatosak voltak. Bennünket Jézus Krisztus alázata tanít arra, hogy mi is hasonlóképpen cselekedjünk. Ez nem könnyű, de ha sikerül megvalósítani, akkor a másik ember rácsodálkozása boldoggá tesz majd minket.

Szombat (november 13.) Aki pedig mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy gondoljuk, a bennünk munkálkodó erő szerint: azé a dicsőség az egyházban Krisztus Jézus által nemzedékről nemzedékre... Ef 3,20–21 (Ézs 45,15; Mk 13,1–8; Lk 18,18–30) Isten sokkal többet tud tenni, mint mi elképzeljük. Ezért végtelenül sokat kell és lehet őt dicsérni. Ezzel megadjuk neki a tiszteletet. Ha egy gyülekezet semmi mást nem tesz, csak dicséri Istent, már akkor megtett szinte mindent. A körülményektől független dicséret azután erő kölcsönöz, amely később meghozza az eredményeket is. Sohasem várjuk meg, hogy Isten előbb adjon, „bizonyítson”, hogy azután majd mi dicsérjük őt, hanem őszinte szívvel és mindenkor dicsérjük, mert ő a legfőbb jó.

MEGJELENT!

CSEPREGI ANDRÁS

„Boldogok a békét teremtők”

3600 Ft

A keresztény
erőszakmentességtől
a nyugati demokráciáig
Bibó István
politikai teológiai
megközelítésben

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

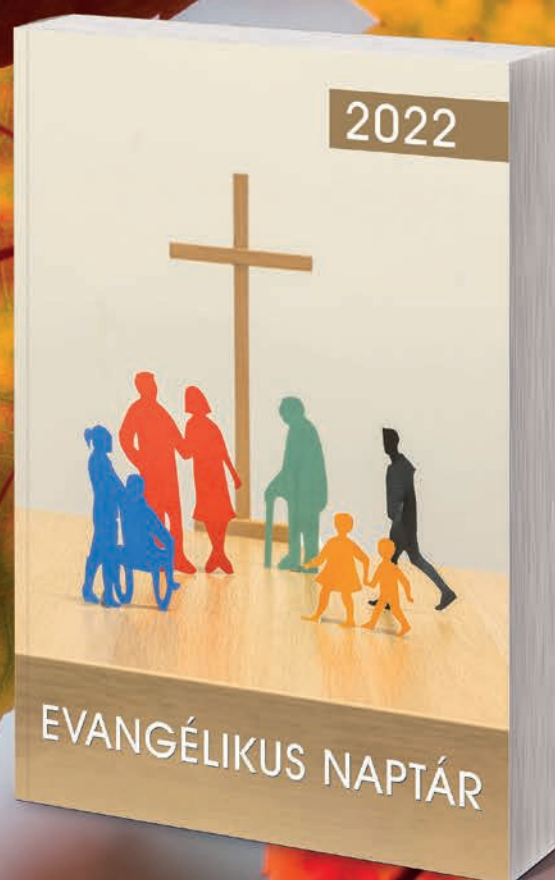
kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

MEGJELENT!

EVANGÉLIKUS NAPTÁR

SZERKESZTETTE:
BODA ZSUZSA

Lelki írások egy évre,
szépirodalom, egyházi és
világi évfordulók, viccek –
mindez egy kötetben,
a Magyarországi Evangélikus
Egyház név- és címtárával
kiegészítve.

Lutherkiado.hu

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 8.30–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518